

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

**Järjestöhautoimo maahanmuuttajien yhdistysten
toiminnan kehittäjänä**

Veronika Redin

Kulttuurituotannon ko (240 op)

4/ 2016

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kulttuurituotannon koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Veronika Redin	Sivumäärä 69 ja 14 liitesivua
Työn nimi Järjestöhautomo maahanmuuttajien yhdistysten toiminnan kehittäjänä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Minna Hautio, Benny Majabacka	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Järjestöhautomo, Suomen pakolaisapu ry, Nina Patanen	
Tiivistelmä <p>Maahanmuuttajien perustamat yhdistykset, kuten myös suomalaisten perustamat järjestöt toimivat maahanmuuttajille luontevana kanavana suomalaiseen yhteiskuntaan. Melko usein maahanmuuttajien yhdistykset kohtaavat erilaisia ongelmia toimintansa eri vaiheissa ja tilanteissa, koska yhdistysten toimijoilta puuttuu yhdistystoiminnan osaaminen ja tiedot suomalaisen järjestökentän pelisäännöistä.</p> <p>Opinnäytetyön tilaaja oli Järjestöhautomo – koulutus- ja osaamiskeskus, joka on Suomen Pakolaisapu ry:n toiminto. Järjestöhautomo tarjoaa maahanmuuttajien yhdistyksille koulutuksia, neuvontapalveluita ja muita tilaisuuksia maksutta. Järjestöhautomon päämäärä on aktivoida maahanmuuttajia omien yhdistysten kautta kansalaistoimintaan.</p> <p>Tämän tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten Järjestöhautomon toiminta on vaikuttanut maahanmuuttajien yhdistysten toimintaan. Työssä tutkittiin, miten maahanmuuttajien yhdistysten toiminta on kehittynyt Järjestöhautomon avun myötä, missä asioissa yhdistyksillä on vielä kehittämisen varaa, miten ne ovat verkostoituneet keskenään. Tämän lisäksi työn tavoitteena oli selvittää, miten Järjestöhautomon kaksisuuntaista vaikuttamista edistävää toiminta onnistuu ja miten sitä voisi kehittää. Opinnäytetyön kehittämistavoitteena oli saatujen tulosten kautta selvittää Järjestöhautomon toiminnan kehityspainopisteitä ja luoda suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia Järjestöhautomon työn kehittämisestä valtakunnallisella tasolla.</p> <p>Tutkimusta oli rajoitettu alueellisesti: tutkimuksen kohderyhmänä oli Järjestöhautomon Tampereen toimipisteen asiakkaina olevat maahanmuuttajien perustamat yhdistykset. Tutkimus perustuu kahteen aineistonkeruumenetelmään: teemahaastatteluihin ja kyselylomakkeeseen. Teemahaastatteluihin osallistuivat Järjestöhautomon palveluita hyödyntäneiden maahanmuuttajien yhdistysten ja Järjestöhautomon sidosryhmien edustajat sekä yksi entinen Järjestöhautomon työntekijä.</p> <p>Teoriapohjan tärkeimpinä lähteinä toimivat valtion laatimat ohjelmat ja raportit, Tampereen kaupungin kotouttamisohjelma ja muut dokumentit, Suomen laki sekä maahanmuuttajien yhdistyksiä ja kolmatta sektoria tutkineiden ja alan asiantuntijoiden (esim. Pasi Saukkosen, Miikka Pyykkösen, Minna Tuunaisen, Hannele Lautiolan) teokset ja tutkimukset.</p> <p>Tutkimus osoitti, että yleisesti ottaen Järjestöhautomo on vaikuttanut positiivisesti niiden maahanmuuttajien yhdistysten toimintaan ja toimijoiden osaamisen kehittämiseen, jotka osallistuivat aktiivisesti Järjestöhautomon koulutuksiin tai käyttivät sen muita palveluita. Positiivisesta kehityksestä huolimatta, monet koko kolmannelle sektorille yleiset haasteet ovat akuutteja yhdistyksille edelleenkin.</p> <p>Opinnäytetyön tuloksena on koulutusten ja palveluiden sisältöä sekä muuta toimintaa koskevat kehitysehdotukset Järjestöhautomolle, joita organisaation tiimi voi ottaa huomioon toiminnan suunnitelleessa.</p>	
Asiasanat Maahanmuuttajatyö, kotoutuminen, järjestöt, koulutuspalvelut	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Cultural Management

ABSTRACT

Author Veronika Redin	Number of Pages 69 and 14 attachment
Title Organization Incubator – developer and supporter of immigrant-based associations	
Supervisor(s) Minna Hautio, Benny Majabacka	
Subscriber and/or Mentor Organization Incubator, Finnish Refugee Council, Nina Patanen	
Abstract <p>Immigrant-based associations as well as other Finnish organizations are a natural way for integration in the Finnish society. Immigrant-based associations very often face problems and challenges in different phases of their work, because the members of these organizations do not have enough skills and knowledge regarding organizational activities and the rules of the NGO field.</p> <p>The subscriber of this study is Organization Incubator – an information and training center, which is an organ of the Finnish Refugee Council. Organization Incubator provides training, consultancy and other services for immigrant-based associations for free. Organization Incubator helps them to work independently alongside other Finnish organizations.</p> <p>The purpose of this thesis was to collect data on the impact Organization Incubator has had on Immigrant based associations' work. This study discusses how immigrant based associations have developed their activities with the help of Organization Incubator, which questions still require further developing, and how organizations have built networks with each other. Another purpose of this thesis was to find out, how Organization Incubator has succeeded in its bi-directional influence and how it could be improved. The development purpose of this thesis was, based on the results of this study, to find out Organization Incubator's development priorities and to create proposals for actions to improve the subscriber's work on the national level.</p> <p>The study was limited geographically: the target group of the study were the customers, i.e. immigrant-based associations, of Organization Incubator's office in Tampere. The study was based on two methods of data collection: theme interview and questionnaire. The participants of the theme interviews included representatives of immigrant-based associations and stakeholders and also one former NGO-consultant of Organizations Incubator.</p> <p>The theoretical framework of this study consists of state programs and reports, the integration program and other documents of the city of Tampere, Finnish legislation and works of researchers and specialists in the field.</p> <p>The results of the study demonstrate that, in general, Organization Incubator has had a positive impact on immigrant-based associations' work and also on the skills of their members, based on active participation in Organization Incubator's training or active use of its other services. Nevertheless, many of the usual third sector challenges are still acute for these associations.</p> <p>As the result of this study, the proposals for actions are related to the contents of training, services and other work of Organization Incubator and can be used by the subscriber's team in further work planning.</p>	
Keywords Asiasanat Immigrant services, integration, associations, training	

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	6
1 JOHDANTO	9
2 CASE: JÄRJESTÖHAUTOMO	11
2.1 Toiminnan konkreettiset tavoitteet	12
2.2 Järjestöhautomon toiminnan nykytila	13
2.3 Järjestöhautomon rahoittajat	14
3 KESKEISET KÄSITTEET	15
3.1 Kolmas sektori	15
3.2 Yhdistys	16
3.3 Maahanmuuttaja	16
3.4 Kotouttaminen ja kotoutuminen	17
4 SUOMEN JA TAMPEREEN KAUPUNGIN KOTOUTTAMISPOLITIIKAT	18
4.1 Laki kotoutumisen edistämisestä	19
4.2 Suomen kotouttamispolitiikan keskeiset suunnat	20
4.3 Tampereen kaupungin kotouttamispolitiikka	21
5 MAAHANMUUTTAJIEN YHDISTYKSET SUOMESSA	22
5.1 Maahanmuuttajien yhdistysten nykytilanne	23
5.2 Maahanmuuttajien järjestöjen rooli kotoutumisessa	28
6 OPINNÄYTETYÖN METODOLOGIA JA TOTEUTTAMINEN	30
6.1 Teemahaastattelut	32
6.2 Kysely maahanmuuttajien yhdistyksille	37
6.3 Aineiston analyysimenetelmät	41
7 OPINNÄYTETYÖNAINEISTON ESITTÄMINEN JA ANALYSOINTI	42
7.1 Koulutukset ja neuvontapalvelut	43
7.2 Verkostoituminen ja kumppanuus kentällä	56
7.3 Kaksisuuntainen vaikuttaminen	60
7.4 Järjestöhautomon rooli	64
7.5 Tulokset	65
8 YHTEENVETO	69
8.1 Loppupäätelmät	69
8.2 Kehittämisideat	71
8.3 Opinnäytetyön onnistumisen arviointi ja luotettavuus	75
8.4 Opinnäytetyön tilaajan palaute	76
LÄHTEET	78
LIITTEET	83

1 JOHDANTO

Kahdesta viime vuosikymmenestä tuli Suomelle merkillinen vaihe ulkomaalaisväestön määrän kasvun kannalta. 1990-luvulla Suomeen saapui 13000 maahanmuuttajaa. Vuosina 2000–2010 muuttoliikkeen määrä Eurooppaan ja Suomeen on lisääntynyt 2,3 prosentin vuosivauhtia. Näin 2000-luvulla Suomessa asuvien maahanmuuttajien määrä kaksinkertaistui ja ennusteiden mukaan jatkaa kasvuaan. (Sisäministeriö 2015.)

Suomi kehittää ja muuttaa jatkuvasti omaa maahanmuuttopolitiikkaansa, jonka yksi tärkeimmistä tehtävistä on maahanmuuttajien kotoutuminen ja kotouttaminen. Kotoutumisella pyritään tehdä maahanmuuttajasta aktiivinen ja osallinen toimija, joka rakentaa maan tulevaisuutta muiden maassa asuvien ihmisten kanssa. Kotoutuminen on kaksisuuntainen keskinäisen muuttumisen pitkäkestoinen prosessi, jossa maahanmuuttaja omaksuu yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Myös yhteiskunta muuttuu väestön moninaistuessa. Valtion tehtävänä on tukea kotoutumista eri palveluilla ja toimenpiteillä, mutta yleensä ihminen integroituu vuorovaikutuksessa kantäväestön kanssa arkielämässä, esimerkiksi töissä, harrastustoiminnalla, päiväkodeissa ja kouluissa. (Sisäministeriö 2016.)

Etnisten suhteiden neuvottelukunnan (ETNO) mukaan kotoutustyössä erittäin tärkeä rooli on järjestöillä ja yhteistyöllä viranomaisen kanssa (Sisäministeriö 2010). Työllistyminen ja oman paikkansa löytäminen Suomessa on vaikeaa erityisesti ulkomaalaiselle, jolla on heikompi kielen osaaminen. Järjestötoiminta nähdään aktiivisen kansalaisuuden merkinä, joka viestii maahanmuuttajille omatoimisuudesta ja osallisuuden vahvistumisesta. Järjestö tai yhdistys voi tarjota maahanmuuttajalle vapaaehtoistyö- tai harjoittelupaikan, jossa hän voi kehittää omia taitojaan, esim. suomen kielen osaamistaan tai toimistotyön taitavuuttaan ja jonka kautta suomalainen yhteiskuntajärjestelmä ja lainsäädäntö tulevat hänelle tutuiksi. (Etnisten suhteiden neuvottelukunta 2008, 9.) Kolmas sektori on myös sopiva kenttä ihmisiin tutustumiselle, sosiaalisten suhteiden ylläpitämiselle ja jatkuvan yhteistyön rakentamiselle sekä organisaatioiden sisällä että niiden välillä.

Tällä hetkellä Suomeen on rekisteröity yli 135 000 yhdistystä ja 80% väestöstä on mukana yhdistystoiminnassa (Patentti- ja rekisterihallitus 2016). Järjestöhautomon oman

rekisterin mukaan rekisteröityjä toimivia maahanmuuttajien yhdistyksiä on yli 800 (Patanen 2016). Mahdollisuudet aktiivisesti osallistua sosiaaliseen elämään, saada apua ja löytää uusia kavereita sekä ylläpitää omaa kulttuuriaan ovat maahanmuuttajille päämotiveerit omien yhdistysten perustamiseksi (Pyykkönen 2007a; Törrönen 2007, 16).

Sekä maahanmuuttajien perustamat yhdistykset että suomalaisten perustamat järjestöt toimivat luontevana kanavana suomalaiseen yhteiskuntaan. Viranomaiset valtakunnallisella ja paikallisella tasolla pitävät yhdistystoimintaa tärkeänä kotoutumisen kannalta. (Etnisten suhteiden neuvottelukunta 2008.) Melko usein maahanmuuttajien yhdistykset kohtaavat erilaisia ongelmia toimintansa eri vaiheissa ja tilanteissa, koska yhdistysten toimijoilta puuttuu yhdistystoiminnan osaaminen ja tiedot suomalaisen järjestökentän pelisäännöistä (Tuunainen 2007a; 2007b).

Suomessa yritetään parantaa yhdistysten toimintaa erilaisilla tavoilla. Viranomaiset myöntävät toiminta-avustuksia ja projektirahoituksia. Rahastot ja muut organisaatiot myös tukevat yhdistyksiä, joiden joukossa on myös etnisten vähemmistöjen yhdistykset. On olemassa järjestöjä ja projekteja, jotka tarjoavat tiedollista avustusta järjestämällä koulutuksia ja muita tilaisuuksia. Yksi niistä on Suomen Pakolaisapu ry:n koulutus- ja osaamiskeskus Järjestöhautomo.

Järjestöhautomo on ainoa valtakunnallinen toimija Suomessa, joka tarjoaa maahanmuuttajajärjestöille ja niiden toimijoille maksuttomia palveluita, kuten neuvontaa, koulutuksia, mentorointipalveluja kehittääkseen maahanmuuttajien yhdistysten toimintaa. Järjestöhautomo organisoii myös erilaisia alan asiantuntijoiden, toimijoiden ja yhdistysten edustajien välisiä tapaamisia. Tämä opinnäytetyö on tehty Järjestöhautomon toimeksiannosta.

Tässä opinnäytetyössä keskityn Järjestöhautomon Tampereen alueella tapahtuvaan työhön ja selvitän, mikä on sen vaikutus näihin maahanmuuttajajärjestöihin, jotka asioivat ja kysyivät apua Tampereen toimipisteestä, käyttivät neuvontapalvelua tai osallistui-
vat sen järjestämiin koulutuksiin ja muihin tapahtumiin. Työn tavoitteena on saatujen tulosten kautta selvittää organisaation toiminnan kehityspainopisteitä ja luoda suosituksia ja toimenpide-ehdotuksia Järjestöhautomon työn kehittämiseksi valtakunnallisella tasolla.

Tutkimuksen aineistonkeruumenetelminä käytettiin haastattelua ja kyselyä. Kyselyn kysymyksiä kehitettiin haastatteluiden tulosten pohjalta. Yhteensä pidettiin yhdeksän haastattelua. Viisi haastattelua tehtiin Järjestöhautomon palveluita käyttävien maahanmuuttajajärjestöjen toimijoiden kanssa ja neljä Järjestöhautomon sellaisten sidosryhmien edustajien kanssa, jotka ovat tehneet yhteistyötä Järjestöhautomon kanssa tai joiden työ liittyy Järjestöhautomon toimintaan. Oman alansa asiantuntijoina he jakoivat mielipiteensä Järjestöhautomon toiminnasta ja arvioivat sen kanssa tekemäänsä yhteistyöstä. Yksi haastattelu tehtiin Järjestöhautomon entisen työntekijän kanssa, joka työskenteli maahanmuuttajajärjestöjen kanssa useita vuosia. Hänen kauttaan tuli mahdolliseksi katsoa tutkittavan organisaation toimintaa sisältäpäin. Laadullisen tutkimuksen jatkoksi toteutettiin määrällinen tutkimus eli kysely, jonka tavoitteena oli täsmentää ja syventää laadullisen tutkimuksen tuloksia. Kyselyyn osallistui osa Tampereen Järjestöhautomossa asioineista maahanmuuttajajärjestöistä.

2 CASE: JÄRJESTÖHAUTOMO

Järjestöhautomo on Suomen Pakolaisapu ry:n toiminto, joka aloitti toimintaansa projekti-muodossa huhtikuussa vuonna 2005. Nykyaikana se on koulutus- ja osaamiskeskus. Idea projektille syntyi, kun Pakolaisapu huomasi järjestöjen tarpeet kehittämislle. Hankesuunnitteluun osallistui neljä järjestöä, jotka olivat myös hankkeen toteuttamisessa. Järjestöhautomon päämääränä on aktivoida maahanmuuttajia omien yhdistysten kautta kansalaistoimintaan, jotta heistä tulisi ”aktiivisempia toimijoita sosiaalipalveluiden ja koutoutumisen tukitoimien järjestämisessä ja tuottamisessa suomalaisten yhdistysten rinnalla ja kunnallisten palveluiden täydentäjinä”. (Tuunainen 2007a, 43–44.)

Sen pääkohderyhmänä ovat pakolaisten, maahanmuuttajien ja muiden vähemmistöjen yhdistykset ja kattoliitot, mutta käytännössä toiminta on avoin kaikille yhdistyksille, joilla on tarvetta tämäntyyppisille koulutuksille ja palveluille. Kohderyhmä on luonteeltaan heterogeeninen: palveluiden käyttäjinä tai tilaisuuksiin osallistujina voivat olla vasta aloitaneita pieniä yhdistyksiä, suurempia vakiintuneita yhdistyksiä, sekä yksi- että monietnisiä yhdistyksiä. (Tuunainen 2007a, 44.)

2.1 Toiminnan konkreettiset tavoitteet

Järjestöhautomo pyrkii tavoitteidensa saavuttamiseen toimimalla viidessä eri suunnassa: koulutuksen ja tuen tarjoaminen, alueellisen kattoliittotyön kehittäminen, verkostoitumisen edistäminen, kaksisuuntainen vaikuttaminen, asiantuntijuutensa nostaminen ja esille tuominen (Patanen 2015).

Koulutus/tuki. Tällä hetkellä Järjestöhautomo on ainoa valtakunnallinen toimija Suomessa, jonka toiminnan ytimessä on maahanmuuttajien yhdistysten toiminnan ja hallinnon kehittäminen maksutta. Se tarjoaa maksuttomia yhdistys- ja liiketoimintaa koskevia koulutuksia, mentorointi- ja neuvontapalveluita. (Patanen 2015.) Kehittämällä toimijoiden osaamisia ja taitoja järjestötyössä Järjestöhautomo pyrkii nostamaan yhdistysten toimintaa ammattimaiselle tasolle ja parantamaan maahanmuuttajien yhdistysten valmiuksia ja mahdollisuuksia hakea, saada ja hoitaa omia rahoituksia sekä hoitaa omaa toimintaansa menestyksellisesti (Tuunainen 2007a, 43).

Alueellinen kattoliittotyö. Järjestöhautomon tavoitteena on myös kehittää kattoliittojen toimintaa alueellisesti ja valtakunnallisesti, vahvistaa niiden keskinäisen verkostoitumista ja yhteistyötä. Se pyrkii siihen järjestämällä kattoliitoille suunnattuja ja vastaavia koulutuksia, tarjoamalla mentorointia eri yhdistystoiminnan osa-alueisiin liittyen. Hanke pyrkii kattoliittojen toimintansa kehittämiseen, että ne voisivat paremmin tukea omia jäsenjärjestöjä yhdistysasioissa ja myös osallistuisivat valtakunnallisesti edunvalvonta- ja vaikuttamistyöhön. (Patanen 2015; Pakolaisapu ry 2014.)

Verkostoituminen. Yhtenä Järjestöhautomon työskentelysuuntana on verkostoitumisen tukeminen, jolla pyritään lisäämään maahanmuuttaja- ja monikulttuurijärjestöjen, valtaväestön järjestöjen, muiden toimijoiden ja yksilöiden välistä yhteistyötä. Sen tavoitteen toteuttamiseksi Järjestöhautomo organisoii yhdistyksille ja toimijoille erilaisia yhteisiä tapahtumia, tapaamisia, avoimia koulutuksia, mentorointipalveluita, kouluttaa järjestökummeja sekä tukee eri tavoin yhdistysten ja kantaväestön organisaatioiden välistä yhteistyötä. (Patanen 2015; Pakolaisapu ry 2014.)

Kaksisuuntainen vaikuttaminen. Tärkeäksi tavoitteeksi on asetettu eri toimijoiden, kuten viranomaisten ja median edustajien, tiedon lisääminen maahanmuuttajakentästä sekä maahanmuuttajien yhdistysten toimintavalmiuksien lisääminen eri toimijoiden kohtaamisessa ja heidän kanssaan yhteistyön tekemisessä. Tavoitteen saavuttamiseksi Järjestöhautomo järjestää erilaisia media- ja viestintätaitoja kehitettäviä koulutuksia ja

verkostoitumistapaamisia. Sen lisäksi, Järjestöhautomo toimii tietojen välittäjänä molempiin suuntiin (maahanmuuttajien yhdistyksistä ja yhdistyksille) sekä aktiivisena osallistujana yhteiskunnallisessa keskustelussa ja ohjausryhmä- ja muiden asiantuntijaryhmien työskentelyssä. Sen ohella Järjestöhautomo julkaisee järjestötiedotteita, antaa asiantuntijalausuntoja, ottaa kantaa sosiaalisessa ja varsinaisessa mediassa. (Patanen 2015.)

Asiantuntijuus. Paitsi kohderyhmänsä valmiuksien ja osaamisten kehittämistä Järjestöhautomo tavoittelee oman asiantuntijaroolinsa vahvistamista ja sen esiintuomista maahanmuuttaja- ja monikulttuurisessa järjestötoiminnassa ja yhdistystoiminnan kentällä. Tavoitteeseen pääsyä edistetään osallistumalla asiantuntijatapaamisiin, koulutuksiin ja seminaareihin sekä järjestämällä vastaavia tapahtumia asiantuntijaroolissa. Projekti tekee tutkimusyhteistyötä korkeakoulujen ja muiden toimijoiden kanssa sekä julkaisee asiantuntijatutkimuksia, graduja, opinnäytetöitä ja selvityksiä. (Patanen 2015.)

2.2 Järjestöhautomon toiminnan nykytila

Tällä hetkellä Järjestöhautomolla on kaksi toimipistettä - Helsingissä ja Tampereella – ja toimintaan on palkattu neljä työntekijää. Pääsääntöinen toiminta tapahtuu pääkaupunkiseudulla ja Pirkanmaalla, mutta sen lisäksi järjestetään tilaisuuksia ja peruskoulutuksia yhdistystoiminnasta myös Turussa, Joensuussa, Mikkelissä, Hämeenlinnassa ja Vaasassa. Helsingissä ja Tampereella Järjestöhautomo tarjoaa kohderyhmälleen kattavan valikoiman erilaisia palveluita ja tapahtumia, esimerkiksi avoimia koulutuksia yhdistystoiminnasta, abc-koulutuskokonaisuuksia vasta aloittaneille ja myös edistyneille yhdistystoimijoille, henkilökohtaista neuvontaa järjestötoiminnasta, mentorointipalvelua sekä järjestää puheenjohtajatapaamisia, info-tilaisuuksia, ja tapaamisia mediaedustajien ja viranomaisten kanssa. Osa koulutuksista on myös mahdollista osallistua verkon kautta etänä. (Patanen 2015; Järjestöhautomo 2016.)

Opinnäytetyössäni keskityn Järjestöhautomon toiminnan vaikutuksen tutkimuksessa Tampereen alueeseen, joka on aloittanut toimintansa Pirkanmaalla vuonna 2009. Siitä lähtien se on erittäin hyvin verkostoitunut viranomaisten, maahanmuuttajien yhdistysten sekä muiden toimijoiden kanssa. Järjestöhautomon Tampereen toimistossa työskentelee tällä hetkellä yksi järjestökonsultti.

Kymmenen vuoden työn kuluttua Järjestöhautomon asiakasrekisterissä on 848 järjestöä, jotka osallistuivat ainakin kerran sen järjestämiin koulutuksiin tai käyttivät sen palveluita. Tampereen Järjestöhautomon asiakkaina ovat sekä 27 maahanmuuttajien yhdistystä että 13 kantasuomalaiseksi laskettavaa yhdistystä (Rinne 2016).

Järjestöhautomon keskeisinä kumppaneina ovat tällä hetkellä: Helsingin kaupunki, Moniheli ry, Kari Loimu (konsultti), oikeusministeriö (Etnisten suhteiden neuvottelukunta), Tuglas-seura ry, Raha-automaattiyhdistys, Työ- ja elinkeinoministeriö (Patanen 2016a). Sen lisäksi Järjestöhautomon Tampereen toimipisteen omat yhteistyökumppanit ovat: Tampereen kaupunki, Setlementti Naapurin monikulttuuriset hankkeet, paikalliset järjestökouluttajat (Rinne 2016).

2.3 Järjestöhautomon rahoittajat

Järjestöhautomo-hankkeen päärahoittajana ja koko hankkeen mahdollistajana sen syntymisestä asti on ollut Raha-automaatti yhdistys (RAY). RAY:n myöntämän rahoituksen määrä vaihtelee vuosittain: vuonna 2016 se on myöntänyt Järjestöhautomolle 220 000€, kun esimerkiksi vuonna 2015 Järjestöhautomo sai RAY:lta 210 000 € (Patanen 2016). Sillä summalla tuetaan koko Suomen alueella tapahtuvaa Järjestöhautomon toimintaa. RAY tukee aktiivisesti maahanmuuttajien kotoutumista edistäviä hankkeita, toimintoja ja yhdistyksiä. (Raha-automaattiyhdistys 2007, 37–38.) Maahanmuuttajien yhdistysten tukeminen on tärkeää myös RAY:lle, mutta tiettyjen osaamisten puute maahanmuuttajien yhdistysten toimijoilla ei aina mahdollista RAY:n normien mukaista rahoitustoimintaa. Tästä syystä RAY rahoittaa myös sellaisia projekteja ja organisaatioita, jotka parantavat maahanmuuttajajärjestöjen toiminnan tasoa. (Remitz 2007, 7.)

Järjestöhautomon kohderyhmänä ovat maahanmuuttajien yhdistykset, joiden asemaa ja osaamisia hanke pyrkii parantamaan, jotta ne toimisivat näkyvämmiin ja vaikuttavampiin, yhdenvertaisesti kantasuomalaisten järjestöjen kanssa (Patanen 2016). Järjestöhautomo luo edellytykset ja mahdollisuudet järjestökentän ja erityisesti maahanmuuttajien yhdistysten kehittämiseksi sekä niiden valmiuksille hakea, saada ja hoitaa omia rahoituksia (Tuunainen 2007a, 43)

Toisena tärkeänä tahona, joka myöntää Järjestöhautomolle tukea, on Tampereen kaupunki. Tampereen avustustoiminnan periaatteissa sanotaan, että: ”Avustusta voidaan myöntää hakijalle, jonka kotipaikka ja toiminta on Tampereella tai hakijalle, jonka sään-

nöllinen toiminta sijoittuu Tampereelle” (Tampereen kaupunki 2015a). Täten kaupunki myöntää avustusta vain Järjestöhautomon Tampereen toimipisteelle. Vuosina 2015 ja 2016 tuen määrä oli 12000 € (Patanen 2016; Rinne 2016).

3 KESKEISET KÄSITTEET

3.1 Kolmas sektori

Käsite kolmas sektori on peräisin Yhdysvalloista 1960-luvulta (Jyväskylän yliopisto 2016). Suomessa käsite yleistyi 1990-luvun aikana. Kuitenkin yleisin käsitteen selitys on se, että kolmas sektori on alue, joka jää yksityisen (yritykset, markkinat), julkisen (valtio, kunnat) sektoreiden ja kotitalouksien (perheet, ystäväpiirit) väliin ja kun sen toimintaan liittyy vapaaehtoistyö, kansalaisaktiivisuus ja järjestötoiminta. (Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö 2016.) Käsitteen synonyymejä ovat esimerkiksi epävirallinen sektori, vapaaehtoissektori. Yleensä kolmatta sektoria kutsutaan NPO (non-profit-organizations) tai NGO (non-governmental organizations) tai puhutaan vapaaehtois- tai hyväntekeväisyysjärjestöistä. Nimenkäyttö vaihtelee, mutta kolmannen sektorin paikka pysyy aina samana. (Kari & Markwort 2004, 3.) Sektorin toimijoina ovat järjestöt, säätiöt, osuuskunnat, yhdistykset ja liitot.

Pihlajan (2010) mukaan kolmatta sektoria on usein hankala hahmottaa. Eri tahoilla kolmatta sektoria ymmärretään eri tavoilla. Syynä siihen on se, että sektorilla toimivat järjestöt ovat keskenään hyvin erilaisia. Jotkut ovat pieniä paikallisia ja jotkut toimivat valtakunnallisesti. Joillakin toiminta perustuu vahvasti aatteeseen ja arvoihin, kun toisilla toimintaa on vaikeaa erotella varsinaisen palveluita tarjoavan yrityksen toiminnasta. (mt., 86.)

Nykyaikana puhutaan yhä enemmän uudesta kolmannesta sektorista. Uudella kolmannella sektorilla tarkoitetaan perinteistä kolmatta sektoria, kansalaisyhteiskuntaa tai vapaaehtoistoimintaa, jonka rooli on muuttumassa ja joka saa yritysten tyypillisiä piirteitä. Yhdistykset aiempaa enemmän tuottavat palveluita ja työllistävät, niiden toimintamahdollisuudet ovat laajentuneet. (Saukkonen 2013.)

3.2 Yhdistys

Yhdistys on yhteenliittymä, jossa on vähintään kolme jäsentä, jolla on aatteellinen tarkoitus ja joka on tarkoitettu pysyväksi. Yhdistystä kutsutaan usein eri nimillä, yleisimpiä niistä ovat klubi, järjestö, osasto, kerho ja seura. Yhdistys voi olla virallisesti rekisteröity tai rekisteröimätön. Yhdistyksen toiminta ei voi olla lain tai hyvien tapojen vastaista. Muista yhteisöistä yhdistyksen voi erottaa sillä perusteella, että yhdistyksellä ei ole omistajaa, kuten yrityksillä, ja sen toiminta on voittoa tavoittelematon. (Loimu 2013, 11–12.)

Yhdistysten toimintaa säättävät useat eri lait: yhdistyslaki, kirjanpitolaki, tilintarkastuslaki, valtionavustuslaki, hankintalaki, tuloverolaki, rahankeräyslaki ja arpajaislaki (Seppo 2012, 27). Niistä kaikista tärkeimpänä on se ensimmäinen yhdistyslaki, joka mahdollisti maahanmuuttajien yhdistysten kehitystä Suomessa. Ennen lakia maahanmuuttajilla ei ollut oikeutta perustaa omia yhdistyksiä eikä olla rekisteröidyn yhdistyksen hallituksen jäsenenä. Yhdistyslain voimaan tulon jälkeen vuonna 1990 yhdistymisvapaus kuuluu kaikille Suomessa asuville ihmisille. (Saukkonen 2010, 179.)

Yhdistyslaki on tullut voimaan vuonna 1989. Lakia sovelletaan vain rekisteröityihin yhdistyksiin, jonka tarkoituksena on aatteellinen voittoa tavoittelematon toiminta. Lakia ei sovelleta sellaisiin organisaatioihin, jotka pyrkivät saamaan taloudellista voittoa tai jonka toiminta on selvästi liiketoimintamainen. Yhdistyslain tarkoituksena on määrätä yhdistystoiminnan rajat, säättää yhdistysten perustamista ja lakkautumista koskevia käytäntöjä, yhdistysten sääntöjä sekä jäsenyyteen, hallitukseen, yhdistysten päätösvaltaan ja päätöksentekoon liittyviä asioita. Viranomaisena, joka yhdistyslain mukaan hoitaa yhdistysten merkitsemistä rekisteriin, on Patentti- ja Rekisterihallitus. (Yhdistyslaki 503/1989.)

3.3 Maahanmuuttaja

Suomen laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, 3§) maahanmuuttajalla tarkoitetaan henkilöä, joka on muuttanut Suomeen ja jolle on myönnetty oleskelulupa tai oleskelukortti muuhun kuin matkailu-tarkoitukseen tai jonkun oleskeluoikeus on rekisteröity.

Maahanmuuttajaksi kutsutaan kaikkia maan ulkopuolella syntyneitä, maahan muuttaneita ja maassa pysyvästi asuvia henkilöitä. Käsitteellä on monta synonyymiä, kuten uus-

suomalainen, etninen vähemmistö, ulkomaalainen, vieraskielinen, siirtolainen, ulkomaalaistaustainen (Rapo 2011). Toisen asteen maahanmuuttajia, eli maahanmuuttajien lapsia, myös kutsutaan joskus maahanmuuttajiksi, maahanmuuttajataustaisiksi tai uus-suomalaisiksi.

Käytännössä maahanmuuttaja voi tarkoittaa paluumuuttajaa (inkerinsuomalainen), pakolaista, suomalaisen kanssa naimisiin mennyttä henkilöä, opiskelijaa, Suomessa töitä tekevää (myös harvemmissä tapauksissa au pair-työntekijää), adoptiota tai ihmiskaupan uhrien oleskelulupaa saanutta henkilöä.

3.4 Kotouttaminen ja kotoutuminen

Käsitteet kotouttaminen ja kotoutuminen ovat uusia suomalaiselle yhteiskunnalle. Ne otettiin käyttöön vasta 1990-luvulla, kun ensimmäinen laki kotoutumisen edistämisestä astui voimaan. Laissa kotoutumisen edistämisestä (1386/2010, 3§) *kotoutumisella* tarkoitetaan ”maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja, samalla kun tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen.” Eli kotoutuminen on kaksisuuntainen keskinäisen muuttumisen prosessi, jossa väestön monimuotoistumisen myötä vastaanottava yhteiskunta ja siihen astunut maahanmuuttaja vuorovaikuttavat, vaihtavat arvoja, ajatuksia ja tapoja arkipäivän tilanteissa ja lähiyhteisöissä, kuten päiväkodeissa, kouluissa, harrastustoiminnassa ja työpaikalla (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016a).

Kotouttamisella tarkoitetaan ”kotoutumisen monialaista edistämistä ja tukemista viranomaisten ja muiden tahojen toimenpiteillä ja palveluilla” (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 3§). Kotouttamista toteuttavat monet eri viranomaiset valtakunnallisella sekä paikallisella tasolla kunnissa. Kotouttamisen tavoitteena on, että maahanmuuttaja ”tuntee yhteiskunnalliset oikeutensa ja velvollisuutensa sekä tuntee olevansa suomalaisen yhteiskunnan tervetullut jäsen” (Sisäministeriö 2016).

Synonyyminä kotoutumiselle on kansainvälinen käsite integraatio, joka merkitsee eheytymistä, kokonaistumista ja yhdentymistä (Mammon 2010, 2; Pyykkönen 2007a, 37). Lautiola huomioi (2013, 15), että käytännössä kotoutumisen käsite voi tarkoittaa sekä päämäärä, kun maahanmuuttaja on integroitunut yhteiskuntaan, että prosessia, jonka

aikana maahanmuuttaja tulee osaksi yhteiskuntaa. Myös hänen mukaansa viranomaispuheessa sillä voi tarkoittaa kolmen ensimmäisen vuoden oloaikaa Suomessa, jolloin niin sanottu kotoutuja on oikeutettu tiettyihin palveluihin (Lautiola 2013, 15).

4 SUOMEN JA TAMPEREEN KAUPUNGIN KOTOUTTAMISPOLITIIKAT

Suomen maahanmuuton lainsäädännön kehitystyö ei pelkästään pohjaudu EU:n lainsäädäntöön ja Suomea sitoviin kansainvälisiin sopimuksiin, vaan myös Suomen hallituksen linjaamiin tavoitteisiin. Opinnäytetyön aiheen kannalta tärkeimpiä lakeja ovat laki kotoutumisen edistämisestä (1986/2010), joka osaltaan on vaikuttanut maahanmuuttajien yhdistysten toiminnan kehittämiseen, sekä yhdenvertaisuuslaki (1325/2014), joka kieltää muun muassa maahanmuuttajien syrjintää ja auttaa heitä olla tasavertaisia Suomen asukkaita.

Vuonna 2013 julkaistiin Suomen Maahanmuuton tulevaisuus 2020 -strategia. Strategian tärkein viesti on, että ”Suomeen muuttavat ihmiset on otettava mukaan rakentamaan maan tulevaisuutta”. Tulevaisuudessa maahanmuuttajat halutaan nähdä aktiivisina Suomen kansalaisina. (Sisäministeriö 2013; 2015a, 11.) Yhdistystyön kannalta keskeiset maahanmuuttostrategiassa esitetyt tavoitteet ovat: ”Jokainen löytää paikkansa”, eli maahanmuuttajien kotoutusprosessin kehittäminen (esimerkiksi työllistymisen edistäminen, kielitaidon kehittäminen ja palveluiden parantaminen) sekä ”Moninaisuus on arkea”, jolla pyritään vähentämään Suomessa asuviin maahanmuuttajiin kohdistuvaa rasismia ja ennakkoluuloja sekä muuttamaan Suomen ilmapiiriä positiivisemmaksi, siis edistämään kaksisuuntaista kotoutumista. (Sisäministeriö 2013; 2015.)

Maahanmuuton edistäminen ja maahanmuuttajien vastaanotto eivät ole riittäviä toimenpiteitä maan talouden kehittämiseksi ja työvoiman lisäämiselle. Jotta järjestelmä alkaisi toimia ja tuoda hyötyä yhteiskunnalle, maahanmuuttajien täytyisi ensin tutustua paikalliseen kulttuuriin, käyttäytymis- ja työntekosääntöihin, kantaväestön ajattelutapaan ja lainsäädäntöön, sekä oppia suomen tai ruotsin kieltä, sopeutua uusiin olosuhteisiin ja arkeen. Se on aikaa ja voimaa vaativa prosessi. (Alitolppa-Niitamo ym. 2013, 64.)

1980-luvulla kotoutumisen edistäminen ei ollut kovin ajankohtainen kysymys, koska silloin Suomessa oli melko vähän maahanmuuttajia. 1990-luvulla maahanmuutto alkoi kasvamaan nopeasti ja viranomaiset reagoivat ripeästi uuteen ilmiöön. Poliitikassa kiin-

nitettiin yhä enemmän huomiota trendin kehityssuuntaan sekä maahanmuuttajia koskeviin kysymyksiin ja ongelmiin. (Saukkonen 2013, 86.) Näitä oli esimerkiksi rikollisuus, työllistymistason ja elämänlaadun alhaisuus sekä syrjäytyminen. Tästä aiheesta tehdyt tutkimukset osoittivat, että lähtökohtina näiden ongelmien syntymiselle ja rikollisuuden kasvulle ylipäättään ovat yleensä: heikko kielitaito, tarpeellisen koulutuksen puute, kyvyttömyys ymmärtää paikallista kulttuuria ja vastahakoisuus sitä kohtaan, ennakkoluulot kantaväestöllä muukalaisia kohtaan, sekä rasismi ja syrjintä. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi ja ehkäisemiseksi sekä kotoutumisprosessin nopeuttamiseksi ja kehittämiseksi valtio alkoi toteuttamaan uutta politiikkaa – kotouttamis- tai integraatiopolitiikkaa (Saukkonen 2013, 86).

4.1 Laki kotoutumisen edistämisestä

Suomen kotouttamispolitiikan päätavoitteena on maahanmuuttajien suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisen ja siihen aktiivisen osallistumisen edistäminen. Lisäksi kotouttamispolitiikan tärkeänä lähtökohtana on maahanmuuttajien identiteetin, eli kieli- ja kulttuuriperinnön säilyttäminen ja ylläpitäminen. Tutkimusten mukaan tällainen menettely luo parhaimmat edellytykset kotoutumiselle. (Mäkisalo-Ropponen 2012, 22.)

Kotouttamisen ja kotoutumisen aiheiden käsitteleminen kannattaa aloittaa siitä, että merkittävä askel maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä oli 1.5.1999 kotouttamislain voimaantulo (493/1999). Tässä laissa ensimmäisen kerran asetettiin konkreettiseksi tavoitteeksi maahanmuuttajien integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään ja vasta sen voimaantulon jälkeen vuonna 1999 käynnistettiin säännöllinen kotoutumiskoulutus maahanmuuttajille. Lain valmistelussa taustamateriaalina toimi vuonna 1997 tehty Eurooppa-neuvoston julkaisu nimeltään Measurement and indicators of integration. (Mammon 2010, 12.) Kotouttamislain tavoitteena on:

edistää maahanmuuttajien kotoutumista, tasa-arvoa ja valinnanvapautta toimenpiteillä, jotka tukevat yhteiskunnassa tarvittavien keskeisten tietojen ja taitojen saavuttamista sekä turvata turvapaikanhakijoiden ja joukkopaon vuoksi tilapäistä suojelua saavien toimeentulo ja huolenpito järjestämällä vastaanotto. Tämän lain tavoitteena on lisäksi auttaa ihmiskaupan uhreja. (Kotouttamislaki 493/1999.)

1.9.2011 tuli voimaan uusi laki kotoutumisen edistämisestä, joka kumosi vanhan kotouttamislain (1386/2010). Uuden lain kohderyhmä on nyt laajempi kuin ennen. Lakia sovelletaan kaikkiin henkilöihin, joilla on voimassa oleva oleskelulupa Suomessa, joiden oleskeluoikeus on rekisteröity tai joille on myönnetty oleskelukortti ulkomaalaislain mu-

kaisesti (1386/2010). Lain tavoitteena on lisätä ja tehostaa kotouttamistoimenpiteitä, edistää kaksisuuntaista kotoutumista Suomessa sekä nostaa maahanmuuttajien osallisuutta (Sisäasiainministeriö 2011). Sen lisäksi uudessa kotoutumislaiissa korostetaan erityyppisen yhteistyön tekemistä järjestöjen kanssa, niiden mukaan ottamista hyvien etnisten suhteiden edistämiseen ja kuntien kotouttamisohjelmiin (Lautiola 2013, 15).

4.2 Suomen kotouttamispolitiikan keskeiset suunnat

Ensimmäisen vuosille 2012–2015 laaditun kotouttamisohjelman yleinen tavoite oli maahanmuuttajien osallisuuden vahvistaminen yhteiskunnan kaikilla sektoreilla, erityisesti työelämässä ja koulutuksessa. Osallisuutta tukemalla pyrittiin vahvistamaan myös perustaa eri väestöryhmien väliselle toimivalle arjen vuorovaikutukselle sekä hyvälle etnisille suhteille. Niin ikään tärkeitä ohjelman periaatteita, jotka ovat koko kotouttamispolitiikan punainen lanka, ovat maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan, oman identiteetin, eli kulttuurin ja kielen säilyttäminen sekä kaksisuuntaisen kotoutumisen edistäminen. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012.) Ajatus kaksisuuntaisesta kotoutumisesta sisältyy myös Euroopan unionin kotouttamispolitiikan yhteisiin peruseriaatteisiin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016a) Vuosille 2012–2015 kotouttamisohjelman tärkeimpiä painopisteitä yhdistystoiminnan näkökulmasta olivat seuraavat:

- Yleisöstä ja perheestä voimaa kotoutumiseen
- Maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen
- Kotoutumiskoulutus
- Maahanmuuttajanaiset
- Lasten ja nuorten kotoutuminen
- Väestöryhmien välisen myönteisen vuorovaikutuksen edistäminen (Työ- ja elinkeinoministeriö 2012).

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut yhdessä muiden ministeriöiden kanssa luonnoksen kotouttamisohjelmasta 2016–2019. Uuteen ohjelmaan sisältyy monia jo ensimmäisessä ohjelmassa olleita käytäntöjä ja periaatteita. Myös uuden kotouttamisohjelman lähtökohta on pysynyt samana. Se käsittää tasa-arvoisuutta, osallisuutta ja yhdenvertaisuutta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2016b.)

Ohjelman yhtenä tavoitteena, joka koskee suoraan maahanmuuttajien yhdistyksiä, on *kotouttamisen kumppanuuksien vahvistaminen*. Nykyaikana yhä enemmän otetaan huomioon maahanmuuttajien yhdistysten roolia kotoutumisessa, ja niitä otetaan laaja-

pohjaiseen yhteistyöhön viranomaisten kanssa. Valtion kotouttamisohjelman lisäksi ja sen tukemiseksi on valmisteltu kuntien, kansalaisyhteiskunnan, maahanmuuttajien yhteisöjen sekä yritysten kanssa kotouttamisen kumppanuusohjelma. Siinä eri organisaatiot esittävät omia näkemyksiään, aloitteitaan ja lupauksiaan kotoutumisen edistämisen suhteen.

4.3 Tampereen kaupungin kotouttamispolitiikka

On kaksi syytä tarkastella nimenomaan Tampereen kaupungin kotouttamisohjelmaa. Ensinnäkin, opinnäytetyön tutkimus on rajoitettu alueellisesti ja kohdistuu Tampereen alueeseen. Se tarkoittaa, että tutkimukseen osallistuvat järjestöt ja sidosryhmät toimivat Tampereella tai sen lähiympäristössä. Toiseksi, yksi Järjestöhautomon Tampereen toimiston rahoittajista ja yhteistyökumppaneista on Tampereen kaupunki.

Suomessa maahanmuutto kohdistuu eniten suurimpiin kaupunkeihin. Täten Tampere on paikka, jossa maahanmuuttajataustaisten osuus väestöstä kasvaa vuodesta toiseen. Vuonna 2013 vieraskielisten määrä oli 13852 ja vuoden päästä jo 14639 henkilöä (Tampereen kaupunki 2014). Tästä syystä paikallisen kotouttamisohjelman suunnittelu ja kotouttamispalveluiden kehittäminen Tampereen alueella ovat erittäin tärkeitä asioita edelleenkin.

Jokainen kunta on velvoitettu paikallistasolla laatimaan oman kotouttamisohjelmansa kunnan viranomaisten (Ely-keskukset, Kansaneläkelaitos ja muut) keskeisessä yhteistyössä. Paikalliset järjestöt, yhteisöt ja maahanmuuttajat voivat vapaaehtoisesti osallistua ohjelman suunnitteluun, toteutukseen ja seurantaan. (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010, 32§.) Jokainen kunta asettaa kotouttamiselle omia tavoitteitaan. Ne ja niiden toteutus vaihtelevat kunnittain, sillä tähän vaikuttavat jokaisen kunnan olosuhteet, resurssit ja paikalliset arvot. Valtakunnallisella tasolla nähdään joskus myös merkittäviä erilaisuuksia ja sen takia yhteensovittamisongelmia kuntien kotouttamisohjelmien toimeenpanon kanssa. (Rissanen ym. 2004, 29; Saukkonen 2013, 86–88.)

Tampereen kaupungin voimassaoleva kotouttamisohjelma on laadittu vuosille 2014–2025. Vision mukaan, Tampere halutaan tulevaisuudessa nähdä kansainvälisenä kaupunkina, mikä heijastaa Suomen maahanmuuttostrategian ”Moninaisuus on arkea” -suuntaviivaa. Visio tarkoittaa, että kotouttamistyölle luodaan kaupungissa hyviä edellytyksiä kehittyä, vahvistua ja laajentua. (Tampereen kaupunki 2014.)

Ohjelmassa otetaan hyvin huomioon kolmannen sektorin toimijoita, jotka edistävät kotoutumista ja järjestävät kotouttamispalveluita järjestöissään. Ne voivat olla sekä maahanmuuttajien yhdistyksiä että suomenkielisiä järjestöjä. Nimenomaan näitä yhdistyksiä kaupunki pyrkii tukemaan, kuten myös muita kolmannen sektorin toimijoita. Tampereen kaupunki panostaa nimenomaan pidempikestoisten kumppanuussuhteiden kehittämiseen järjestöjen sekä muiden toimijoiden kanssa kotouttamista edistävissä yhteistyöissä. Jokaisen toimijan työtä ja panostusta kotoutumisen edistämiseen ja siinä syntyviä tietoja, taitoja ja kokemuksia arvostetaan. (Tampereen kaupunki 2014.)

Jokaisessa kunnassa on omat elimet, jotka ovat vastuussa tietyistä tehtävistä kotouttamistyössä. Tampereen kaupunki tekee myös yhteistyötä erilaisten järjestöjen kanssa ja ostaa niiltä kotouttamispalveluita. Näiden järjestöjen joukossa on myös maahanmuuttajien yhdistyksiä. Nykyaikana keskeinen maahanmuuttajien yhdistysten kumppani tässä asiassa on Tampereen kaupungin maahanmuuttajainfo Mainio. Se on ALMA-hankkeen kehittämä toimipiste, joka sijaitsee Tampereen keskustassa ja jossa saa henkilökohtaisella asioinnilla tietoa esimerkiksi työstä, terveydenhuollosta, koulutuksesta, oleskeluluvista suomeksi ja 20:lla muulla kielellä. (Tampereen kaupunki 2014.) Mainio on myös Järjestöhautomon yksi sidosryhmistä.

Oman kotouttamisohjelman täyttämiseksi Tampereen kaupunki auttaa myös maahanmuuttajajärjestöjä, esimerkiksi jakamalla niille kerran vuodessa toiminta-avustuksia ja myöntämällä ilmaisia toimintatiloja. Tampereella vain rekisteröidyt ja toimintaa vakiinnuttaneet yhdistykset saavat avustuksia (Tampereen kaupunki 2015a). Vuonna 2015 maahanmuuttajien yhdistyksille jaettujen avustusten kokonaissumma oli 20 000 euroa, se on pysynyt samana edelliseltä vuodelta (Tampereen kaupunki 2015b).

5 MAAHANMUUTTAJIEN YHDISTYKSET SUOMESSA

Maahanmuuttajien yhdistykset alkoivat lisääntyä Suomessa vasta 1990-luvulla. Siihen asti ulkomaalaisilla kansalaisoikeudet, kuten yhdistymis- ja kokoontumisvapaus sekä omistusoikeus, olivat erittäin rajoitettuja. (Makkonen & Koskenniemi 2013, 76.) Esimerkiksi, ulkomaan kansalaisella ei ollut oikeutta perustaa yhdistyksiä tai kuulua yhdistysten hallitukseen (Saukkonen 2010, 179). Tilanteen muuttamiseen on vaikuttanut monta eri tekijää.

Ensisijaisena edesauttajana oli yhdistyslain voimaantulo vuonna 1989. Se on tärkein yhdistysten toimintaa säättävä laki. Vuonna 2010 yhdistyslaki oli uudistettu. Maailman teknologinen ja yhteiskunnallinen kehitys, uudet trendit ja pienten yhdistysten tarpeet otettiin huomioon lain uudistuksessa. Uudistettu laki esimerkiksi sallii kokoukseen osallistumisen etänä ”postitse tai tietoliikenneyhteyden tai muun teknisen apuvälineen avulla”, päätöksenteon etänä ilman kokousta, on muuttanut yhdistysten maallikkotilintarkastuksen toiminnantarkastukseksi, sekä selventää yhdistyksen hallituksen jäsenten tehtäviä ja vastuuta. (Oikeusministeriö 2010.)

Toiseksi tärkein edellytys maahanmuuttajien yhdistysten lisääntymiseen on perusoikeuksien uudistuminen vuonna 1995, minkä jälkeen kokoontumis- ja yhdistymisvapaus alkoi kuulua kaikille Suomen oikeudenkäyttöpiiriin kuuluville ihmisille (Saukkonen 2010, 179; Makkonen & Koskeniemi 2013, 76). Vuonna 1995 Suomi myös liittyi Euroopan Unioniin, joka antoi mahdollisuuden järjestää projektitoimintaa EU:n rahoituksella. Silloin myös viranomaiset alkoivat kannustamaan maahanmuuttajia omien yhdistysten perustamiseen. Vuonna 1999 astui voimaan kotouttamislaki, jossa on korostettu maahanmuuttajien omien verkostojen tärkeyttä integroinnissa yhteiskuntaan. (Pyykkönen 2007b, 30.) Lisäksi tärkeänä lähtökohtana maahanmuuttajien yhdistysten kasvulle oli maahanmuuttajien määrän lisääntyminen Suomessa 1990-luvun puolestavälistä.

2000-luvulla maahanmuuttajien yhdistysten määrän kasvu on jäänyt samalle tasolle kuin 1990-luvulla. Pohjois-Afrikasta, Kiinasta ja Euroopan maista tulleet olivat perustamassa yhdistyksiä 2000-luvulla. Myös ne maahanmuuttajat, jotka ovat asuneet jo kauan maassa, aloittivat 2000-luvulla perustamaan uusia yhdistyksiä. (Saukkonen 2013, 290.)

5.1 Maahanmuuttajien yhdistysten nykytilanne

Pyykkösen tutkimuksen mukaan (2007a, 72) Suomessa oli vuonna 2007 noin 700 rekisteröityä sekä rekisteröimätöntä maahanmuuttajien yhdistystä. Järjestöhautomon mukaan maahanmuuttajien perustamia toimivia yhdistyksiä on nykyään 848. Jos lasketaan joukkoon myös ei-toimivia yhdistyksiä, määrä on vielä korkeampi. (Patanen 2016b.) Näin suurta yhdistysten määrää voidaan selittää maahanmuuttajaryhmien sisäisillä erilaisuuksilla tarpeissaan, intresseissään ja arvoissaan, jotka joissakin tapauksissa ovat johtaneet jopa yhdistysten sisäisiin riitoihin ja sen jälkeen yhdistysten jakaantumiseen

(Pyykkönen 2007a, 74). Koska maahanmuuttajien maassamuutto on suunnattu Helsinkiin ja sen lähialueille, monet maahanmuuttajien yhdistykset sijaitsevat nimenomaan pääkaupunkiseudulla (Saukkonen 2010, 179; Lautiola 2013, 19; Pyykkönen 2007a, 73).

Yhdistysten eri toimintatavoitteet

Maahanmuuttajien yhdistysten keskeinen tavoite oli alusta asti oman kulttuurin, etnisen identiteetin ja kielen ylläpitäminen. Jotkut yhdistykset syntyivät myös todellisesta halusta parantaa maahanmuuttajien asemaa Suomessa. Kotouttamisen edistämislain voimaantulon ansiosta muodostui yhdistyksiä, joiden toiminnan ytimessä on kotoutumisen edistäminen ja kotouttamisen palveluiden tuottaminen. (Saksela 2007, 23–25.) Vähitellen kaikenlaiset yhdistykset ovat lisänneet kotouttamisen toimintaperiaatteisiinsa ja tavoitteisiinsa (Saukkonen 2013, 288).

Ensimmäisiä 1990-luvulla perustettuja yhdistyksiä olivat etniskulttuurisia, islamilaisia monietnisiä ja monikulttuurisuusyhdistyksiä (Pyykkönen 2007a, 115). Yhdistysten sisäiset erilaisuudet niiden tarpeissaan ja intresseissään ovat toimineet perustana uusien yhdistystyyppien syntymiselle. Tutkimuksessaan Pyykkönen on kehittänyt yhdistysten typologian, eli on jakanut yhdistyksiä toiminnan tavoitteiden ja kohderyhmän mukaisesti. Hän erittelee seuraavia yhdistystyyppejä:

- etniskulttuuriset yhdistykset,
- monikulttuurisuusyhdistykset,
- uskonnolliset yhdistykset,
- naisten yhdistykset,
- nuorten yhdistykset,
- liikuntayhdistykset,
- taideyhdistykset,
- kotouttamisyhdistykset,
- koalitioryhdistykset (Pyykkönen 2007a, 79).

Käytännössä monet yhdistykset voivat sisältää useiden eri luokkien piirteitä. Yhdistysten toiminta on jossain määrin vaihtelevaa ja siinä on tilaa monille eri käytännöille. (Pyykkönen 2007a, 79.) Joka tapauksessa, jokaisen yhdistyksen toimintaan kuuluu erilaisten sosiaalisten tapahtumien järjestäminen. Tyypillisimpiä ovat seminaarit, juhlalat, keskustelutilaisuudet, kulttuuri- ja liikuntatapahtumia, lapsi- ja perheleirit sekä kerhot.

Monen suomalaisen ja myös ulkomaalaisen tutkimuksen mukaan on olemassa yhteisiä tehtävät ja merkityksiä, jotka yhdistävät kaikkia maahanmuuttajien yhdistyksiä. Jokainen yhdistys:

- Toimii vertaisapuverkostonä, eli pienentää ihmisten elämässä maahanmuuton yhteydessä syntyneitä sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia riskejä.
- Toimii ihmisiä yhdistävänä ”keitaana”, jossa säilytetään ja vahvistetaan kulttuuri- piirteitä ja jonka kautta sopeutetaan kulttuuriperinteitä uuteen elinympäristöön.
- Toimii todellisuutta heijastavana asiana, eli maahanmuuttajien yhdistysten määrä ja erilaisuudet kuvastavat etnisten ja kansallisten ryhmien moninaisuutta ja sisäisiä eroja.
- Tukevat jossain määrin viranomaisten hallinta- ja palvelutarpeita. (Pyykkönen 2007a, 75.)

Maahanmuuttajien yhdistysten haasteet

Vaikka maahanmuuttajien yhdistyksiä on rekisteröity Suomessa suuri määrä, vakiintuneiden, toimivien yhdistysten määrä on pienempi. Yhdistyksen perustamisvaiheessa ihmisillä on yleensä todella paljon innostusta ja motivaatiota uuteen toimintaan. Kun aloitetaan varsinainen toteutusvaihe ja rakennetaan uutta toimintaa alusta asti, vastaan tulee kuitenkin paljon haasteita ja ongelmia. Nämä ongelmat ovat yleisiä sekä maahanmuuttaja- että suomalaisyhdistyksille (Patanen 2016b). Nimenomaan tämän takia monet yhdistysten toimijat lopettavat yhdistyksen toiminnan tai eivät pysty sitä kehittämään.

Järjestöhautomo on julkaissut vuonna 2007 ”Osaamisen poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa” -kirjan, jossa kerrotaan työstä maahanmuuttajien yhdistysten kanssa. Projekti on etsinyt ratkaisua maahanmuuttajien yhdistyksiä koskeviin piinallisiin kysymyksiin maahanmuuttajien yhdistysten tasavertaisuudesta suomalaisessa yhdistyskentässä, niiden valmiuksista ja osaamisistaan tuottamaan ja myymään palveluita, hakemaan rahoitusta toiminnalleen sekä käyttämään ja säilyttämään saamia tietoja ja taitoja toiminnassaan. (Tuunainen 2007, 61)

Tärkeä tehtävä on turvata yhdistysten toiminnan jatkuvuus, joka yleensä on riippuvainen yhdistyksen taloudellisesta tilanteesta, joka on osaltaan usein epävakaa ja muuttuva (Tuunainen 2007, 61). Lisäksi Katri Seppäsen (2010, 32) selvityksen mukaan monille Keski-Suomen maahanmuuttajien yhdistyksille rahoituksen lisäksi suuri haaste on

omien toimitilojen puute, mikä myös riippuu yhdistyksen tuloista. Pyynnösen (2007a) mukaan avustukset ja jäsenmaksut ovat yhdistysten tulojen päälähteitä, kuten myös muu varainhankinta ja lahjoitukset. Monet maahanmuuttajien yhdistykset ovat jäsenmäärältään pieniä, mikä tarkoittaa, että jäsenmaksuilla ne voivat kattaa vain osan kuluista (mt. 111). Ulkopuolisen rahoituksen jatkuvuuden turvaaminen on mahdotonta, mutta muuntyyppisen tulon jatkuvuutta voidaan turvata hyvin tehdyllä työllä, joka tarkoittaa toiminnan toteuttamista lain mukaisesti, suunnitelmallisesti, avoimesti ja laadullisesti (Tuunainen 2007, 61).

Tuunaisen (2007b, 13) mukaan suuri este maahanmuuttajien yhdistysten kehittämiseksi voi olla myös lähtömaan yhdistystoiminnan kulttuuri ja käytännöt, joissa on oleellisia eroja paikallisen yhdistyskentän kanssa. Myös yhdistystoimintaa säätelevä suomalainen lainsäädäntö, kuten yhdistyslaki ja kirjanpitolaki, on tuntematon maahanmuuttajille. Yhdistyksillä ei ole yleensä ketään, keneltä voi kysyä neuvoa toimintaansa liittyen (Patanen 2016b). Tilannetta vaikeuttaa huomattavasti suomen kielen osaamisen puute. Jos se ei ole tarpeeksi hyvin hallussa, asioiminen ja tiedonkeruu voi olla todella haastavaa (Tuunainen 2007b, 13).

Toimintansa vakauttamisen kannalta maahanmuuttajien yhdistyksen (ja jokaisen yhdistyksen ylipäätän) kannattaa miettiä alusta asti selkeästi omaa toimintaideaansa ja sitä asiaa, mikä erottaa yhdistystä muiden joukosta (Tuunainen 2007a, 62). Kuten yrityksillä, se voi olla tietty kohderyhmä, palvelu tai toimintaperiaatteet. Nykyinen kolmas sektori on ominut monia toisen sektorin piirteitä. Tämän takia yhdistyksen kehittämisessä voitaisiin käyttää samoja sääntöjä ja periaatteita kuin liike-elämässä. Yhdistyksen pitää olla kiinnostava, koska se voi toimia ja kehittyä vain siinä tapauksessa, jos sillä on jäseniä, jotka ovat valmiita tekemään vapaaehtoisesti työtä sen eteen ja maksamaan jäsenmaksuja. Jäsen on periaatteessa asiakas, joka haluaa saada yhdistykseltä ”mitä hänelle on luvattu”. Sitä vastaan hän tuo oman panostuksensa yhdistykseen ja tekee vapaaehtoistyötä. Oman ainutlaatuisen strategian ja vision suunnittelu on haasteellista monille maahanmuuttajien yhdistysten toimijoille. (Tuunainen 2007a, 62.)

Toiminnan houkuttelevuus on tärkeä sekä maksavien jäsenten määrän takia, että myös vapaaehtoisten aktivoitumisen näkökulmasta. Yhdistystä on vaikeaa pyörittää ja ylläpitää sen toimintaa, koska kaikki sen tapahtumien ja palveluiden tuottaminen perustuu ihmisiin, jotka tekevät näitä asioita. Ihmisten on oltava todella kiinnostuneita toiminnastaan, jotta he omien henkilökohtaisten asioiden (kuten opiskelu, työ, perhe) hoitamisen

ohella käyttäisivät aikaa ja voimia yhdistyksen hyväksi. Yhdistyksellä voi olla suurta potentiaalia kehittyä ja laajentaa toimintaansa, mutta, jos yhdistys ei osaa inspiroida omia jäseniään eikä palkita heitä millään tavalla tehdystä työstä, sen toiminta voi loppua kokonaan. Vapaaehtoistyön kehittämisen haaste on yleinen koko kolmannelle sektorille ylipäättään. Ihmiset joko pitävät vapaaehtoistyötä hyväksikäyttönä eivätkä halua tehdä töitä ilmaiseksi tai olettavat, että aina joku muu pystyy tekemään sitä työtä. (Tuunainen 2007a, 62–63.) Tuunainen sanoo:

haasteena on se, miten saada nämä ihmiset ymmärtämään, että vapaaehtoistoiminta voi tuoda heille jotain sellaista pääomaa, jota ei voi mitata rahassa. (--)
Maahanmuuttajilla on välillä vaikea ymmärtää sitä, että vapaaehtoistoiminta ei ole ihmisten hyväksikäyttämistä, kukaan muu ei siitä hyödy paitsi he itse, jotka ovat tuottamassa toimintaa itselleen ja kaltaisilleen. (Tuunainen 2007a, 63.)

Yhdistysten tehtävänä on järjestää sellaista vapaaehtoistoimintaa, josta jokainen voisi saada jotain hyödyllistä itselleen. Se voi olla sosiaalisten suhteiden laajentuminen, uusien asioiden oppiminen, hauska ajanvietto, tiedon ja osaamisen jakaminen muille. (Tuunainen 2007a, 62.)

Kuten suunnitelmallisen yhdistyksen toiminnan rakentaminen strategiaan ja visioon perusteella, pysyminen toimintasuunnitelmissa realistisena on myös haasteellista. Monet maahanmuuttajien yhdistykset asettavat toimintatavoitteiksi liian korkeita päämääriä, joita ei ole edes mahdollista toteuttaa olemassa olevien todellisten resurssien perusteella. ”Liian laajat ja utopistiset suunnitelmat eivät vakuuta yhteistyötahoja tai mahdollisia rahoittajia. Myöskään jäsenet eivät saa sitä mitä odottavat, jos suunnitelmat on tehty liian suurisuuntaisiksi” (Tuunainen 2007a, 62).

Maahanmuuttajien yhdistykset Tampereella

Pyykkösen (2007a, 13) mukaan Tampereen ja Jyväskylän maahanmuuttajien yhdistykset heijastavat yleisemminkin yhdistyksiä perustaneiden maahanmuuttajien moninaisuutta Suomessa. Hän kirjoittaa väitöskirjassaan (2007a), että yhdistysten määrää on aina vaikeaa arvioida, koska joukkoon kuuluvat myös rekisteröimättömät yhdistykset. Järjestöhautomon rekisterin mukaan Tampereella 60 rekisteröityneestä maahanmuuttajien yhdistyksestä tällä hetkellä toimivia on puolet (Rinne 2016). Tampereen maahanmuuttajien yhdistyskenttä on hyvin heterogeeninen. On olemassa sekä suuria (yli 100 jäsentä), että hyvin pieniä (alle 20 jäsentä) yhdistyksiä ja tyypiltään ne ovat hyvin erilaisia. Kolmasosaa maahanmuuttajien yhdistyksistä ei voida nimittää pelkästään etnisiksi,

vaikka monet niistä koostuvat pitkälti vain tietyn ryhmän jäsenistä. (Pyykkönen 2007a, 76.)

5.2 Maahanmuuttajien järjestöjen rooli kotoutumisessa

Kotoutumisprosessista erottuu kaksi osaa: rakenteellinen integraatio ja etnisen ryhmän sisäinen integraatio. Rakenteellisella sulautumisella tarkoitetaan prosessia, jossa maahanmuuttaja integroituu yhteiskunnan sosiaalisiin, taloudellisiin ja poliittisiin rakenteisiin sekä poliittisiin ja kulttuurisiin organisaatioihin. (Mammon 2010, 13–14; Pyykkönen 2007a, 42.) Sisäinen sulautuminen tarkoittaa maahanmuuttajien yhteiskuntaan integroitumista etnisenä yhteisönä. Sisäisen integraation etu on se, että etnisellä ryhmällä on vahvempia kykyjä vastustaa syrjintää ja puolustaa omia kiinnostuksen kohteitaan ja asemiaan uudessa yhteiskunnassa. (Mammon 2010, 13–14.)

Maahanmuuttajien yhdistykset ovat puolestaan sopiva muoto saman etnisen ryhmän ihmisten kanssakäymiselle ja suhteiden ylläpitämiselle. Yhdistys on järjestäytynyt ja virallisesti rekisteröity muoto ihmisten yhteistoiminnasta. Vaikka monen maahanmuuttajien yhdistyksen keskeisenä tavoitteena on oman kulttuurin ja kielen ylläpitäminen, ne voivat toimia luontevana kanavana suomalaiseen yhteiskuntaan (Tuunainen 2007b, 13). Yhdistysten kautta tapahtuvalle kotoutumisprosessille oman identiteetin säilyttäminen ja vahvistaminen on kuitenkin tärkeä edellytys. Saukkonen kirjoittaa, että ”etnisen ja kulttuurisen identiteetin säilyttämistä perustellaan usein sillä, että se edistää maahanmuuttajien yksilöllistä kotoutumista eli suomen kielen oppimista, suomalaisessa yhteiskunnassa toimimista ja kontaktien luomista kantaväestöön vahvan itsetunnon pohjalta. (Saukkonen 2013, 88.)

Vaikka puhuisimme kaikista yhdistyksistä yleensä, yhdistyksessä toimiminen on jo tapa tutustua ympäröivään yhteiskuntaan, koska sen kautta suomalainen lainsäädäntö, käytännöt ja tavat tulevat tutuiksi (Saukkonen 2013, 285; ETNO 2008; Martikainen 2011, 53). Kotoutumisen kriteeri ja myös kotoutumista edistävä asia on yksilön työelämään osallistuminen. Maahanmuuttajan on yleensä vaikea päästä työelämään. Yhdistys on turvallinen ympäristö, joka antaa mahdollisuuden harjoitella työssä tarvittavia osaamisia, kuten suomen kieltä ja toimistotyötä. Yhdistyksessä voi myös tehdä vapaaehtoistyötä tai suorittaa harjoittelun. Täten yhdistyksessä toimiminen on matalan kynnyksen toimintamuoto. Yhdistys on kaikille avoin ja toimiminen siellä ei ole vaativaa. Toisaalta Martikai-

nen (2011, 53) huomioi, että yhdistys voi myös hidastaa suomen kielen oppimista ja tarjoaa vain ”kapea-alaisia uramahdollisuuksia”.

Lisäksi yhdistyksellä on tärkeä rooli kotoutumisessa, koska se edistää sosiaalisen pääoman syntymistä ja kasvattamista ryhmillä ja yksilöillä. Osallistuminen sosiaaliseen elämään ja yhteisöllisyyden tunne ovat lähtökohtia psyykkiselle ja fyysiselle hyvinvoinnille. (Saukkonen 2013, 283–284; Törrönen 2007, 16.) Maahanmuuttajien yhdistys toimii sillanrakentajana sekä yhdistyksen sisällä, että maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä. Samalla tavalla kuin yhteisten juhlien yhdessä järjestäminen, kerhoissa, seminaareissa ja illanvietoissa käyminen verkostoivat ihmisiä, myös yhdistysten välinen yhteistyö, yhteistyö viranomaisten kanssa, yhdistyksen mukana oleminen laajemmissakin projekteissa – kaikki tämä auttaa ihmisiä rakentamaan sosiaalisia suhteita yhdistyksen ulkopuolellekin. (Saksela-Bergholm 2014.)

Erillinen aihe tässä kysymyksessä on kotouttamisyhdistykset, joiden päätehtävänä on kotouttamispalveluiden järjestäminen ja kotoutumisen edistäminen. Ne voivat olla sekä suomenkielisiä, että maahanmuuttajapohjaisia yhdistyksiä, joissa halutaan auttaa myös muitakin kotoutumaan. Kotouttamispolitiikassa on erityisesti huomioitu kotoutumista edistävien yhdistysten merkitys ja tämän takia niiden määrä kasvaa jatkuvasti. Kotouttamisyhdistysten tarjoamat palvelut ovat tyypillisesti: suomen kielen opetus, atk-opetus, kansalaistaito- ja työvoimakoulutus, suomalaisiin arkikäytäntöihin perehdyttäminen, työllistämisaup ja harrastustoiminnan järjestäminen. (Pyykkönen 2007a, 106; 2007b, 33)

Kansalaisjärjestöjä pidetään yhä enemmän oman alansa asiantuntijoina ja palveluntuottajina. Nykyaikana monet maahanmuuttajien yhdistykset myyvät palveluitaan viranomaisille, tekevät niiden kanssa yhteistyötä ja lisäksi harjoittavat sellaista ammattitoimintaa, jossa edistetään liikesuhteiden rakentamista ja kaupankäyntiä lähtömaan kanssa, paikallista verkostoitumista saman etnisen ryhmän edustajien keskuudessa ja tarjotaan konsulttipalveluita. (Saukkonen 2013, 290.)

Hannele Lautiola (2013) kirjoittaa teoksessaan järjestöjen ja viranomaisten rooleista kotoutumistyössä ja niiden yhteistyön eri muodoista. Hän erottelee kummallakin osapuolella viisi eri roolia suhteessa toiseen osapuoleen. Hänen mukaansa järjestö voi olla julkisen sektorin suhteen kunnan kotouttamispalvelujen täydentäjänä, kotouttamista tukevan palvelun myyjänä kunnalle ja asiantuntijana ”viranomaispalveluissa, esimerkiksi jäsenkuntansa edustajana viranomaistyöryhmässä”. (Lautiola 2013, 23.)

Viranomaisten ja ”suomalaisyhdistysten” suhtautuminen maahanmuuttajien yhdistyksiin on muuttanut kotouttamislain voimaantulon jälkeen. Silloin maahanmuuttajien yhdistyksiä alettiin ajatella kumppaneina. (Pyykkönen 2007b, 33.) Nykyaikana maahanmuuttajien yhdistysten tukemista ja yhteistyön kehittämistä viranomaisten ja yhdistysten välillä nähdään yhä tärkeämpinä asioina valtakunnallisessa ja paikallisissa politiikoissa. Niiden mukaisesti järjestöjä halutaan ottaa mukaan yhdenvertaisina yhteistyökumppaneina ja asiantuntijajäseninä. (Sisäministeriö 2010.)

Maahanmuuttajien yhdistykset ovat myös tärkeässä asemassa kotouttamistyössä, koska niillä on paljon sellaisia mahdollisuuksia kotouttamista edistävässä työssä, joita viranomaisilla ei ole. Maahanmuuttajien yhdistykset tavoittavat paremmin erilaisia kohderyhmiä ja erityisesti niitä, jotka ovat enemmän syrjäytymisvaarassa, kuten nuoria ja ikääntyviä. Sen takia, että maahanmuuttajien yhdistykset ovat lähempiä ihmisiä, ne pystyvät huomaamaan ”ruohonjuuritason tarpeita” ja vaikuttamaan yleiseen ilmapiiriin yhteiskunnassa. (Lautiola 2013, 19.) Kaiken lisäksi julkinen sektori on hyvin rajoitettu kotouttamispalveluiden ja toimenpiteiden suunnittelussa ja toteutuksessa taloudellisten ja henkilöresurssien rajallisuuden vuoksi. Suomen kotouttamispolitiikan kipupisteenä ovat riittämättömät taloudelliset varat (Saukkonen 2013, 90). Muutamana viime vuonna Suomessa on ollut vaikea taloudellinen tilanne, joka vaikuttaa edelleen valtion ja kuntien budjettien suuruuteen.

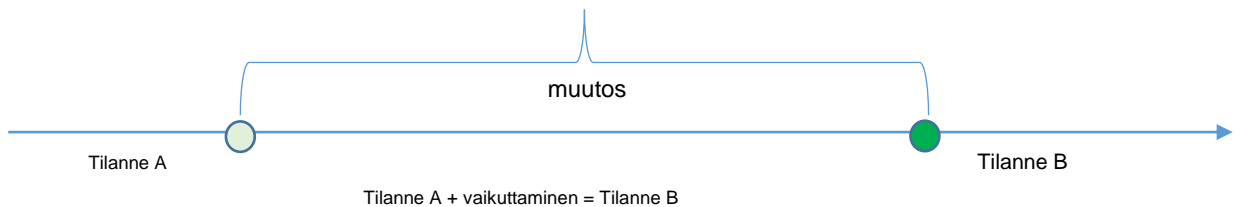
6 OPINNÄYTETYÖN METODOLOGIA JA TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, miten tilaajan eli Järjestöhaudamon toiminta on vaikuttanut sen kohderyhmään – maahanmuuttajien yhdistyksiin. Tilaajan toiminta jakautuu viiteen tavoitealueeseen, mutta tässä tutkimuksessa päätettiin keskittyä vain kolmeen niistä, nämä ovat: koulutuksen tai tuen järjestäminen, verkostoituminen ja kaksisuuntainen vaikuttaminen. Tutkimuksessani pyrin selvittämään:

- Miten maahanmuuttajien yhdistysten toiminta on kehittynyt eri osa-alueilla toimijoiden Järjestöhaudamon koulutuksiin osallistumisen ja neuvontapalvelujen hyödyntämisen myötä; missä asioissa yhdistyksillä on vielä selkeitä ongelmia tai tiedonpuutetta; mitkä koulutuksista olivat eniten hyödyllisiä yhdistyksille;

- miten maahanmuuttajien yhdistykset ovat verkostoituneet keskenään ja muiden organisaatioiden kanssa Järjestöhautomon toimintaan osallistumisensa myötä; onko yhdistyksillä yhteisiä projekteja ja/tai yhteistyön muita muotoja; mitkä seikat estävät yhteistyön järjestämistä.
- Miten Järjestöhautomon kaksisuuntaista vaikuttamista edistävää toiminta onnistuu; onnistuuko toiminta yhtä hyvin molempiin suuntiin; mitä hyötyä se tuo toimintaan osallistujille; miten sitä voi kehittää.

Pyrin Järjestöhautomon vaikutuksen mittaamiseen arvioimalla yhdistysten toiminnassa tapahtuneita muutoksia sekä organisaation toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista. Jotta muutosta voitaisiin arvioida, on saatava tietoa prosessin nykytasoa- ja lähtötasotilanteista. Kuvio 1 esittää, että muutos tai vaikutus on ero kahden tilanteen välillä.

Kuvio 1. Yhdistyksen toiminnassa tapahtunutta muutosta kuvaava malli

Täten muutoksen selvittämiseksi tutkimuksen aineistonkeruumenetelmien avulla pyrin tekemään maahanmuuttajien yhdistysten toiminnan eri osa-alueiden lähtötaso- ja nykytasoarviointia. Päättötasotilanteella en tarkoita yhdistyksen toiminnan kehityksen loppua, sillä kehitys on jatkuva prosessi. Nykytaso on kyseisen aikavälin äärimmäinen kohta, joka on meidän tapauksessa hetki Järjestöhautomon toimintaan osallistumisen jälkeen.

Toteutin opinnäytetyöni tutkimuksen kahdessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa keräsin laadullista aineistoa haastattelumenetelmällä. Minun tutkimustapauksessa se on suotuisampi tapa saada tietoa: haastattelu on paljon joustavampi kuin muut menetelmät. Haastattelutilanteessa on mahdollista toistaa kysymys, välttää väärinymmärryksiä, keskustella tiedonantajan kanssa henkilökohtaisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 73.)

Haastatteluihin osallistuivat Järjestöhautomon sidosryhmät, Järjestöhautomon entinen työntekijä ja organisaation toiminnan kohderyhmä – maahanmuuttajien yhdistykset. Yhdistyksen toiminnasta voi kertoa paremmin sen jäsen, siksi tutkimuksen tärkeimpiä tiedonlähteitä ovat maahanmuuttajien yhdistysten edustajat. Eritasoisien kielitaidon takia haastattelijan on varmistettava, että haastatellessaan maahanmuuttajaa kysymys ja

vastaus tulevat oikein ymmärretyiksi. Haastattelu joustavana haastattelumenetelmänä minimoi riskejä saada vastaukseksi väärää tai liian suppeaa tietoa.

Sidosryhmien edustajia oli päätetty haastatella sen takia, että he ovat Tampereen kaupungin virkamiehiä ja maahanmuuttajatyön ammattilaisia. Heillä on oma pätevä näkemysensä tilanteesta maahanmuuttajien yhdistyskentällä sekä Järjestöhautomon työstä. Haastattelin Järjestöhautomon Tampereen toimipisteen entistä järjestökonsulttia, sillä hän voi arvioida Järjestöhautomon toimintaa sisältäpäin. Ottamalla tutkimukseen kolme eri vastaajaryhmää pyrin myös saamaan mahdollisimman laajan ja objektiivisen kuvan siitä, mitä tapahtuu maahanmuuttajien yhdistyksessä ja mikä siinä on Järjestöhautomon ansiota.

Haastattelussa aineistonkeruumenetelmänä on omia haasteitaan ja ongelmatilanteitaan, jotka pääsääntöisesti johtuvat metodin luonteesta. Haastattelu on prosessi, jossa subjektina on ihminen ja ihminen on tiedonantaja (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 200). Haastattelun toteuttaminen vaatii haastattelijalta osaamista sekä kokemusta. Ihmiset ovat luonteeltaan erilaisia ja yleensä haastateltava ja haastattelija eivät tunne toisiaan. Yhteyden luominen haastateltavaan, avoimelle keskustelulle tärkeän positiivisen ilmapiirin rakentaminen, osaaminen kysyä oikeita asioita oikeaan aikaan ovat lähtökoh-
tia onnistuneelle haastattelulle. Haastattelu onnistuu, jos se tuottaa tutkimuksen näkökannalta hyödyllistä tietoa. (Koskinen 2012, 56.)

Vaikka laadullinen tutkimus on erinomainen tapa saada hyödyllistä tietoa, olen jatkanut opinnäytetyön tutkimusta kvantitatiivisella tutkimuksella. ”Kvantitatiivisen tutkimuksen takana on kuitenkin jossakin vaiheessa tehty kvalitatiivinen tutkimus, jonka tuloksena on syntynyt teoria tai malli” (Kananen 2012, 31). Opinnäytetyössäni kvalitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena on vahvistaa ja syventää ensimmäisessä vaiheessa toteutetun laadullisen tutkimuksen tuloksia, löytää havaituille ilmiöille riippuvuuksia, mitata luvuin yhdistyksissä tapahtunutta muutosta sekä yleistää saatuja tuloksia. Kvantitatiivisen tutkimuksen yleisin aineistonkeruumenetelmä on kyselylomake, jota myös päätin hyödyntää tutkimuksessani (Kananen 2011, 12).

6.1 Teemahaastattelut

Haastattelut maahanmuuttajien yhdistysten, sidosryhmien edustajien ja entisen järjestökonsultin kanssa olivat muodoltaan teemahaastatteluja. Teemahaastattelussa kaikki

keskeiset aiheet tai kysymykset ovat mietitty valmiiksi. Haastattelutilanteessa kysymysten järjestys ja sanavalinta voi erota, mutta tärkeimmät asiat käydään jokaisen haastateltavan kanssa läpi. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 75.) Valitsin teemahaastattelun aineistonkeruumenetelmäksi, koska ensinnäkin etukäteen mietityt kysymykset luovat konstruktiivista keskustelua ja auttavat pysyä aiheen rajoissa, toiseksi puolistrukturoidussa haastattelussa haastateltava voi vapaasti esittää ajatuksiaan, mikä ei ole mahdollista esimerkiksi strukturoidussa haastattelussa, ja mikä mahdollistaa aiheeseen syventymistä.

Lähetin haastattelupyynnöt vuoden 2015 syyskuussa. Ensimmäisen haastattelun toteutin syyskuussa ja viimeisen marraskuun lopussa. Tekemistäni haastatteluista kahdeksan olivat yksilöhaastatteluja ja yksi oli parihaastattelu. Kaikki haastattelut olivat toteutettu yksilöhaastatteluina henkilökohtaisten tapaamisten yhteydessä. Yksi haastattelu pidettiin Internetin kautta Skype-ohjelman avulla. Niiden kesto oli keskimäärin 30–50 minuuttia. Tallensin niitä nauhalle ja tein niistä litteroinnit.

Ennen varsinaisia haastatteluja lähetin kaikille haastateltaville listan kysymyksistä, joita aioin kysyä haastattelun aikana (Liitteet 1 ja 2). Haastattelun onnistumisen näkökannalta kysymyksiin tutustuminen on kannattavaa, sillä se auttaa haastateltavia valmistautumaan tulevaan keskusteluun miettimällä valmiiksi vastauksia ja ylipäätään pohtimalla aihealuetta. Kun haastateltava saa tietää etukäteen, mitä asioita häneltä kysytään haastattelussa, haastattelun aikana hänellä on varmempi olo, hänen vastaukset ovat sisällöllisesti syvällisempiä ja niiden totuudenmukaisuus on korkeampi. (Tuomi & Sarajärvi 2012, 73.) Sen lisäksi osa maahanmuuttajien yhdistyksille tarkoitetuista haastattelukysymyksistä koski yhdistysten toimintaan liittyviä asioita, jotka tapahtuivat yhdistyksissä vuosia sitten. Tämän takia haastateltavan piti etukäteen palauttaa mieleensä monia asioita.

Maahanmuuttajien yhdistysten haastattelut

Haastateltavien joukossa oli eri maista ja kulttuureista tulleita ihmisiä, siksi olin varannut haastattelujen suunnitteluun paljon aikaa. Haastattelu, jossa maahanmuuttaja on haastateltavana, vaatii erityistä valmistelua, sillä haastattelun aikana voi ilmaantua erilaisia haasteita kulttuuristen erojen pohjalta. Haastattelijan täytyy miettiä etukäteen, mikä on haastateltavan tausta, esimerkiksi lähtömaan kulttuuri, ikä, sukupuoli, sosiaalinen asema, koulutus ja niin edelleen. Joskus jopa peruskysymykset saattavat loukata toisen kulttuurin edustajaa. Jokin, mikä on normaalia toisessa kulttuurissa, voi toisessa olla

tabu. Myös heikko suomen kielen osaaminen voi tulla haastateltavalle esteeksi asioiden esittämisessä ja myös haastattelijan esittämien kysymysten ymmärtämisessä. Kaikki haastattelun kysymykset kannattaa siis yksinkertaistaa ja keskustelussa välttää ammatitermejä ja monimutkaisia lauseenrakenteita, jotta kysymys tulisi oikein ymmärretyksi. (Rastas 2005.)

Yleensä haastateltavat haluavat antaa itsestään mahdollisimman positiivisen kuvan. He eivät myös uskalla puhua negatiivisista kokemuksistaan. Haastattelun aikana voi myös ilmetä haastateltavan pidättäväisyys tai pelko kertoa mitä mieltä hän todellisuudessa on jostain tietystä asiasta. Haastattelijan täytyy ratkaista näitä haasteita, esimerkiksi keskustelua ohjaamalla ja haastateltavaa tukemalla, muuten haastattelun kautta saadut tulokset saattavat olla niukkoja tai ei totuudenmukaisia. (Hirsijärvi yms. 2007, 201–202.) Haastattelin viitti Tampereen alueella toimivien maahanmuuttajien yhdistysten toimijaa. Jokainen haastateltava edusti omaa yhdistystä.

Taulukko 1 Haastatteluun osallistuneet yhdistykset

	Toiminnan tarkoitus	Jäsenmäärä	Perustettu vuonna
Kielten Mosaiikki ry	Oman äidinkielen opetuksen edistäminen Tampereella	Yli 10	2007
Nokian Monikulttuurinen yhdistys ry	Kotoutumisen edistäminen. Monietnisten suhteiden tukeminen	Yli 30	1995
Pirkanmaan somaliyhdistys ry	Kotoutumisen edistäminen	Yli 380	2008
Venäjän kulttuuriyhdistys ry	Oman kulttuurin ylläpitäminen. Suomalaiseen kulttuuriin tutuksi tekeminen	Yli 150	2006
Yrittäjyyden ja kotouttamisen edistämiskeskus ry	Työllistämisen, yrittäjyyden ja kotoutumisen edistäminen	50	2014

Valitsin tutkittavaksi nämä yhdistykset muiden Järjestöhautomon toimintaan osallistuneiden maahanmuuttajien yhdistysten joukosta, koska toiset niistä ovat käyttäneet Järjestöhautomon palveluita muita aktiivisemmin ja kauemmin (3), kun taas toiset (2) huomattavasti vähemmän. Näiden tapausten perusteella voidaan päätellä, onko toiminnan kehittämisessä ja osallistumisen määrässä yhteyttä. Tämän lisäksi yhdistykset edustavat erilaisia etnisiä ryhmiä tai ovat monikulttuurisia yhdistyksiä, myös yhdistysten tavoitteet, jäsenmäärä ja toiminnan kesto eroavat toisistaan merkittävästi.

Yhdistykset ovat iältään ja määrältään hyvin erilaisia. Kahden yhdistyksen keskeisenä tavoitteena on vain oman etnisen ryhmän kulttuurin ja kielen ylläpitäminen, kun yksi pyrkii toiminnallaan kehittää ja parantaa etnisiä välisuhteita. Muut yhdistykset edistävät

kotoutumista ja työllistymistä sekä oman ammatin asemaa ja harjoittamista Tampereella. Niin keskenään erilaisten yhdistysten esimerkeillä pyrin saamaan monipuolista tietoa Järjestöhautomon toiminnan vaikutuksesta.

Haastattelujen kautta oli tarkoitus saada mahdollisimman paljon tietoa yhdistysten toiminnan kehityksestä Järjestöhautomon avun myötä. Jokaisen haastattelun avaamiseksi pyysin haastateltavaa kertomaan vapaasti yhdistyksen toiminnan tavoitteista, kestosta ja jäsenmäärästä. Tämä mahdollisti keskittymisen aiheeseen ja luonnollisen siirtymisen haastattelun pääosaan, johon sisältyi tutkimuksen näkökannalta merkittävämpiä kysymyksiä. Kysymykset jakautuivat kaaviossa 1 esitetyn mallin mukaisesti, tavoitteinaan lähtötilanteen, päättötilanteen ja vaikutuksen selvittäminen.

Alkutilanteen määrittämiseksi kysyin haastateltavilta heidän yhdistystensä tilanteesta ennen kuin ne alkoivat osallistua Järjestöhautomon koulutuksiin, tapaamisiin ja käyttämään sen tukipalveluita. Oli tärkeää selvittää, minkälaisien ongelmien ja haasteiden ratkaisemiseksi he halusivat saada osaamista ja tukea Järjestöhautomolta, mikä oli toimijoiden osaamisen taso ja kokemus yhdistystoiminnasta. Sen jälkeen pyysin haastateltajia kertomaan, missä yhdistyksen toiminnan vaiheessa he alkoivat käyttää Järjestöhautomon palveluja, mitä palveluja he hyödynsivät, kuinka usein ja kuinka pitkän ajan. Näillä tiedoilla pystyin arvioimaan Järjestöhautomolta suuntautuvan vaikuttamisen määrää. Päättötilanteen selvittämiseksi kysyin yhdistysten edustajilta, mikä on nykytilanne heidän yhdistyksissään: ovatko asiat parantuneet ja miten yhdistyksen toiminta on kehittynyt; mitä tavoitteita on saavutettu, miten suunnitelmat on toteutettu ja mikä on Järjestöhautomon rooli tässä asiassa; miten he arvioivat oman osaamisensa kehittymistä koulutusten myötä. Haastattelun lopussa pyysin haastateltavia antamaan palautetta Järjestöhautomon toiminnasta ja sen sisällöstä, onko heidän mielestään jotakin huomioon otettavaa tai kehitettävää, mitä palveluja, koulutuksia tai tietoja he toivoisivat saada, näkevätkö he tarvetta käyttää Järjestöhautomon palveluja tulevaisuudessakin.

Sidosryhmien haastattelut

Laajemman tutkimuskuvan saamisen ja Järjestöhautomon toiminnan kehittämisen näkökannalta oli tärkeää haastatella henkilöitä, jotka ovat maahanmuuttajatyön asiantuntijoita, tekevät yhteistyötä Järjestöhautomon kanssa tai päättävät rahoituksen myöntämisestä projektille. Haastattelupyynnöt oli lähetetty kuudelle ehdokkaalle ja kolme heistä suostui osallistumaan haastatteluun. He olivat:

- Marja Nyrhinen, joka työskentelee Tampereen kaupungin maahanmuuttajatyön pääkoordinaattorina, maahanmuuttajaneuvostossa esittelijänä sekä toimii tilaajaryhmässä ja keskushallinnossa.
- Outi Lehtinen, joka on Tampereen kaupungin tilaajaryhmän suunnittelupäällikkö
- Kristiina Teiss, joka on Tampereen kaupungin maahanmuuttajatyön koordinaattori, maahanmuuttajaneuvoston asiantuntija-jäsen ja vastaa ”Mainio”-maahanmuuttajainfosta.

Kuten maahanmuuttajien yhdistysten kanssa, haastattelu sidosryhmien edustajien kanssa toteutettiin teemahaastattelun muodossa. Kysymyslista (Liite 2) oli myös lähetetty etukäteen luettavaksi kaikille haastateltaville. Haastattelussa esitin kaikille käytännössä samoja kysymyksiä ja keskustelun kuluessa täydensin niitä muilla kysymyksillä tarpeen mukaan.

Kysymyksillä halusin selventää, minkälaisena ja kuinka hyödyllisenä he näkevät Järjestöhautomon toimintaa Tampereen alueella, onko se heistä tarpeeksi vaikuttavaa ja riittävää. Järjestöhautomolla kaksisuuntainen vaikuttaminen on keskeinen työtehtävä, joka sisältää tiedonvälitystä viranomaisille ja viranomaisilta yhdistyksille sekä viranomaisten ja yhdistyksen välisen yhteistyön edistämistä. Tästä syystä oli tärkeää kysyä haastateltavilta, ovatko he saaneet lisää tietoa maahanmuuttajien yhdistyksistä yleensä, miten heidän mielestään voidaan kehittää Järjestöhautomon toimintaa ja organisaatioiden välistä yhteistyötä.

Järjestöhautomon entisen järjestökonsultin haastattelu

Yksi haastattelu pidettiin Järjestöhautomon Tampereen toimipisteen entisen järjestökonsultin kanssa. Sanna Laukkainen oli töissä projektissa vuosina 2011–2014. Haastattelun aikana hän oli myös sijaistyöntekijänä Etnisten suhteiden neuvottelukunnassa. Hän esitti vielä yhden perspektiivin Järjestöhautomon toiminnan tutkimiseen, kun hän pystyi puhumaan asioista henkilönä, joka tuntee Järjestöhautomon toimintaa sisältäpäin.

Sanna Laukkasen kanssa tein avoimen haastattelun, koska haastattelun tarkoituksena oli käsitellä aihetta eri näkökulmasta. Täten kysymykset erosivat muiden haastattelujen kysymyksistä. Pyysin Laukkasta kertomaan, miten hän näki toimintakentän silloin, kun hän työskenteli maahanmuuttajien yhdistysten kanssa. Missä hänen mielestään projektilla on kehittämisvaraa ja missä tehtävissä se onnistui parhaiten, millä tasolla silloin

yhdistysten ja viranomaisten yhteistyö oli, ja näkikö hän muutoksia yhdistysten toiminnassa.

6.2 Kysely maahanmuuttajien yhdistyksille

Tutkimuksen toinen osa oli kvantitatiivinen tutkimus, tiedonkeruumenetelmäksi valitsin kyselylomakkeen. Tämän menetelmän etuna on mahdollisuus kerätä runsaasti tietoja käyttämällä vähemmän aikaa. Myös kyselyyn vastaaminen on usein anonyymiä, mikä helpottaa monia tutkittavia antamaan tietoa (Valli 2001, 101). Näin ollen kyselyllä halusin saada analysoitavaa dataa mahdollisimman monilta Järjestöhautomon asiakkaina olevilta maahanmuuttajien yhdistyksiltä ja siten syventää ja yleistää haastattelujen kautta saatuja tuloksia. Kyselyn toisena tarkoituksena oli myös saada tilastollista tietoa yhdistysten toiminnan kehityksestä.

Kyselyyn osallistujat

Kyselylomake (Liite 1) oli tehty verkkokyselynä Webropol-kyselytyökalun avulla. Kyselyn kohderyhmänä olivat siis kaikki Järjestöhautomon Tampereen toimipisteen toimintaan osallistuneet maahanmuuttajien yhdistykset, joista sain tietoa Järjestöhautomon järjestökonsultilta. Näitä yhdistyksiä oli 25. Yhdistysten joukkoon kuuluivat haastatteluun osallistuneet yhdistykset, sen takia on hyvin mahdollista, että kyselyyn ovat vastanneet samat henkilöt. Kyselyssä he kuitenkin voivat ilmaista asioita toisin kuin haastatteluissa, koska kysely oli anonyymi ja haastattelutilanteessa monet haluavat olla kohteliaina. Kyselyn tehtävänä oli nimenomaan tarkentaa haastatteluiden tuloksia.

Kysely julkaistiin 23. helmikuuta ja se oli auki kolmen viikon ajan. Lähetin linkin kyselyyn kaikille osallistujille sähköpostitse. Kyselyn saatekirjeessä (Liite 3) kerroin tutkimuksen toteuttamisen syistä, sen tavoitteista ja vastaamisen anonyymiteetistä. Kolmen viikon aikana muistutin yhdistysten edustajia kyselyyn vastaamisesta kaksi kertaa muistutusviestillä ja kerran yhteydenotolla puhelimitse.

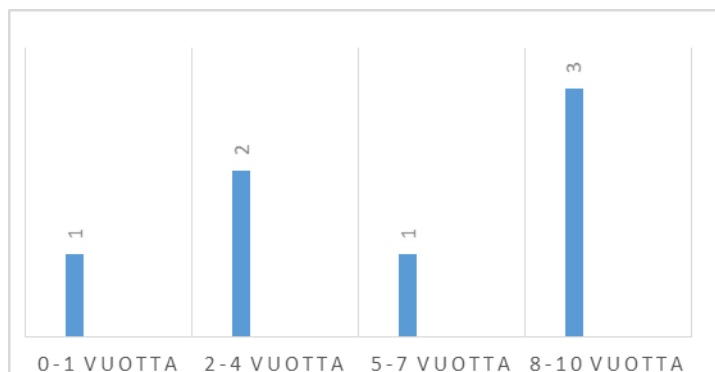
Kyselyyn vastasivat 7 yhdistystä, eli 28% kohderyhmästä. Kyselylinkkiä avattiin 19 kertaa ja 11 kertaa alettiin vastaamaan kyselyyn, neljä vastaaja jätti kyselyyn vastaamisen kesken. Syitä kyselyyn vastaamatta jättämiselle voi olla useita:

- Kyselyn kieli oli vaikea ymmärtää tai vastaaja ei puhu lainkaan suomea
- Kyselyn rakenteen tai kysymysten vaikeuden vuoksi kyselyyn oli hankalaa vastata

- Tuntemattomat tekniset ongelmat (yhden vastaajan sanojen mukaan hän on vastannut kyselyyn, mutta hänen vastaustaan ei näy webropolissa)
- Kyselyyn haluttiin vastata myöhemmin ja vastaaminen unohtui kokonaan tai eivät halunneet vastata lainkaan.

Kyselyn vastanneet yhdistykset ovat hyvin erilaisia toimintansa tarkoitukselta ja kooltaan, joillakin niistä on useampia eri toiminnan tavoitteita. Joukossa on yhdistyksiä, jotka ylläpitävät omaa kulttuuria, kehittävät monikulttuurisuutta ja etnisiä välisuhteita. Kaksi tekevät kotouttamistyötä, yksi positiioi itsensä uskonnollisena yhdistyksenä ja yksi tanssifestivaalia järjestävänä yhdistyksenä.

Jäsenmäärältään vastaajaryhmä on hyvin heterogeeninen. Kaksi yhdistystä ovat pieniä, alle 20 jäsenen yhdistyksiä. Kolme ovat keskikokoisia, niiden jäsenmäärä on 20–99. Loput kaksi ovat yli 100 hengen yhdistyksiä. Yksi vastaajista on yhdistys, joka on vasta perustettu ja sen toimintaa ei voi vielä pitää vakiintuneena. Kaksi yhdistystä ovat myös nuoria, mutta ovat ehtineet toimia kentällä jo pari vuotta. Muut yhdistykset ovat jo kauemmin toimineita. Kyselystä selvisi myöhemmin, että vastaajien joukossa on myös yhdistys, jolla ei ole enää mitään toimintaa.

Kuvio 2 Yhdistysten jakaminen toiminnan keston mukaan

Kuusi vastaajaa on vastannut, että heidän yhdistyksensä ei ole minkään kattojärjestön jäsen ja yksi vastasi ”en osaa sanoa”. Tämä on tärkeä tieto siitä näkökulmasta, että voimme luottaa Järjestöhautomon olevan päävaikuttaja yhdistyksiin.

Kyselyn rakenne ja kysymykset

Kysely oli muodoltaan strukturoitu ja sisälsi avoimia vastausvaihtoehtoja. Siihen sisältyi 34 kysymystä: 6 valintakysymystä, 12 monivalintakysymystä, 15 asteikkokysymystä sekä yksi avoin kysymys. Kaikissa kyselyn kysymyksissä oli valmiiksi määriteltäviä vas-

tausvaihtoehtoja. Tein kyselyn täysin strukturoiduksi, koska en halunnut ottaa riskiä, että avoimiin kysymyksiin, joissa vastaajilla olisi mahdollisuus kertoa avoimesti ajatuksistaan tai kokemuksistaan, jätettäisiin vastaamatta. Maahanmuuttajille, joiden suomen kieli ei ole kovin vahvaa, kielitaito voi olla suuri kynnys esittää ajatuksiaan kirjallisesti. Otin kysymysten vastausvaihtoehdoiksi kaikki ne asiat, jotka tulivat ilmi tutkimuksen haastattelujen aikana ja jotka poimin muista teoreettisista lähteistä. Kuitenkin siltä varalta, että vastaajalla on jokin vastaus, jota en huomionnut kyselyä laatiessani, lisäsin jokaiseen valinta- ja monivalintakysymykseen määriteltyjen vastausvaihtoehtojen lisäksi ”muu, mikä?” -avoimen vastausvaihtoehdon.

Kysely rakentui viidestä osiosta. Kolmannen osion jälkeen kysely jakaantui kahteen polkuun. Yhdistykset, jotka ylläpitävät toimintaansa, vastasivat koko kyselyyn, ja yhdistykset, joilla ei ole enää toimintaa, vain osaan kyselyä. Kaikille vastaajille oli seitsemän yhteistä pakollista kysymystä, jotka koskivat yhdistyksen alkutilannetta eli tilannetta ennen Järjestöhautomon palveluiden käyttämistä tai sen tilaisuuksiin osallistumista. Toimivien yhdistysten edustajat vastasivat neljännessä osiossa vielä kuuteen pakolliseen kysymykseen, jotka koskivat yhdistyksen nykytilannetta eli Järjestöhautomon palveluiden käyttämisen tai sen tilaisuuksien osallistumisen jälkeistä aikaa, eli nykyhetkeä. Niiden yhdistysten edustajat, joissa ei ole enää toimintaa, ohittivat neljännen osion ja vastasivat kahteen erilliseen kysymykseen, joista yksi oli pakollinen.

Kaikilla kyselyn kysymyksillä pyrin saamaan tietoa Järjestöhautomon toiminnan vaikutuksesta maahanmuuttajien yhdistykseen sen kolmella tavoitealueella, jotka ovat koulutus ja tuki, verkostoituminen sekä kaksisuuntainen vaikuttaminen. Kysymykset koskivat näitä kolmea aihetta.

Kyselyn ensimmäisen osan kysymyksillä pyrin selvittämään yhdistyksen ja sen edustajan perustietoja, kuten yhdistyksen tarkoitusta, toiminnan kestoa, jäsenmäärää, toimijoiden kokemusta yhdistystoiminnasta sekä kyselyyn vastaajan asemaa edustamassaan yhdistyksessä. Nämä tiedot antavat ymmärtää minkä tyyppisestä yhdistyksestä on kyse. Kysymykset olivat yksi- tai monivalintakysymyksiä.

Kyselyn toisessa osiossa kysyin, mitä Järjestöhautomon palveluja yhdistyksen toimijat ovat käyttäneet, minkä tyyppiin ja minkä aiheisiin Järjestöhautomon järjestämiin tapahtumiin ja koulutuksiin he ovat osallistuneet sekä missä asioissa yhdistyksen toimijat ovat kysyneet apua tai neuvoa Järjestöhautomolta. Näiden monivalintakysymysten lisäksi

toisessa osiossa oli yksi asteikkoon perustuva kysymys, jossa kyselyyn vastaajat arvioivat, kuinka hyödyllisinä he pitävät käyttämiensä palveluja tai Järjestöhautomon tapahtumia yhdistyksilleen. Seitsenportaisen asteikon arvot ulottuivat täysin tarpeettomasta erittäin hyödylliseen. Yksi vastausvaihtoehto oli myös "en osaa sanoa".

Kolmanteen osioon sijoittuneet kysymykset käsittelivät yhdistyksen toiminnan laatua ennen Järjestöhautomon palveluiden käyttämistä tai sen tapahtumiin osallistumista. Niissä yhdistysten edustajat arvioivat yhdistyksensä eri asioiden tilannetta 7-portaisella asteikolla, joka ulottuu erittäin huonosta erittäin hyvään. Yksi vastausvaihtoehto oli myös "en osaa sanoa". Yhdistysten toiminnan voimassaoloa selvittävä kysymys sijoittui kolmannen osion loppuun ja jakoi kyselyn pitkälle ja lyhyelle etenemispoluille. Pidempi polku oli tarkoitettu vastaajille, joiden yhdistykset olivat vielä voimassa ja niissä oli toimintaa. Lyhyempään versioon kyselystä vastasivat henkilöt, joiden yhdistykset olivat virallisesti lakkautettu tai joissa ei ollut enää toimintaa. Olisi väärin kysyä toiminnan nykytilanteesta, jos toimintaa ei ole enää olemassa.

Pidempi polku meni neljännen osion kautta, jonka kysymyksillä selvitettiin yhdistysten toiminnan nykyistä tilannetta. Kyselyn neljäs osio heijastaa osittain kolmatta osiota. Näin tehtiin, jotta kolmannen ja neljännen osion tuloksia voitaisiin vertailla ja tehdä päätöksiä jokaisen yhdistyksen toiminnan kehittämisen määräst. Tutkimuksessa nykytilanteella tarkoitetaan Järjestöhautomon koulutuksiin tai tapahtumiin osallistumisen tai sen palveluiden käyttämisen jälkeistä aikaa, eli nykyaikaa.

Tämän osion ensimmäisessä kysymyksessä vastaajia pyydettiin arvioimaan Järjestöhautomon toiminnan avulla tapahtunutta yhdistysten yleistä kehitystä käyttämällä 7-portaista asteikkoa, joka ulottuu erittäin huonosta erittäin hyvään. Sen jälkeisissä pakollisissa kysymyksissä yhdistysten toimijat arvioivat samalla asteikolla kuin kolmannessa osiossa yhdistysten toimintaan kuuluvien yksittäisten asioiden nykyistä tilannetta. Neljäs osio päättyy monivalintakysymyksiin yhdistyksen toiminnan kehittämisen esteistä ja muiden organisaatioiden kanssa yhteistyön tekemisestä.

Lyhyempi polku meni kolmannen osion jälkeen pieneen väliosioon, jonka monivalintakysymyksessä kysytään yhdistyksen toiminnan loppumisen syistä. Osion toisessa yksivalintakysymyksessä, joka oli pakollinen, kysyin yhdistyksen toiminnan elvyttämisen valmiudesta tai halusta sen toimijoilla. Näillä tiedoilla pystyin arvioimaan oliko mahdollis-

ta jollakin tavalla välttää yhdistyksen toiminnan lopettamista ja voiko Järjestöhautomo olla apuna sen toiminnan uudelleen käynnistämisessä.

Kyselyn molemmat polut yhdistyivät viidenteen ja viimeiseen osioon, johon sisältyi erityyppisiä kysymyksiä. Tässä osiossa selvitettiin yhdistysten konkreettisia positiivisia toiminnan parannuksia, joita oli saavutettu Järjestöhautomon ansiosta, missä asioissa yhdistyksen toimijoilla on ollut tiedonpuutetta ja minkä aiheiset tilaisuudet olisivat heille eniten tarpeellisia. Näihin aiheisiin Järjestöhautomo voi kiinnittää huomiota uusien koulutusten tai tapaamisten suunnittelussa. Tietojen käytännöllisyyden näkökulmasta oli tarpeellista myös kysyä, kuinka vaikeaa tai helppoa yhdistysten toimijoiden oli soveltaa tietoja ja taitoja käytännössä yhdistystensä toiminnassa. Järjestöhautomon toiminnan vaikutus voi olla tehoton, jos yhdistysten toimijat eivät pysty käyttämään osaamistaan. Tässäkin kysymyksessä olen käyttänyt 7-portaista asteikkoa. Vastaajia pyydettiin kertomaan, mikä on Järjestöhautomon asema yhdistystensä suhteen, eli missä roolissa projekti on onnistunut parhaiten.

Kyselyn loppuun päätin jättää tilaa avoimille kommenteille, jotta vastaajilla olisi mahdollisuus jakaa muita ajatuksiaan kyselyyn tai Järjestöhautomon toimintaan liittyen. Tässä kohdassa he ovat voineet myös jättää palautetta tai toivomuksia Järjestöhautomolle.

6.3 Aineiston analyysimenetelmät

Opinnäytetyöni tutkimuksen analysoitava aineisto koostuu teemahaastatteluista sekä kyselyn tuloksista, jotka ovat aineistotyyppiltään laadullinen ja määrällinen.

Laadullisen aineiston analysointitapoja on erilaisia ja niiden valinta riippuu aineiston sisällöstä ja tutkijasta (Kananen 2012, 116). Pääperiaatteena on kuitenkin valita sellainen tapa, joka tuottaa parhaiten vastauksia tutkimuksessa asetettuihin kysymyksiin. Yleensä laadullisen aineiston analyysi on pitkä prosessi ja vaatii paljon aikaa, voimaa ja sisällön jatkuvaa hahmottelua. (Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2007, 218–220.)

Laadullisen aineiston analyysimenetelmäksi olen valinnut *teemoittelu*-menetelmän. Teemoittelu tarkoittaa aineiston eli haastateltavien vastausten ryhmittelyä samojen teemojen alle, mikä mahdollista niiden vertailun jokaisen aiheen mukaan (Tuomi & Sarajärvi 2012, 93). Teemahaastatteluissa ja kyselyssä esitin samoihin teemoihin liittyviä kysymyksiä, tästä syystä analyysissä on johdonmukaista käyttää nimenomaan tätä tek-

niikkaa (Kananen 2012, 117). Tutkimuksessa on tärkeää saada tietää tutkittavien ajatuksista ja kokemuksia tiettyyn kolmeen teema-alueeseen liittyen. Vastauksille etsitään yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia ja sitten jokaisesta aiheesta tehdään päätelmiä.

Kvantitatiivisen aineiston perinteisiä analyysimenetelmiä ovat suorat jakaumat ja ristiintaulukoinnit, joiden pohjalta voidaan tarvittaessa suorittaa aineiston syvällisempi analyysi. (Kananen 2012, 145.) Kyselyn tarkoituksena oli syventää ja tarkentaa laadullista tutkimusta ja sen vuoksi kyselyn aineisto perustuu samoihin aiheisiin kuin teemahaastattelut. Kyselyn vähäisen vastaajien määrän vuoksi kyselyn tuloksia ovat pikemminkin laadullista aineistoa, nimenomaan tämän takia teemoittelu-menetelmä sopii tälle tutkimukselle erinomaisesti, näin kyselyn tuloksia voi helposti yhdistää laadullisen tutkimuksen tuloksiin. Tulosten esittämiseksi käytin taulukoita ja muita erityyppisiä graafisia esityksiä.

Tutkimuksen analysointivaiheessa peilaan saatuja tuloksia Järjestöhautomon toimintaa käsittelevässä työkalussa määriteltyihin tavoitteisiin. Kolmen toimintasuunnan tavoitteet, jotka liittyvät tähän tutkimukseen, ovat seuraavat:

- 1) Toiminnassa mukana olleiden ja koulutuksiin osallistuneiden monikulttuurisuusyhdistysten osaaminen etenkin yhdistyksen lakisääteisissä velvoitteissa, taloudessa, varainhankinnassa ja jäsenten aktivoinnissa on parantunut verrattuna tilanteeseen ennen koulutuksiin osallistumista.
- 2) Järjestöhautomon tukemina yhdistykset uudistavat nettisivunsa ja käyttävät tehokkaammin sosiaalista mediaa sekä muita tietoteknisiä välineitä.
Tapaamisten ansiosta useat toimittajat ja muut median edustajat voivat ottaa yhteyttä suoraan järjestöjen edustajiin ja järjestöt uskaltavat ja osaavat tuoda oman yhdistyksensä osaamista esille mediassa ja osallistua näin yhteiskunnalliseen keskusteluun vaikuttamisen näkökulmasta.
Maahanmuuttajien yhdistysten näkyvyys lehdistössä ja mediassa kasvaa.
- 3) Vapaamuotoisissa verkostoitumistapaamisissa tuetaan yhdistyksiä ja muita toimijoita laaja-alaiseen yhteistyöhön. (Patanen 2015.)

7 OPINNÄYTETYÖNAINEISTON ESITTÄMINEN JA ANALYSOINTI

Yhdistysten kehityksen analyysiä ja tutkimuksen tulosten esittämistä varten olen luonut jokaiselle yhdistyksille oman koodin, jotta jokaisen yhdistyksen anonymiys säilyisi.

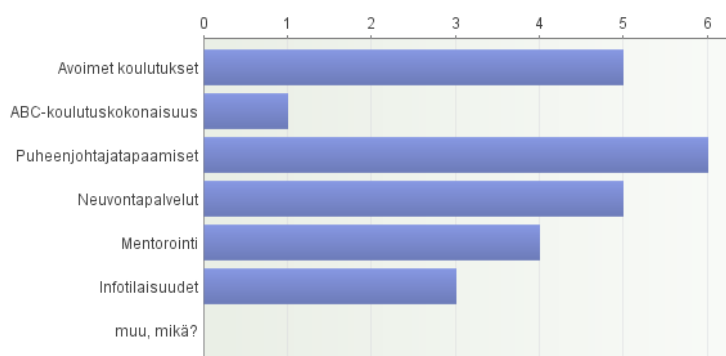
Haastateltavat yhdistykset saivat oman koodit väliltä ”H1... H5” ja kyselyyn vastanneet yhdistykset koodit ”K1... K7”.

7.1 Koulutukset ja neuvontapalvelut

Suosituimmat koulutusmuodot ja kiinnostavimmat aiheet

Haastatteluun osallistuneilla kolmella yhdistyksellä oli selkeitä ongelmia yhdistyksissä niiden toiminnan alussa ja niillä oli suuri tarve saada ulkopuolista apua kehittääkseen toimintaansa. Kahden muun haastateltavan sanojen mukaan, yhdistykset eivät periaatteessa tarvitse mitään apua (H2) tai eivät sitä aikoneet kysyä (H4). Tästä syystä kolme yhdistystä osallistuivat hyvin aktiivisesti Järjestöhautomon koulutuksiin ja tapahtumiin ja kaksi muuta vähemmän. Neljä viidestä haastateltavasta yhdistyksestä ovat käyneet puheenjohtajatapaamisissa ja koulutuksissa. Kolme viidestä hyödynsivät Järjestöhautomon neuvontapalveluja.

Kyselyyn vastaajat ovat käyttäneet hyvin paljon Järjestöhautomon erilaisia palveluja. Ensimmäisellä sijalla oli puheenjohtajatapaamiset, joihin osallistui kuusi vastaajaa. Toisella sijalla olivat avoimet koulutukset ja neuvontapalvelut (5 vastaajaa). Yli puolella (4 vastaajaa) yhdistyksistä on tai oli mentori toiminnassaan ja vastaajista, 3 vastaajaa osallistui info-tilaisuuksiin ja vain yksi järjestö osallistui ABC-koulutuskokonaisuuteen.

Kuvio 3 Järjestöhautomon palveluiden hyödyntäminen

Kaikki 7 kyselyyn vastaajaa osallistuivat koulutuksiin, jonka aiheena oli yhdistysten toiminnan suunnittelu. Vähiten osallistuneita oli palvelun suunnittelemisen sekä yhdistysten hallinnon työskentelyn koulutuksissa. 5 yhdistystä on osallistunut myös varainhankintaa, yhdistysten johtamista, avustusten hakemista, kirjanpitoa ja verkostoitumista koskeviin koulutuksiin. Vain kaksi kyselyyn vastanneista opetteli markkinointia, vapaaehtoistoimintaa, tapahtumien tuottamista ja yhdistysten tietotekniikkaa.

Taulukko 2 Yhdistysten toimijoiden opitut aiheet koulutuksissa

Osallistuneiden yhdistysten määrä	Koulutusten aiheet
7 yhdistystä	Yhdistyksen toiminnan suunnittelu
6 yhdistystä	-----
5 yhdistystä	Yhdistyksen johtaminen, varainhankinta, kirjanpito, avustusten hakeminen, verkostoituminen,
4 yhdistystä	Ulkoisen viestintä, roolien jako
3 yhdistystä	Yhdistyksen strategian suunnittelu, budjetointi, projektien suunnittelu, sisäinen viestintä
2 yhdistystä	Tapahtumien tuottaminen, vapaaehtoistoiminta, vertaistoiminta, markkinointi, yhdistyksen tietotekniikka
1 yhdistys	Palvelun suunnitteleminen

Haastatteluihin osallistuneet yhdistysten edustajat kertoivat, että he tai muut yhdistystensä jäsenet kävivät markkinointia, varainhankintaa, kirjanpitoa, yhdistyksen hallituksen työskentelyä ja byrokratiaa käsittelevissä koulutuksissa. Joidenkin haastateltavien oli hieman vaikeaa muistaa kaikki koulutukset ja tapahtumat, mihin yhdistys on osallistunut, sen takia haastatteluiden osalta aihealue on karkea.

Kyselyn mukaan eniten kysymistä Järjestöhautomolle tuli yhdistyksen toimijoilta yhdistysten talouteen liittyvistä asioista (yhteensä 23 vastausta), kuten avustusten hakemisesta (7), varainhankinnasta (5), kirjanpidosta (4) ja tapahtumien tuottamisesta (4) eli nämä asiat kiinnostivat yhdistysten toimijoita eniten. Vähiten kiinnostavia aiheita yhdistyksille oli budjetointi, vertaistoiminta ja yhdistysten tietotekniikka, kuten myös markkinointi, viestintä ja vapaaehtoistoiminta. Niiden kohdalla yhdistysten edustajat kävivät vähiten koulutuksia eivätkä kysyneet mitään apua Järjestöhautomolta.

Taulukko 3 Asiat, mistä yhdistysten toimijat kysivät Järjestöhautomoa

Asiasta kysyneiden yhdistysten määrä	Kysytyt asiat
7 yhdistystä	Avustusten hakeminen
6 yhdistystä	
5 yhdistystä	Varainhankinta, kirjanpito, yhdistysten toiminnan suunnittelu
4 yhdistystä	Sisäinen viestintä, projektien suunnittelu
3 yhdistystä	Verkostoituminen
2 yhdistystä	Yhdistyksen johtaminen, yhdistyksen strategian suunnittelu, roolien jako, palvelun suunnitteleminen, vapaaehtoistoiminta, markkinointi, ulkoinen viestintä
1 yhdistys	Yhdistyksen tietotekniikka, vertaistoiminta, budjetointi

Haastatteluihin ja kyselyyn perusteella tällä hetkellä yhdistysten toimijoita kiinnostavat edelleen samat asiat: ulkoinen rahoitus, kirjanpito, varainhankinta ja kaikista eniten projektinhallinta, jossa yhdistyy monia eri asioita. Sanojensa mukaan, he haluaisivat lisää koulutusta tai tukea näissä kysymyksissä.

Yhdistysten kehityksen analyysi lähtö- ja nykytason arviointiin perustuen

Kyselyn ja haastattelujen avulla pyrin selvittämään, miten yhdistykset kehittyivät Järjestöhautomon avun myötä.

Yhdistyksen toiminta. Haastatteluun osallistuneessa kolmessa yhdistyksessä toiminnan alussa oli selkeitä ongelmia. Varsin monella toimijalla ei ollut kokemusta yhdistystoiminnasta, mitä vaikutti kaikkiin toiminnan osa-alueisiin ja vaikeutti toiminnan kehittämistä. Toiminta ei ollut säännöllistä ja se on ollut vähäistä.

”Meillä yhdistys [on] vähän niin kuin nukkunut kaksi vuotta” (H1).

”Varmasti oli ongelmia suomen kielessä. Ja byrokratia, siis paperisota. Piti kirjoittaa miljoonia papereita ja tämä oli vähän vaikeaa.” (H5.)

Yhdessä tapauksessa toiminta on ollut ammattimaisella tasolla alusta lähtien, kun yhdistyksen toimijalla on monien vuosien kokemus alalta ja hän tuntee yhdistyksen toimintaperiaatteita ja suomalaista järjestelmää ylipäätään todella hyvin. Toisessa tapauksessa yhdistyksen toimijat ovat päättäneet heti yhdistystä perustaessaan hakea apua Järjestöhautomolta. Viides haastateltava ei pystynyt vastaamaan, minkälainen toiminta yhdistyksessä oli alussa.

Kyselyn alkutason selvityksen mukaan yhdistysten toiminnassa jotkut asiat menivät hyvin ja jotkut huonosti. Huonoin tilanne kaikkia yhdistyksiä tarkastellen on ollut toiminnan laajentumisen suhteen, eli toimintaa ei välttämättä yhdistyksissä osattu mitenkään laajentaa. Selvityksen mukaan parhaiten yhdistyksiltä sujui toiminnan strategian laatiminen ja toiminnan toteuttamisen keinojen ja toimenpiteiden käyttäminen, vaikka näiltäkin osin tilanne oli joissakin yhdistyksissä heikko. Toiminnan suunnitelmallisuudessa on ollut lähinnä huono tilanne, kun vain kaksi vastaajaa arvioi sen olevan ”melko hyvä” ja ”ei hyvä eikä huono”. Yleisesti katsoen negatiivisia vastauksia tuli yhteensä 13 kpl ja positiivisia 14. Neutraalivastauksia oli 8 kpl.

Taulukko 4 Kyselyyn vastaajien arviointi yhdistystensä toiminnan alku- ja nykytilanteesta

		Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Toiminnan suunnitelmallisuus	alku	1		2	2		2		
	nyky				1	1	3	1	
Strategia (päämäärät, tavoitteet)	alku		2	1		1	3		
	nyky					1	4	1	
Keinot ja toimenpiteet	alku	1	1		1	2	2		
	nyky						5	1	
Toiminnan säännöllisyys	alku		1		3	2	1		
	nyky					1	3	2	
Toiminnan valtakunnallistamisen/laajentaminen	alku	2	2		2	1			
	nyky	1			2		1		3

Nykytason arvioinnissa laajentaminen on jäänyt kaikista heikoimmaksi puoleksi yhdistyksissä. Tätä on arvioitu ”erittäin huonoksi” yhdessä tapauksessa ja kahdessa tapauksessa ”ei hyväksi eikä huonoksi”. Muut eivät osanneet vastata tähän kysymykseen tai heillä ei ollut mitään mielipidettä. Hyvää kehitystä on saatu toiminnan suunnitelmallisuudessa sekä toiminnan keinojen ja toimenpiteiden järjestelyssä. Yleisesti katsoen yhdistyksen toiminta on parantunut, sillä arvio ”Melko hyvä” on kaksinkertaistunut alkutasoon verraten. Kyselyn mukaan nimenomaan Järjestöhautomon avulla viisi yhdistystä on vakiinnuttanut tai laajentanut toimintaansa. Järjestöhautomon toimenpiteet olivat erittäin tehokkaita yhdistysten toiminnan kehittämisessä.

Haastatteluun osallistuneissa yhdistyksissä tällä hetkellä on paljon aktiivisempaa ja säännöllisempää toimintaa. Esimerkkinä on yhdistys H1, jonka toiminta oli erittäin vähäistä alussa ja nyt he ovat jo toteuttaneet muutaman projektin ja lisää on myös tulossa.

”Nyt tänä vuonna meillä on ollut jo paljon aktiviteettiä, tulee olemaan kaksi isoa projektia, nyt vielä ja siltä pikkujoulu, vielä kolme.. Kun viime vuonna oli yksi, nyt meillä on viisi takana ja kolme edessä.” (H1.)

”Se [Järjestöhauto] on tuonut varmistusta, että hei, että jos.. että voimme nyt tehdä enemmän aktiivisesti... aktiivisemmin kuin ennen ja nyt meillä on siellä niin kuin apujoukko, että jos me tarvitsemme apua – sieltä saa apua. Se on tuonut meille vähän niin kuin, mikä on tämä... ”bone”... struktuuria...”. (H1.)

Toisessa yhdistyksessä on pystytty vakiinnuttamaan toimintaa ja laajentamaan kerho- ja työpajatarjontaa jäsenille. Haastattelut osoittivat, että yhdistykset pohtivat myös yhdistysten tulevaa toimintaa ja strategiaa, minkälaisia he haluavat olla tulevaisuudessa ja minkälaisina he haluavat muiden näkevän heidät.

Kristiina Teiss (2015) myös on huomannut, että Järjestöhautoilta saadun tuen ja osaamisen kautta joissakin yhdistyksissä toiminta on oleellisesti muuttunut. Hänen mielestään jotkut yhdistykset toimivat paljon aktiivisemmin verrattuna alkuaikoihin ja ovat monissa tapahtumissa ja yhteistyökuvioissa mukana.

Talouspuoli. Kuten esitin jo ylhäällä, yhdistysten toimijoiden mielestä kiinnostavin aihe Järjestöhautoon koulutuksissa oli yhdistysten talous. Puhuin aikaisemminkin, että taloudelliset haasteet ovat myös kipupiste koko järjestökentälle. Yhdistysten toiminnan alussa kolmessa tapauksessa viidestä, talous oli heikoin puoli yhdistyksessä. Kirjanpito, budjetointi sekä rahoituksen tai toiminta-avustuksen saaminen olivat niitä asioita, joista toimijoilla ei ollut kokemusta tai osaamista.

Kyselyssä toimijoiden piti arvioida yhdistystensä taloudellista puolta. Lähtötason arvioinnissa vastaajat ovat arvioineet kaikkien asioiden menevän pitkälti eri suhteessa huonosti yhdistyksissään. Muutama asia, kuten kirjanpito, sisäinen ja ulkoinen rahoitus sekä varainhankinta oli arvioitu olevan hyvin järjestetty joissakin yhdistyksissä, mutta koko tilanteeseen nähden tämä on enemmän poikkeus ja talouspuoli yhdistyksissä oli yleisesti alhaisella tasolla.

Taulukko 5 Kyselyn vastaajien arviointi yhdistystensä taloudellisen puolen alku- ja nykytilanne

		Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Kirjanpito	alku	2		1	2	1		1	
	nyky						2	4	
Budjetointi	alku	1		3	2	1			
	nyky					1	4	1	
Ulkoinen rahoitus	alku	1	3		1	1	1		

tus(Toiminta-avustukset, projektirahoitus jne.)	nyky	1				2	2	1	
Sisäinen rahoitus (Jäsenmaksut)	alku		1	1	2	1	1	1	
	nyky					1	5		
Varainhankinta (palvelut, myynti jne.)	alku	1	1		2	2	1		
	nyky				1	2	2	1	

Kyselyn nykytason selvityksestä kävi ilmi, että yleisesti ottaen yhdistysten edustajat arvioivat yhdistyksen nykyisen taloustilanteen kehittyneen parempaan suuntaan. ”Ei kovin hyvä” vastattiin 6 kertaa. Tekemäni haastattelut myös osoittivat, että vaikka joitakin asioita osataan nyt hoitaa joissakin yhdistyksissä paljon paremmin (esimerkiksi kirjanpito-ohjelman käyttö), kuitenkin yli puolelle vastaajista (H3, H4, H5) yhdistystensä taloudellisen hyvinvoinnin ylläpitäminen on suuri haaste nykyaikanakin.

”Suurin ongelma yhdistyksessämme on finanssien puute. Rahoitusta vähennetään koko ajan, myös palkkatukea ei enää myönnetä ja en pysty ottamaan ihmisiä työharjoitteluun. Ihmiset eivät halua tehdä töitä ilmaiseksi, mutta minä joudun sen tekemään ja yksin.” (H4.)

Yli puolet (4 vastaajaa) kyselyyn vastaajista totesivat yhdistystensä taloudenhoidon kehittämisen tapahtuvan nimenomaan Järjestöhautomon kautta. Tämän lisäksi kolmessa tapauksessa yhdistysten varainhankinta ja yleinen taloudellinen tilanne on parantunut Järjestöhautomon toiminnan ansiosta. Myös kahden haastateltavan sanojen mukaan, yhdistykset ovat aloittaneet myymään palveluitaan kaupungille ja saamaan säännöllisesti jäsenmaksuja toiminnan ylläpitämiseksi (H1, H3).

Vaikka monesti yhdistysten talouspuoli on parantunut, kyselystä selvisi myös, että nykyaikana kolme vastaajaa pitää taloudellisten resurssien riittämättömyyttä esteenä toimintansa kehittämiseksi. Melkein jokainen haastateltava on maininnut rahoituksen tai toimitilojen puutteen olevan yhdistyksensä pääongelmia ja yhdistyksen kehittämistä esittäviä asioita. Kyselystä myös selvisi, että ulkoisen rahoituksen tilanne yhdistyksissä ei ole kovin hyvä tällä hetkellä. Siihen on kysytty eniten apua Järjestöhautomolta ja sen arvioitiin olevan nykyaikana ”erittäin huono” yhdessä tapauksessa ja ”ei kovin hyvä” kahdessa tapauksessa.

”Rahoituksen ja tilan puute estävät vähän. Vaikeaa löydä tilat. Tilojen puute estää toiminnan kehittämistä.” (H5.)

”Suurin ongelma oli alussa miten voimme saada omaa toimintatilaa. Meillä ei ollut pitkään omaa toimintatilaa ja sen takia emme pystyneet tehdä mitään. (--) Tämä oli vaikea meille. Ja on paljon vapaita tiloja Tampereen kaupungissa vuokrattaviksi.”

sa ja meillä ei ole varaa maksaa vuokraa kuukausittain. (--) Nyt on ongelma, miten voimme rahastaa [maksaa] näitä vuokramenoja. Kaikki jäsenmaksut menevät vuokramenoihin.” (H3.)

Yhdistyksen hallinnollinen puoli. Toiseksi eniten Järjestöautomolta kysytty asia oli yhdistyksen johtaminen (11 kpl). Vaikka alkutason arviointi osoitti, että yhdistysten hallinnollinen puoli oli kohtalaisen heikko, johtamisen arvioitiin alussa olleen ”melko hyvä” kolmessa yhdistyksessä ja roolien jaon vain yhdessä tapauksessa ”melko hyvä”. Kaikista heikompana asiana yhdistyksissä oli todettu byrokraattinen puoli, hallituksen tehtävien selkeys ja toteutus.

Taulukko 6 Kyselyyn vastaajien arviointi yhdistystensä hallinnollisen puolen alku- ja nykytasosta

		Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Roolien jako	alku		3		2	1	1		
	nyky					1	3	2	
Johtaminen	alku	1		1	1	1	3		
	nyky					1	3	2	
Hallituksen tehtävien selkeys	alku	1	3		2	1			
	nyky					1	3	2	
Hallituksen tehtävien toteutus	alku		2	1	2	2			
	nyky					1	4	1	
Byrokraattiset asiat (esim. perustaminen, raportit, vuosikertomukset jne.)	alku	1	2	1	1	2			
	nyky				1	1	4		

Yhdistysten nykytasoselvityksen mukaan myös hallinnollinen puoli yhdistyksissä on kehittynyt erittäin hyvin. Positiivinen muutos näkyy kaikilla osa-alueilla. Suurin osa vastaajista arvioi hallinnollisen puolen olleen ”melko hyvä” (17) tai ”erittäin hyvä” (7). Kuitenkaan kaikilla yhdistyksillä tilanne joidenkin kysymysten kohdalla ei ole täysin ihanteellinen, sillä jotkut vastaajat vastasivat ”ei kovin hyvä” tai ”ei hyvä eikä huono” (1 vastaus). Tämän selvityksen tulokset saavat tukea myös kyselyn myöhemmässä vaiheessa esitellyn kysymyksen tuloksista, joiden mukaan kuudessa tapauksessa Järjestöautomoto on ollut pääroolissa jonkun hallinnollisen asian kehittämässä. Yhden haastateltavan sanoista ymmärsin, että heidän yhdistyksessään nimenomaan hallinnollinen puoli on kehittynyt erityisen hyvin, nyt he pitävät kokouksia säännöllisesti ja hallituksen tehtävien selkeys on parantunut (H1).

Kuitenkin kaikista tutkimukseen osallistuneista yhdistyksistä kymmenen osallistui yhdistyksen hallituksen työskentelyä koskeviin koulutuksiin tai kysyi tästä aiheesta neuvoa. Yhdeksän niistä on todennut, että yhdistyksen hallinnollinen puoli on kehittynyt Järjestöautomon ansiosta.

Yhdistysten markkinointi ja viestintä. Markkinointitilanne on hyvin erilainen eri haastateltavien kohdalla. Eri yhdistyksissä tähän kiinnitetään eri määrä huomiota. Toisissa yhdistyksissä markkinointiin ja viestintään on yritetty panostaa enemmän (esimerkiksi yhdistykset H3, H4, H2) ja toisissa tätä ei nähdä niin tarpeellisena toiminnan kehittämisen näkökulmasta (H1). Melkein kaikilla tutkimukseen osallistuneilla yhdistyksillä (H1, H2, H3, H5) on omat Internet-sivut ja yhdellä on vain profiili sosiaalisessa mediassa (H4). Yleisesti pohdiskellen, ongelma on se, että yhdistysten toimijoilla ei ole niin paljon aikaa Internet-sivujensa päivittämiseen tai kehittämiseen.

”Viestintä on tärkeä meille. Mutta meidän nettisivut ei ole vielä päivitetty päivittäin. Se ei ole vaikeaa, jotkut meidän yhdistyksessä osaavat sitä tehdä, mutta se vaatii aikaa, ja monilla ei ole aikaa siihen”. (H3.)

Se voi myös tarkoittaa, että heidän mielestään yhdistyksen markkinointi ei ole niin tärkeä asia. Kuitenkin haastatteluun osallistuneista yksi yhdistys mainostaa tapahtumia ja toimintaansa myös sanomalehtien kautta.

Kyselyssä yhdistysten edustajat arvioivat markkinoinnin tasoa yhdistyksissään. Tähän oli jonkun verran kysytty apua Järjestöhautomolta (9 tapausta) ja koulutukseen osallistui kaksi vastaajaa ja kaksi kysyi neuvoja markkinointiasioihin liittyen.

Tulosten mukaan alkutilanne kaikkien vastanneiden kohdalla ei ollut aivan synkkä. Yli puolet vastauksista viittasi positiiviseen tilanteeseen. Neljässä yhdistyksessä Internet-sivut ja sosiaalinen media olivat hyvin hallussa, kun taas kolmessa muussa tapauksessa Internet-sivujen ja sosiaalimedian kanssa oli erilaisia ongelmia. Markkinoinnin suhteellisen hyvä taso yhdistyksissä selittää vähäisempää kiinnostusta markkinointikoulutuksia kohti, sillä joidenkin yhdistysten kohdalla niitä ei nähty yhtä tarpeellisiksi kuin muita koulutuksia (esimerkiksi H2, H5). Näkyvyys varsinaisessa mediassa, kuten TV:ssä, radiossa ja lehdissä oli kuitenkin heikoin puoli koko kyselyn vastaajaryhmää yleisesti katsoen ja haastateltavia mukaan lukien (erityisesti H1, H4, H5). Alkutasoon verrattuna tilanne on muuttunut huomattavasti kaikissa asioissa. Internet-sivujen ylläpito sujuu monien vastaajien mielestä (5) paljon paremmin. Varsinaisessa mediassa näkyvyys ei ole vielä täydellistä, mutta joissakin yhdistyksissä tässäkin on ollut positiivista kehitystä. Paras tilanne yhdistysten markkinoinnissa on sosiaalisen median käytössä, nykytilanetta kuvaillessaan suurin osa luonnehti sosiaalisen median osaamistaan ”erittäin hyväksi”.

Taulukko 7 Kyselyyn vastaajien arviointi yhdistystensä markkinoinnin ja viestinnän alku- ja nykytasosta

		Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Internet-sivut	alku	1	1	1	1	1	1	1	
	nyky		1			2	1	2	
Sosiaalinen media	alku	1		1	1	2	1	1	
	nyky		1	1			1	4	
Näkyvyys medias- sa (lehdet, Tv, radio, Internet)	alku	1	1		1	2			2
	nyky	1			1	3	1		1

Kuitenkin vain kaksi vastaajaa ilmoitti, että yhdistyksensä ulkoinen markkinointi on parantunut nimenomaan Järjestöhautomon ansiosta. Ne ovat nimenomaan ne, jotka osallistuivat markkinointikoulutuksiin tai kysyivät Järjestöhautomolta markkinoinnista. Näin voi olettaa, että koulutuksiin osallistuneet saivat markkinointinsa kehitettyä.

Jos puhutaan ulkoisesta markkinoinnista, yleisesti katsoen yhdistyksillä on kuitenkin ongelmia sen kanssa. Kristiina Teiss Mainio-maahanmuuttajainfosta huomioi, että hänen mielestään yhdistyksillä on todella vähän näkyvyyttä ”mediassa, sosiaalisessa mediassa ja tapahtumakalenterissa” (Teiss 2015). Esimerkkinä hän muistelee Rekrytori-tapahtumaa:

”Rekrytoriin ei tarttunut yhtäkään maahanmuuttajayhdistystä. Hämmästyttävää. Järjestöillä ei ole mitään esitettävää, eivät viesti itsestään. Ei ole esitteitä, esimerkiksi.” (Teiss 2015.)

Järjestöhautomo ei ollut kehittämässä nimenomaan sitä yhdistysten puolta, joten en pysty arvioimaan, mikä Järjestöhautomon vaikutus tässä on, mutta tulevaisuudessa voidaan ottaa senkin huomioon, esimerkiksi koulutusten suunnittelussa.

Haastatteluista tuli ilmi, että Järjestöhautomon koulutukset voivat olla joillekin yhdistyksille tarpeettomia, vaikka ne osallistuisivatkin koulutuksiin. Joillakin toimijoilla on jo osaamista markkinoinnista, mikä auttoi heitä kehittämään Internet-sivujaan. Yksi haastateltava (H5) kertoi käyneensä markkinointikoulutuksessa, joka oli tosi hyödyllinen ja hyvin järjestetty. Heidän yhdistystensä kohdalla koulutus ei kuitenkaan edistänyt markkinointia, sillä heillä oli jo valmiiksi omat toisella alustalla toteutetut Internet-sivunsa, joiden kehittämisessä ei voitu hyödyntää Järjestöhautomon koulutuksista saatua tietoa.

”Se auttaa vain siinä, että miten minä voisin tehdä, jos minä tekisin siellä sivut, mutta kun meillä on toinen platformi ja sen takia emme ota muuta ohjelmaa” (H5).

Toinen haastateltava ilmoitti, että heillä on jo ollut omat Internet-sivunsa ja he eivät tarvitse mitään koulutusta siihen (H2).

Yksittäisiä kyselyn vastauksia tarkastelemalla huomasin, että vaikka yhdistys on osallistunut markkinointikoulutukseen, se ei välttämättä tuonut yhdistykselle mitään hyötyä, kun taas toisissa tapauksissa, kun yhdistys on vain kysynyt neuvoja Internet-sivujen ja sosiaalisen median profiilin kehittämiseen, mutta ei osallistunut koulutukseen, se toi kuitenkin suurta hyötyä yhdistykselle. Koulutuksen tehokkuus ja hyöty riippuu suuresti yhdistyksen toimijoilla jo olevista taidoista ja osaamisesta sekä koulutuksen tarpeellisuudesta juuri heille.

Kyselystä selvisi, että yhden yhdistyksen osalta yhdistyksen markkinoinnin tilanne on huonontunut huomattavasti alkutilanteeseen verrattuna. Tämä yhdistys ei osallistunut markkinointikoulutuksiin eikä kysynyt neuvoja markkinoinnin kehittämiseen.

Kolmen vastaajan mukaan yhdistysten sisäinen markkinointi ja viestintä ovat parantuneet Järjestöautomon toiminnan avulla ja siihen oli kysytty apua Järjestöautomolta yli neljässä tapauksessa. Täten Järjestöautomo on hyvin onnistunut näiden asioiden kehittämisessä.

Kaksi kyselyn vastaajaa ilmoitti, että he ovat saaneet Järjestöautomon kautta näkyvyyttä mediassa. Tästä puhun tarkemmin luvussa 7.3.

Vapaaehtoistoiminta. Vapaaehtoistoiminnan järjestäminen on todella haastava tehtävä koko järjestökentälle ja niin on myös jäsenten aktivointi vapaaehtoistoimintaan (Tuunainen 2007a, 63). Haastattelut osoittivat, että nykyaikana yli puolelle (H1, H2, H4) yhdistyksistä vapaaehtoistoiminnan aktivointi ja ihmisten motivointi on vaikeaa ja joskus melkein mahdotonta.

”Meidän haaste on edelleen saada ihmiset osallistumaan ja se on niin kuin.. se on todella vaikeata.” (H1.)

Kahdessa muussa tapauksessa vapaaehtoistoiminta on hyvin hallussa ja ihmiset ovat motivoituneita tekemään asioita yhdistyksen puolesta.

Kysely näytti, että tästä huolimatta toimijat kysyvät vapaaehtoistoiminnasta suhteellisen vähän neuvoja ja kävivät vain harvoin koulutuksissa (2 vastaajaa). Kyselyn alkutason selvityksen tulokset jakautuivat tasapuoliseksi kahtia: oli sekä negatiivisia, että positiivi-

siakin vastauksia. Jäsenten aktiivisuus on ollut pitkälti keskivertainen, ei hyvä eikä huono. Vapaaehtoistoiminnan suunnitelmallisuus oli kahdella yhdistyksellä ”huonolla” tasolla sekä muilla kahdella se oli ”ei hyvä eikä huono”, vain yhdessä tapauksessa vastaus oli ”melko hyvä” ja kaksi eivät osanneet vastata kysymykseen. Vapaaehtoistoiminnan aktivoimisen ja vapaaehtoistojoiden motivoimisen tilanne oli kaikissa yhdistyksissä erilainen.

Päätötason selvityksen mukaan nykytilanne on huomattavasti parantunut tämän asian suhteen. Vain yksi vastaajista arvioi jäsenten aktiivisuuden olevan ”ei kovin huono”, kaikki muut vastaukset menivät positiiviselle puolelle. ”Melko hyvä” vastauksia oli suurin osa (14). Selkeästi kehittyneitä osa-alueita olivat vapaaehtoistoiminnan suunnitelmallisuus ja vapaaehtoistoiminnan aktivoiminen, suurin osa vastaajista arvioi niiden olevan ”melko hyvä”. ”Erittäin hyvä” -tilanne on jäsenten aktiivisuudessa yhdessä tapauksessa ja ”melko hyvä” kolmessa tapauksessa.

Taulukko 8 Kyselyyn vastaajien arviointi yhdistystensä vapaaehtoistoiminnan alku- ja nykytasosta

		Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Jäsenten aktiivisuus	alku	1			3	1	1		
	nyky			1		1	3	1	
Vapaaehtoistoiminnan suunnitelmallisuus	alku		2		2		1		
	nyky				1	1	4		
Vapaaehtoistoiminnan aktivoiminen	alku		1	1	1	1	1		
	nyky				1	1	4		
Vapaaehtoistojoiden löytäminen/motivoiminen	alku		1	1	1	1	1		
	nyky				1	2	3		

Kyselyn vastanneista neljä vastaajaa piti Järjestöautomoa edesauttajana jäsenten aktivoinnissa. Tästä huolimatta, kyselyssä kukaan ei vastannut, että Järjestöautomon ansiosta yhdistyksessä on nyt helpompaa aktivoida jäseniä nimenomaan vapaaehtoistoimintaan. Haastatteluissa muutama yhdistys oli sitä mieltä, että he tarvitsisivat lisää apua tai sellaista koulutusta, joka auttaisi heitä motivoimaan ihmisiä vapaaehtoistyöhön.

Koulutusten tarpeellisuus ja vaikuttavuus

Kyselyssä pyysin yhdistysten edustajia myös arvioimaan, kuinka hyödyllisiä heille ja koko yhdistykselle ylipäätään olivat heidän hyödyntämänsä palvelut, tilaisuudet ja koulutukset. Vastausten määrä kunkin vaihtoehdon kohdalla vaihtelee, sillä kaikkia palveluja tai koulutuksia ei ole hyödynnetty yhdistyksissä.

Kyselyn mukaan hyödyllisimpiä olivat puheenjohtajatapaamiset, avoimet koulutukset sekä neuvontapalvelut. Niille oli myös eniten kysyntää muihin palveluihin verrattuna. Neuvonta oli yksimielisesti ”erittäin hyödyllinen” palvelu.

ABC-koulutuskokonaisuutta oli käytetty vähemmän, syynä voi olla se, että monille toimijoille on ajanpuutteen ja oman kiireen takia vaikeaa tarttua pidempikestoiseen koulutusprosessiin. Tästä huolimatta, sitä on arvioitu ”erittäin hyödylliseksi” ja ”melko hyödylliseksi”, mitä on hyvä tulos. Kaikki kyselyyn osallistuneet eivät myöskään käyneet Infotilaisuuksissa, mutta yli puolet kuitenkin kävi. He arvioivat infotilaisuuksien olevan ”erittäin hyödyllisiä” ja ”melko hyödyllisiä”.

Mentorointipalvelua ovat käyttäneet tämän kysymyksen mukaan viisi vastaajaa. Yhden vastaajan mielestä palvelu oli ”vähän hyödyllinen”, ja vielä yksi vastasi, että se oli ”melko hyödyllinen” ja kolme ”erittäin hyödyllinen”.

Taulukko 9 Kyselyyn vastaajien arviointi Järjestöhautomon palveluiden hyödyllisyydestä yhdistyksilleen

	Täysin tarpeeton	melko tarpeeton	vähän tarpeeton	ei tarpeeton eikä hyödyllinen	vähän hyödyllinen	melko hyödyllinen	erittäin hyödyllinen	EO S
Mentorointi					1	1	3	2
Puheenjohtajatapaamiset						1	5	1
ABC-Koulutuskokonaisuudet						1	2	4
Avoimet koulutukset (erilliset)						1	5	1
Infotilaisuudet						2	2	3
Neuvontapalvelut							5	2
Kokoustilojen käytön mahdollisuus							4	3

Haastattelujen mukaan eniten käytetyt puheenjohtajatapaamispalvelut olivat tarpeellisia kaikille yhdistyksille, jotka osallistuivat niihin. Tämän tyyppiset tilaisuudet heidän mielestään toimivat tärkeänä kokemuksenvaihtokanavana ja verkostoitumispaikana. Niiden vaikutusta avaan tarkemmin seuraavassa luvussa ”verkostoituminen ja kumppanuus kentällä”.

Avoimet koulutukset tuottavat hyviä tuloksia ja yksittäisiin koulutuksiin on monille yhdistysten toimijoille helpompaa tarttua, kuin laajempiin kokonaisuuksiin. Kyselyyn vastaajista vain yksi yhdistys osallistui ABC-koulutuskokonaisuuteen. Sen perusteella on vaikeaa arvioida, miten nimenomaan ABC-koulutuskokonaisuus on vaikuttanut toimintaan. Kui-

tenkin tämän yhdistyksen kohdalla voidaan huomata hyviä tuloksia toiminnan kehittämisen suhteen.

Monet haastateltavat korostivat keskusteluissa, että he suosivat nimenomaan niin sanottua henkilökohtaista neuvontaa, koska siitä sai tarkan vastauksen juuri kyseisen yhdistyksen omaan tilanteeseen. Heidän mielestään henkilökohtainen neuvonta tuottaa yhdistykselle enemmän hyötyä.

"Hetä kun tulee kysymys puhelimitse tai sähköpostitse heti Tuomakselle ja Tuomas vastaa todella nopeasti, että heti saa apua" (H1).

"Koulutukset hyvät, mutta Tuomaksen neuvot ovat vielä paremmat. Häneltä voi kysyä mitä vaan ja kun kysymyksiä tulee esille sinä tiedät mihin sinä käännät päättä ja kysyt. Tämä on hyvä." (H5.)

Haastatteluista kävi ilmi, että monille mahdollisuus käyttää Järjestöhautomon tiloja yhdistystensä kokousten pitämistä varten oli erittäin merkittävä asia. Haastateltavan sanoista (H1) etuna Järjestöhautomon tilojen käyttämisessä kokouksen pitämiseen on nimenomaan se, että paikan päällä saa myös kysyä neuvoa tai apua järjestökonsultilta. Kysely todisti, että kaikille vastaajille tällainen palvelu oli "erittäin hyödyllinen".

"Kun me ollaan ympäri kaupunkia ja asutaan ympäri kaupunkia ja opetamme ympäri kaupunkia, niin tämä oli hyvä kokoontumispaikka meille. Meillä oli kokouksia, siis tänne sai tulla. Ja Tuomas oli paikalla ja jos meillä oli kysymyksiä heti sai apua. Se on todella paljon edistänyt meidän toimintaa ja on auttanut, että meillä oli tällainen paikka." (H1.)

Myös kyselyssä toimintatilojen käytön mahdollisuutta arvioitiin yksimielisesti "erittäin hyödylliseksi".

Tärkeä Järjestöhautomon sidosryhmä Tampereen kaupunki ja sitä edustavat viranomaiset ovat olleet sitä mieltä, että Järjestöhautomon järjestämät koulutukset ja muu tuki ovat toimineet hyvin. Heidän mielestään Järjestöhautomon työtä kannattaa jatkaa ja se on erittäin tärkeä osapuoli toiminnassa yhdistysten kanssa.

"Käsittääkseni heidän kurssinsa maahanmuuttajajärjestöille oli aika hyviä ja siellä on käynyt aika paljon porukkaa järjestöistä" (Nyrhinen 2015).

"Minulla on semmoinen mielikuva, että tosi paljon on sellaisia yksittäisiä onnistumisia, että on saatu jonkun yhdistyksen toiminta tavallaan nostettua ihan uudelle tasolle, että on löytänyt tavallaan selkeästi oman paikkansa ja minä luulen, että JH:lla on siinä ollut ihan merkittävä rooli" (Lehtinen 2015).

7.2 Verkostoituminen ja kumppanuus kentällä

Yksi Järjestöhautomon tavoitteista on verkostoitumisen edistäminen järjestökentällä. Järjestöhautomo pyrkii siihen järjestämällä erilaisia verkostoitumistapahtumia ja tilaisuuksia. Haastattelujen ja kyselyn avulla pyrin selvittämään, miten Järjestöhautomo on onnistunut tämän tavoitteensa saavuttamisessa.

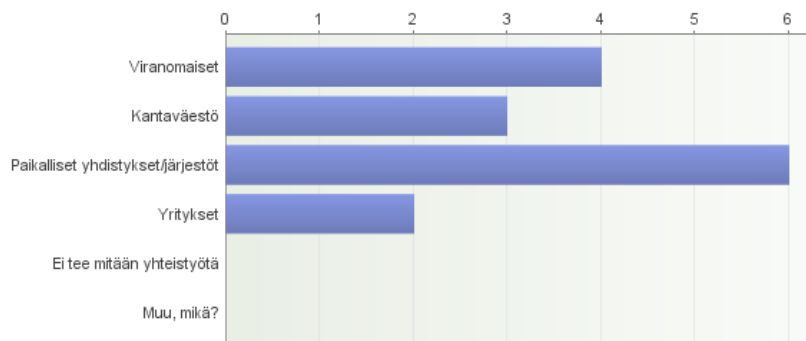
Kyselyssä yhdistysten alkutason selvityksestä voidaan huomata, että tilanne verkostoitumisen suhteen ei ollut kovin huono, osalla yhdistyksiä on ollut jo ennen Järjestöhautomon toimintaan osallistumista ystävyysorganisaatioita ja joitakin yhteistyöprojekteja. Toisilla yhdistyksillä taas oli selkeitä vaikeuksia tämän asian suhteen. Vastaajien mielestä kilpailu yhdistysten välillä ei ollut kovin paha, vain yksi vastaaja arvioi sen olevan ”melko huono”. Muiden vastaajien mielestä se ei ollut hyvä eikä huono sekä ”ei kovin hyvä”, mikä on hyvä merkki koko järjestökentälle siitä, että tilanne oli pääosin normaali.

Taulukko 10 Kyselyn vastaajien arviointi yhdistystensä ulkosuhteiden alku- ja nykytasosta

		Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Ystävyysorganisaatiot (verkosto, suhteet)	alku	1	1		1	1	2		1
	nyky						4	1	1
Yhteistyöprojektit	alku	2	1			1	1	1	1
	nyky	1				1	3		1
Kilpailu (esim. jäsenistä, avustuksista)	alku		1		2	1			3
	nyky				2		1		3

Nykytilanteen selvitys osoitti, että tällä hetkellä toimintakenttä näyttää olevan paljon parempi kuin se oli alussa. Positiivinen muutos näkyy ystävyysuhteiden kehittämisessä. Neljä vastaajaa arvioi tilannetta ”melko hyväksi” ja yksi ”erittäin hyväksi”. Tämän lisäksi yhteistyöprojektien määrä on ”melko hyvä” kolmessa tapauksessa. Kuitenkin siinä on huomioitava, että yksi vastaaja arvioi yhteistyöprojektien määrää ”erittäin huonoksi” ja yksi muu ”ei kovin hyväksi”. Tutkimuksen mukaan kahdessa tapauksessa nimenomaan Järjestöhautomon ansiosta yhdistykset ovat verkostoituneet kentällä ja ovat rakentaneet ystävyysuhteita muihin yhdistyksiin. Kaksi yhdistystä on aloittanut tekemään yhteistyötä jonkun toisen organisaation kanssa ja yhteistyön puitteissa on toteuttanut jonkun projektin tai tapahtuman. Kaikki haastatteluun osallistuneet yhdistysten toimijat kertoivat yhdistystensä ystävyysuhteiden kehittämisestä Järjestöhautomon tapahtumien avulla. Kolme vastaajista ei kuitenkaan osannut arvioida, mikä kilpailu on ollut alussa ja millainen se on tällä hetkellä. Näin ollen kilpailu on pysynyt melkein samana koko ajan.

Kyselyssä ja haastatteluissa kysyin, minkä tahojen kanssa yhdistykset tekevät yhteistyötä. Suurin osa haastateltavista (H1, H3, H4) tekevät yhteistyötä viranomaisten kanssa. Yhteistyö tapahtuu yleensä palvelumyynnin muodossa. Tämä on hyvä merkki, kun yhdistysten roolia on huomioitu myös kotouttamispolitiikassa ja yhdistyksiä pidetään tärkeinä yhteistyökumppaneina kotouttamisessa. Toinen yhteistyömuoto on kaupungin tapahtumiin osallistuminen ja niiden toteuttaminen yhteistyössä. Kyselyn mukaan neljä yhdistystä kuudesta tekevät yhteistyötä viranomaisten kanssa.

Kuvio 4 Kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyökumppanit

Kyselyyn vastanneet yhdistykset kertoivat kaikki tekevänsä yhteistyötä muiden yhdistysten kanssa, mutta osalla haastatelluista ei ollut tällaista yhteistyötä. Siitä huolimatta, yhteistyö toisten yhdistysten kanssa on yleisin yhteistyömuoto. Kyselyyn osallistuneista vain kaksi tekevät yhteistyötä yritysten ja kolme kantaväestön kanssa.

Yhteistyö on laajentunut kentällä, mutta Järjestöhautomon rooli yhteistyön kehittämisessä oli seuraava kysymys. Kyselyn mukaan vain kahdessa tapauksessa Järjestöhautomo on ollut avainroolissa yhdistysten ystävyyssuhteiden rakentamisessa ja jonkun yhteistyöprojektin toteuttamisen edistämisessä. Haastattelujen perusteella, voin todeta, että kaikilla yhdistyksillä on ystävyysorganisaatioita ja jonkinlaista yhteistyötä niiden kanssa, mutta haastateltavien mukaan monia näistä suhteista yhdistykset ovat rakentaneet itsenäisesti ilman Järjestöhautomon apua.

Viranomaiset ovat kokeneet positiiviseksi Järjestöhautomon toteuttamaa verkostoitumistyötä. Heidän mielestään Järjestöhautomo onnistuu hyvin saattamaan järjestöjä yhteen (Nyrhinen 2015), myös suomenkielisiä järjestöjä, jotka ovat kiinnostuneita tekemään yhteistyötä maahanmuuttajajärjestöjen kanssa (Lehtinen 2015).

”Verrattaen noihin alkuaikoihin.. JH:n työn hedelmät ovat alkaneet näkyä. Näyttää siltä, että monet yhdistykset ja niiden toimijat ovat aktiivisesti mukana.” (Teiss 2015.)

Kristiina Teiss (2015) näkee kuitenkin kentällä tapahtuvaa yhteistyötä hieman suppeana:

"Olisi tietysti hyvää nähdä, että nämä järjestöt voisivat enemmän tukea toisiaan ja olla toistensa kanssa tekemisissä" (Teiss 2015).

Monet haastateltavat (H1, H2, H3, H5) ovat myöntäneet, että Järjestöhautomon järjestämät tapahtumat ja tilaisuudet ovat auttaneet heitä ymmärtämään, mitä tapahtuu kentällä, tutustumaan uusiin yhdistyksiin ja organisaatioihin sekä keskustella ajankohtaisista asioista. Haastattelut osoittivat, että erityisesti puheenjohtajatapaamiset olivat erittäin hyödyllisiä kaikille haastatteluun osallistuneille yhdistyksille. Niiden kautta yhdistykset ovat saaneet hyviä kontakteja ja ovat yrittäneet rakentaa jotakin molemmille osapuolille hyödyllistä yhteistyötä.

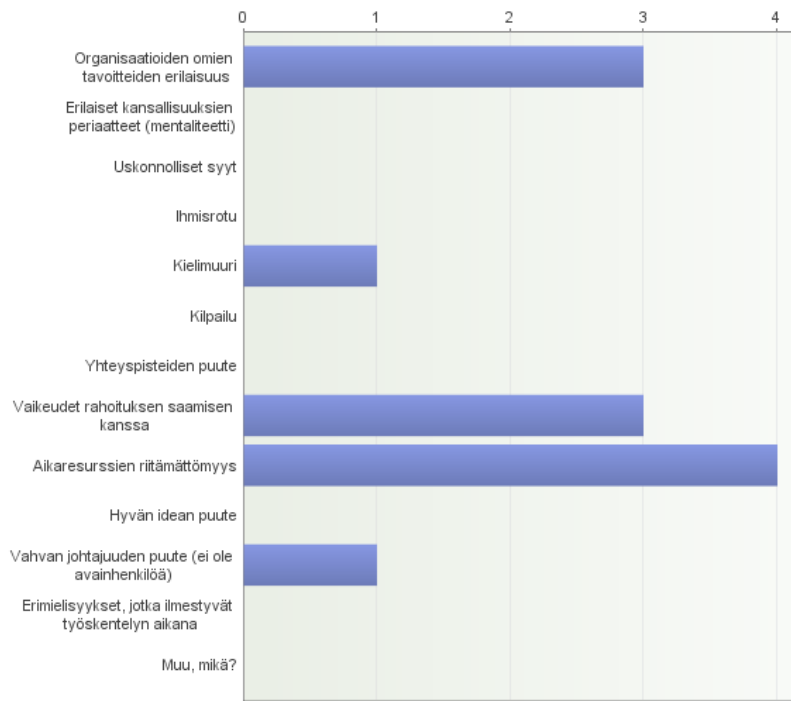
"Suhteita. Ja siis tämä on hyvää tietää, mitä kentällä tapahtuu ja kuka siellä pelaa. Siis tarkoitan niitä erilaisia yhdistyksiä. Kuka Tampereella on esimerkiksi. Myös kävimme Vaasassa, katsomassa miten Vaasassa yhdistyselämä sujuu." (H5.)

"On hyötyä. On ollut hyviä tilaisuuksia (--). On näissäkin ollut eri aiheita, käsiteltiin esimerkiksi avustuksia, kaupungin kulttuuritoiminnan uudelleen organisointia. Tuomakselle saa ottaa kiitoksen, että ne oli tosi hyviä.--) JH:n kautta on tullut paljon Pirkanmaalla toimivien henkilöitä tutuksi ja yhteistyötä sitä kautta." (H2.)

"Puheenjohtajatapaamisia kun järjestetään, siihen tulee aina joku uusi organisaatio, järjestö, joka ei ollut kentällä aiemmin. Tutustutaan siihen. Jos meillä on jotain yhteisasia – keskustelemme siitä ja sovimme miten voimme tehdä yhteistyötä." (H3.)

Haastatteluista tuli ilmi, että yhdistykset, joita tutkin, tekevät yhteistyötä suomenkielisten järjestöjen kanssa ja erittäin vähän maahanmuuttajien yhdistysten kanssa. Silloin aloin pohtimaan syitä tähän, joten kyselyssä pyrin selvittämään, mitkä asiat toimijoiden mielestä estävät heitä tekemästä yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa ylipäätän.

Yli puolet (4 vastaajaa) vastasivat, että ajan riittämättömyys on syy siihen, miksi yhteistyötä ei tehdä. Tämä vastaus koskee ehkä ylipäättään kaikkea mahdollista yhteistyötä. Toiseksi suurimmaksi syyksi valittiin taloudellisten resurssien puute. Yksi haastatteluun osallistuneen yhdistyksen edustaja on kertonut, että heille on mahdollisesti tulossa yh-

Kuvio 5 Kyselyyn vastanneiden yhdistysten yhteistyön kehittämistä estävät syyt

teistyöprojekti toisen yhdistyksen kanssa, mutta vain siinä tapauksessa, jos rahoitushakemus hyväksytään.

Vielä yksi yleinen syy siihen, miksi yhteistyötä ei tehdä, on myös organisaatioiden tai yhdistysten erilaiset tavoitteet, jotka tekevät yhteyspisteiden löytämisestä ongelmallisen. Kiinnitin tähän erityistä huomiota, kun tämä on ehkä ei ole niin itsestään selvä asia. Yksi haastatteluista poimimani asia oli se, että yhdistykset tekevät vain vähän yhteistyötä muiden maahanmuuttajien yhdistysten kanssa myös sen takia, että niille voi olla vaikeaa löytää jokin sopiva idea yhteiselle projektille tai muun tyyppiselle yhteistyölle, joka vastaisi nimenomaan heidän kiinnostuksia, tavoitteita ja edistäisi toimintaa. Haastateltavat kertoivat aktiivisesta yhteistyöstä muiden järjestöjen kanssa, mutta nämä järjestöt ovat olleet Järjestöhautomon toiminnan ulkopuolella. Haastateltavien sanoista ymmärsin, että yhteistyö näiden järjestöjen kanssa ajaa paremmin organisaatioiden intressejä. Kukaan haastateltavista ei kuitenkaan sanonut, että heillä ei ole kiinnostusta yhteistyöhön muiden maahanmuuttajien yhdistysten kanssa, joita he ovat tavanneet Järjestöhou-

tomon tilaisuuksissa. Päinvastoin, yhteistyötä halutaan, mutta sen konkreettisia muotoja ei osata hahmottaa.

Yksi vastaaja kertoi, että kielimuuri ja vahvan johtajuuden puute estävät yhteistyön kehittämistä. Tärkeitä edellytyksiä menestyvälle yhteistyölle on roolien selkeä jako sekä henkilö, joka voisi ottaa vastuuta yhteistyöstä ja osaisi koordinoita sitä. Kuten olen jo aiemmin todennut, on mahdollista, että ihmisillä ei ole aikaa työskennellä vaativimpien tehtävien parissa ja joskus prosessiin osallistuvien henkilöiden osaaminenkin voi olla heikkoa. Haastatteluista kävi ilmi, että järjestöt ottavat yleensä yhteistyökumppaneikseen sellaisia organisaatioita, jotka ovat kokemukseltaan ja osaamiseltaan parempia sekä kooltaan suurempia, joihin yhdistys voi luottaa ja jotka johtavat tätä yhteistyötä. Tasavertaisille maahanmuuttajien yhdistyksille voi olla vaikeaa tehdä keskenään vaativampaa työtä, kun ei ole henkilöä, joka osaisi organisoida ja johtaa tällaista työtä.

7.3 Kaksisuuntainen vaikuttaminen

Järjestämällä media- ja viestintätaitoja kehittäviä koulutuksia ja verkostoitumistapaamisia Järjestöhautomo pyrkii lisäämään tietoa maahanmuuttajakentästä viranomaisten ja median keskuudessa sekä edistämään maahanmuuttajien yhdistysten toimintavalmiuksia kohdata eri toimijoita ja tehdä heidän kanssaan yhteistyötä. Järjestöhautomolla on myös tiedonvälittäjän rooli. Tätä tärkeää Järjestöhautomon työn puolta pyrin tutkimaan pääosin haastatteleamalla sidosryhmiä sekä maahanmuuttajien yhdistysten toimijoita.

Yhdistysten tiedottaminen

Tutkimustulosten perusteella maahanmuuttajien yhdistyksillä on ollut vaikeuksia saada itsenäisesti näkyvyyttä mediassa. Vaikka on olemassa harvoja positiivisia tapauksia, yleinen tilanne on se, että yhdistykset jättävät kaikki pyrkimykset kirjoittaa itsestään. Monet kokevat sitä vaikeaksi prosessiksi, joka ei tuota mitään tuloksia.

Muutama yhdistys on jakanut negatiivisia kokemuksiaan tiedottamisesta painetussa mediassa. Jotkut yhdistykset ovat yrittäneet useita kertoja lähettää lehdille lehdistötiedotteita toiminnastaan tai tapahtumistaan, mutta kokivat tällaisen tiedottamisen turhana, kun tiedotteet eivät johtaneet artikkeleiden julkaisuun. He näkivät, että heistä ei haluttu kuulla mitään uutisia. Yhdistysten itsensä tekemiä tiedotteita ei yleensä julkaista tai julkaistaan hyvin harvoin.

”Yritimme pari kerta tehdä [tiedotteita] lehdistöön, mutta jotenkin se ei toiminut. Kun kuulema siellä on tuhat kaikki maailman tiedotteet ja monet menee suoraan roskakoriin. Toimittaja ei jaksa niitä lukea.” (H5.)

On olemassa myös mielipide, että usein medialla on oma näkemyksensä asioihin, eli se saattaa esittää asioita eri tavalla, kuin mitä ne todellisuudessa ovat. Tämä tarkoittaa sitä, että ennakkoluulot joissakin yhdistyksissä ovat säilyneet.

”Koska medialla on oma näkemys, ja oma näkökulma meidän toimintaan, ei ole rohkeutta esiintyä mediassa. Haluaisimme tehdä meidän työtä rauhassa ja tarkoitus on tehdä meidän toiminta Suomen yhteiskunnan hyväksi ja meidän yhteisen hyväksi. Tarkoitus ei ole olla koko ajan mediassa, että kaikki tietää että teemme nämä asiat. Ja vaarana on joskus, että jos joku toimittaja kirjoittaa meistä sellaiset asiat, jotka emme puhuneet hänelle tai emme kertoneet hänelle, voi olla joku ristiriitainen asia, josta emme tykkää. Teemme meidän työtä rauhassa, mutta jos joku kysyy meiltä, vastataan asianmukaisesti.” (H3.)

Haastattelujen kautta havaitsin, että ongelma yhdistysten itsestään tiedottamisessa on yleensä niin sanottu kielimuuri eli suomen kielen puutteellinen osaaminen. Vaikka monet maahanmuuttajat puhuvat hyvin suomea, kirjoittamisprosessi jää heille vaikeaksi ja monet eivät uskalla kirjoittaa. Kristiina Teiss (2015) sanoi, että ylipäätään maahanmuuttajien yhdistykset ovat melko sulkeutuneita ja heillä ei ole joko varaa tiedottaa itsestään tai oikeita välineitä, kuten suomen kielen osaamista.

Asiaa tasapainottavat haastatteluista ilmenneet positiiviset esimerkit. Ainakin yksi yhdistys on kertonut, että Aamulehti on vapaaehtoisesti kirjoittanut heistä jutun. Toinen hyvä esimerkki kertoo, että yhdistyksen toimijan oman osaamisen ja kokemuksen ansiosta yhdistys harvoin, mutta säännöllisesti, julkaisee tiedotteita omista tapahtumistaan ja toiminnastaan. Haastateltavat mainitsivat haastatteluissa myös Järjestöhautomon järjestämiä yhteisiä tilaisuuksia toimittajille ja maahanmuuttajien yhdistyksille, joiden kautta yhdistykset ovat saaneet näkyvyyttä mediassa.

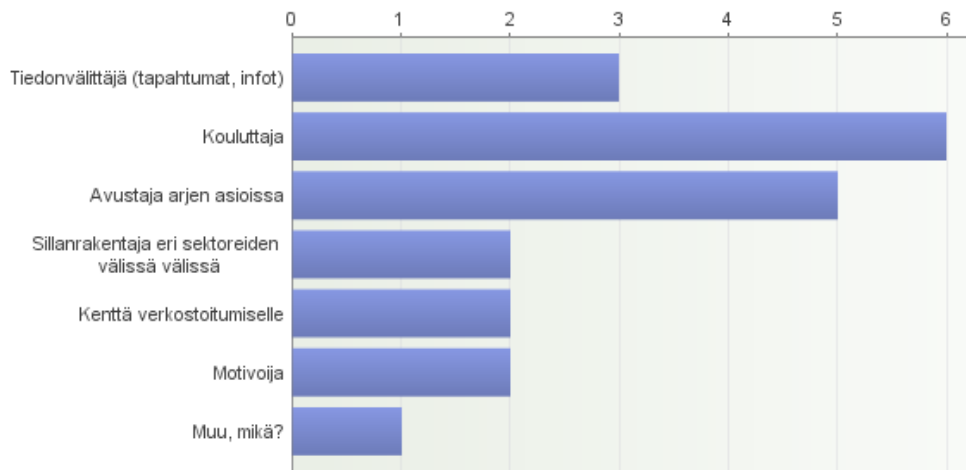
Pyrin tutkimaan asiaa myös kyselyn avulla. Kaksi kyselyyn vastanneista ilmoitti, että heidän yhdistyksensä on saanut näkyvyyttä mediassa Järjestöhautomon toimenpiteiden seurauksena. Tämä tarkoittaa lähes joka kolmatta yhdistystä, mikä voidaan nähdä kohdallaisen hyvänä tuloksena. Tätä määrää voidaan kuitenkin tulevaisuudessa nostaa, toimijoiden valmiuksia kannattaa vielä kehittää ja yrittää vähentää kynnyksiä viestiä itseltään.

Sosiaalisen median ja Internet-sivujen käytön tasoa yhdistyksissä esitin luvussa 7.1. Nykytilanne yhdistyksissä on parempi, kuin alkuvaiheessa, vaikka silloinkaan se ei ollut kovin huono. Yhdistykset arvioivat, että sosiaalisen median käyttö on ”erittäin hyvällä” tasolla viidessä tapauksessa. Haastatteluistakin selvisi, että monet osaavat käyttää sitä ja yrittävät käyttää säännöllisesti, varsinkin tämä koskee koulutuksissa käyneitä. Yhdistyksen Internet-sivut ovat melkein yhtä hyvin hallussa. Haastateltavat kertoivat, että he eivät kuitenkaan ehdi niitä päivittämään ajan ja ihmisresurssien puutteen vuoksi.

Tarkastelemalla yksittäisiä vastauksia huomasin mielenkiintoisia asioita. Yhdellä kyselyyn vastanneella yhdistyksellä yhdistyksen sosiaalinen media ja Internet-sivut olivat alkuselvityksen mukaan kunnossa, mutta jostain syystä tilanne kehittyi negatiiviseen suuntaan. Yhdistyksen toimijat eivät osallistuneet markkinointikoulutuksiin eivätkä kysyneet toistaiseksi apua, kun heillä ei ollut silloin siihen tarvetta, mutta nykytilanne osoittaa, että Järjestöhautomon tukea tarvitaan tässä yhdistyksessä. Tämän lisäksi olen huomannut, että vaikka yhdistys osallistuu markkinointikoulutukseen, se ei välttämättä tuota yhdistykselle hyötyä. On myös tapauksia, joissa yhdistyksen edustajat eivät käyneet koulutuksissa ja kysyivät vain yksittäisiä neuvoja Internet-sivujen ja sosiaalisen median profiilin kehittämiseen, mutta tämäkin on kehittänyt yhdistyksen markkinointia merkittävästi.

Tiedonvälitys yhdistyksille

Kyselyssä pyysin vastaajia kertomaan, millainen rooli Järjestöhautomolla on heidän yhdistysten toiminnassa. Vastaajilla oli mahdollisuus valita kolme tärkeintä vaihtoehtoa. Kaksi suosituinta vaihtoehtoa liittyi Järjestöhautomon järjestämiin koulutuksiin ja tukeen. Kolmannella sijalla oli kuitenkin tiedonvälittäjän rooli, mitä osoittaa, että monet ovat kokeneet Järjestöhautomolta tullutta informaatiota ja tiedotusta tärkeäksi ja Järjestöhautomo on toiminut tehokkaasti sekä kouluttajana, tukijana että tiedonvälittäjänä yhdistyksille.

Kuvio 6 Järjestöhautomon rooli yhdistyksille

Haastattelussa yhden yhdistyksen edustaja kertoi, että he saavat säännöllisesti tiedotteita Järjestöhautomolta, mikä auttaa heitä pysymään kärryillä ja olla tietoisia heidän yhdistyksen näkökulmasta tärkeimmistä tapahtumista.

”Kun meillä on vähemmän aikaa, kun me olemme vapaaehtoisia hallituksessa, käymme töissä ja jotkut kouluissa, jos emme tiedä jotain asia jostain rahoituksesta tai tapahtumasta, ne ilmoittavat meille, eli olisi hyvää, jos osallistuisitte siihen.” (H3.)

Tiedonvälityskanava ei toiminut pelkästään yhteen suuntaan, Järjestöhautomolta yhdistyksiin, vaan myös yhdistyksiltä Järjestöhautomon kautta eteenpäin.

”Me tehdään yhteistyötä Järjestöhautomon kanssa, kun meillä on tällaisia tapahtumia ja ne on yleensä avoimia kaikille - lapsille ja vanhemmille - ja tällaisia juttuja. Että Järjestöhautomoni niin kuin laittanut eteenpäin tietoa tästä...(--). Se menee tosi hyvin se mainostaminen tämän kautta.” (H1.)

Tiedonvälitys sidosryhmille

Yleisesti ottaen Järjestöhautomoni on onnistunut erittäin hyvin välittämään tarpeellista tietoa myös yhdistyksiltä viranomaisille. Viranomaiset pitävät Järjestöhautomoni luotettavana yhteistyökumppanina, jonka ammattitaitoon voi luottaa. Järjestöhautomoni on tavallaan sillanrakentaja, jonka kautta yhdistysten kokemukset ja tarpeet pääsevät viranomaisille perille. Yleensä viranomaisten voi olla vaikea tai jopa mahdotonta tavoittaa kaikkia yhdistyksiä ja kuulla jokaisen ääntä, kun järjestöjä on erittäin paljon.

Maahanmuuttajatyön pääkoordinaattori Marja Nyrhinen (2015) on todennut, että ”Järjestöhautomolla on ajankohtaisin tieto tällaisista järjestöistä”, joten he tarvittaessa voivat ottaa yhteyttä suoraan Järjestöhautomoon tai ohjata jonkun ottamaan yhteyttä siihen.

”Varmaan kielellisestä ja kulttuurisestakin muurista ja tietysti kun me enemmän luetaan heidän asiakirjoja eli kirjoitettua kieltä, niin siitä ei välttämättä aina välittyä kaikki, mikä välittyy kahden kesken jutelleessa. Siinä mielessä Järjestöhautomo on osannut ehkä nostaa sellaisia asioita, kun he on niin paljon enemmän käytännön tasolla heidän järjestöjen kanssa tekemisissä. Niin hyvin pystynyt siihen välittämään ja viestimään sitä tietoa meidänkin suuntaan aika hyvin.” (Lehtinen 2015.)

Tampereen kaupungin edustajat kuitenkin kertoivat, että he kaipaivat lisää tietoa yhdistyksistä. Heillä on käytössään vain vanhentunut lista niistä yhdistyksistä, joilta ne osavat palveluja tai jotka hakevat avustuksia Tampereen kaupungilta. Heidän mielestään oli erittäin hyödyllistä saada tietoa aktiivisista yhdistyksistä ja niiden toiminnasta.

Sanna Laukkanen (2015) on todennut, että hänen työskentelynsä aikana tilanne oli varsin hyvä, kun oli merkittävästi panostettu viestimiseen molempiin suuntiin ja pyrittiin saamaan viranomaisille tietoa siitä, ”mitä siellä kentällä oikeasti tapahtuu” (Laukkanen 2015).

7.4 Järjestöhautomon rooli

Haastatteluissa ja kyselyssä on tullut esille paljon positiivista palautetta Järjestöhautomolle. Haluaisin esittää osan siitä tässä erillisessä luvussa. Palaute kuvaa hyvin toimintaan osallistuneiden maahanmuuttajien yhdistysten ja sidosryhmien positiivista suhtautumista Järjestöhautomoon. Sen roolia arvostetaan ja se nähdään tärkeänä toimijana kotouttamistyössä.

”Kiitoksia Järjestöhautomolle ja Pakolaisapu ry:lle! Tekevät tärkeitä työtä. Kotoutuminen ilman niitä ei onnistuisi niin hyvin Suomessa. Se vaikuttaa järjestöjen ja viranomaisten yhteistyöhön, mikä on todella tärkeää. Se on silti maahanmuuttaja-järjestöjen ja viranomaisten välissä. Se vaikuttaa molempiin. Ei ole sellaista viranomaisyksikköä, joka hoitaa maahanmuuttajien järjestöjä. Suomi ei selviä näistä asioista [tilanne pakolaisten kanssa] ilman yhteistyötä sektoreiden välissä. Hoidetaan kaikki nämä asiat yhdessä positiivisesti.” (H3.)

”Tietysti se vahvuus JH:ssa on juuri sen eri kulttuurien tai maahanmuuttajien yhdistysten ja monikulttuurisien toimijoiden ymmärtäminen ja osaaminen, mikä siinä toiminnassa on muodostunut. Ja minun mielestä sitä pitää ehdottomasti vahvistaa

nyt varsinkin tässä tilanteessa kun meillä kasvaa eri maiden kansallisuuksien ja eri kieli- ja kulttuuritaustaisten ihmisten määrä Suomessa. " (Lehtinen 2015.)

Järjestöhautomon toiminta tuottaa hyötyä Tampereen kaupungille:

"Se tarjoaa sitä tukea, mitä kaupunki ei aina pysty tarjoamaan" (Lehtinen 2015).

"No sikäli on hyötyä, että kun meillä on tällöinen JH:n kaltainen toimija, joka neuvoo järjestöjä, niin silloin esimerkiksi noi hakemukset, erilaiset avustushakemukset ja muut tai ilmoittautumisia etnisten suhteiden neuvottelukuntaan [ETNO], he osaa auttaa maahanmuuttajajärjestöjä erilaisten lomakkeiden täyttämässä esimerkiksi. (--) Mutta kyllä minun mielestä just se, että saavat järjestöjä yhteistyöhön keskenään, kouluttavat järjestöjä perusyhdistystoiminnassa, se on kaikki.. meitäkin auttaa, että nämä asiat on kunnossa. " (Nyrhinen 2015.)

7.5 Tulokset

Kyselyyn mahdollisesti ovat vastanneet samat henkilöt, jotka osallistuivat haastatteluihin. Tästä syystä tutkimukseen osallistuneiden yhdistysten määrä voi olla todellisuudessa pienempi. Olen yleistänyt laadullisen ja määrällisen tutkimuksen tuloksia, kuitenkin on otettava huomioon, että tulokset ovat karkeat.

Yhdistysten kehitys Järjestöhautomon avulla. Alkutaso- ja nykytasoselvitysten tuloksia yleistäen päädyn lopputulokseen, että Järjestöhautomo on onnistunut vahvan yhdistysten tukijan ja toiminnan kehittäjän roolissaan. Yleisesti katsoen yhdistysten toiminnan eri osa-alueilla on tapahtunut huomattava muutos ja melkein puolessa (8) tapauksista Järjestöhautomon vaikutus on ollut ratkaiseva.

Laadullisen ja määrällisen tutkimusten tulosten mukaan Järjestöhautomo on onnistunut vakiinnuttamaan yhdistysten toimintaa, taloudenhoitoa ja varainhankintaa koskevien koulutusten ja palveluiden kautta parantamaan ja selkeyttämään yhdistysten taloudenhoitoa, on saanut jäsenet aktivoitua monissa yhdistyksissä ja on kehittänyt sisäistä markkinointia ja viestintää.

Kyselyssä pyysin yhdistysten edustajia arvioimaan, kuinka hyvin heidän mielestään heidän yhdistystensä toiminta on yleisesti katsoen kehittynyt Järjestöhautomon avun myötä. Puolet vastaajista (3) kertoivat, että heidän toimintansa on kehittynyt "melko hyvin" ja loput (3) arvioivat sen kehittyneen "erittäin hyvin". Tämä osoittaa sen, että Järjestöhautomon rooli yhdistysten kehittämisessä on ollut erittäin merkittävä ja että Järjestöhautomo on tehnyt tähän saakka hyvää työtä.

Kyselyn ja haastatteluiden tuloksiin perustuen voin sanoa, että Järjestöhautomo on onnistunut yhdistysten toiminnan kehittämisessä erittäin hyvin. Kahdeksassa kahdestatoista tapauksista yhdistysten toiminta on tullut aktiivisemmaksi nimenomaan Järjestöhautomon ansiosta. Sen lisäksi yksi yhdistys sai omat toimitilat Järjestöhautomon avulla. Toiminnan laajentaminen on edelleen vaikeaa yhdistyksille, näin ollen tulevaisuudessa voisi kiinnittää enemmän huomiota siihen, miten voitaisiin auttaa niitä järjestöjä, jotka haluaisivat laajentaa toimintaansa.

Seitsemässä tapauksessa yhdistysten taloudenhoito ja yhdistysten toimijoiden taloudellinen osaaminen on kehittynyt Järjestöhautomon toiminnan myötä. Ainakin kolmessa tapauksessa yhdistysten taloudellinen tilanne on parantunut alkutilanteeseen verrattuna. Tämä on kuitenkin niin haastava osa-alue, että taloudelliset ongelmat ovat hyvin akuutteja yhdistyksissä vielä tälläkin hetkellä. Jotkut asiat eivät ole edelleenkään hallussa ja yhdistysten osaamisessa on vielä kehittämisen varaa.

Järjestöhautomo on onnistunut erityisesti yhdistysten hallinnollisen puolen kehittämisessä. Yhteensä yhdeksän yhdistystä kymmenestä hallituksen työskentelykoulutukseen osallistuneesta ovat ilmoittaneet, että Järjestöhautomon apu on ollut tässä asiassa korvaamaton. Yhdistykset saivat selkeyttä yhdistysten hallituksen toimimiseen ja yhdistyksen byrokratiaa hoidetaan nyt asianmukaisesti.

Markkinointikysymys tässä tutkimuksessa ei ole niin yksiselitteinen. Kyselyn ja haastattelun tuloksia yleistäen voin päätellä, että Järjestöhautomon markkinointikoulutuksista oli vähemmän kysyntää, koska yhdistysten toimijoilla on jonkin verran omaa osaamista tästä asiasta. Monissa (7) yhdistyksissä markkinointitilanteen arvioitiin olevan melko hyvä jo alkuvaiheessa. Kyselyn mukaan tilanne on myös huomattavasti parantunut (ks. taulukko 7), esimerkiksi sosiaalisen median ja Internet-sivujen käytön suhteen. Joidenkin yhdistysten kohdalla Järjestöhautomon markkinointikoulutusten (jossa opitaan tekemään Internet-sivuja ja käyttämään sosiaalista mediaa) vaikutus ei ollut niin merkittävä yhdistysten toiminnan kannalta tai koulutus ei ollut heille niin tarpeellinen.

Vaikka tilanne on muuttunut positiivisempaan suuntaan, tutkimus on osoittanut, että yhdistyksillä on vielä paljon kehittämisen varaa tässä asiassa. Jotkut yhdistykset saivat hyvin näkyvyyttä mediassa, toisilla tilanne on heikompi. Monelta puuttui printtimateriaalien tuottaminen ja harva yhdistys osallistui paikallisiin verkostoitumistapahtumiin. Haastatteluissakin yhdistykset ilmoittivat, että tarvitsisivat lisää koulutusta, jossa opitaan te-

kemään ja päivittämään Internet-sivuja. Yhdistyksiä voisi edelleen auttaa heidän Internet-sivujensa kehittämisessä, itsestään viestimässä kirjallisesti ja visuaalisesti sekä näkyvyyden parantamisessa ja markkinointipuolen kehittämisessä. Tutkimuksesta kävi ilmi, että vain kolmessa tapauksessa kaikista kahdestatoista Järjestöhautomo on vaikuttanut markkinoinnin kehittämiseen (niistä ainakin viisi on osallistunut koulutuksiin tai kysynyt neuvoa). Internet-sivujen tekemisen ja sosiaalisen median käytön opettaminen ei ole tarpeellinen kaikkien yhdistysten kohdalla, mutta muiden markkinointikeinojen käyttöönoton ehdottaminen voisi olla hyödyllistä. Yhdistysten markkinointipuoli ei ole kaikkein heikoin asia, mutta siinä on kuitenkin kehitettävää.

Perustuen kyselyn ja haastatteluiden tuloksiin, joista kävi ilmi haasteet vapaaehtoistoiminnassa, olen sitä mieltä, että vapaaehtoistoiminta pysyy edelleen erittäin haastavana alueena. Vapaaehtoistoiminnasta ja jäsenten aktivoinnista kysyttiin muihin asioihin verrattuna vähemmän, mutta Järjestöhautomo on auttanut neljä yhdistystä järjestämään vapaaehtoistyötä yhdistyksissä. Tästä huolimatta haastateltavat ilmoittivat, että he tarvitsisivat Järjestöhautomolta lisää apua ihmisten motivointiin.

Kyselyn tulosten esittämisestä mainitsin, että yhdessä kyselyyn vastanneessa yhdistyksessä ei ole enää toimintaa. Tätä tapausta on syytä avata vähän tarkemmin, sillä herää kysymys, minkä takia yhdistyksen toiminta on päättynyt ja voiko Järjestöhautomo jollakin tavalla auttaa yhdistystä toiminnan kehittämisessä. Vastausten perusteella yhdistys on keskikokoinen ja sen tarkoituksena oli ylläpitää omaa kulttuuria. Yhdistyksen toiminta on kestänyt kaksi vuotta. Kysely osoitti, että yhdistyksen toimijat osallistuivat vain puheenjohtajatapaamisiin ja olivat kiinnostuneita kehittämään toimintansa viestintää ja taloudellista puolta sekä verkostoitumaan kentällä. Alkutason arvioinnin mukaan yhdistyksen toiminnan eri osa-alueet olivat alhaisella tasolla ja niitä arvioitiin ”erittäin huonoina” tai ”melko huonoina”. Syytä, joiden takia toiminta on loppunut, ovat vaikeudet toiminnan ylläpitämisessä ja järjestämisessä, hallinnolliset ongelmat ja jäsenten kiinnostuksen puute yhdistyksen toimintaan osallistumiseen. Vaikka yhdistys ei ole vielä virallisesti lakkautettu, yhdistyksen toimija ei näe tarvetta yhdistyksen toiminnan elvyttämiseen. Näiden niukkojen tulosten perusteella voisin päätellä, että mikäli yhdistyksen jäsenet olisivat kokeilleet myös käydä koulutuksissa tai käyttää mentoria toiminnassa, on mahdollista, että yhdistyksen kohtalo olisi ollut erilainen.

Yhdistysten toiminnan kehittämistä estävät asiat. Yhdistysten kehittämisprosessin ymmärtämiseksi ja Järjestöhautomon toiminnan kehittämiseksi, piti myös selvittää, mit-

kä ovat ne syyt, jotka vaikuttavat tai estävät yhdistysten toiminnan kehittämistä ylipääntään. Esimerkeiksi olen laittanut haastatteluista sekä teoriasta poimitut asiat.

Tulokset osoittivat, että kysymyksessä melkein kaikki vastausvaihtoehdoina olleet asiat estivät toiminnan kehittämistä eri suhteessa. Neljä asiaa jäivät kuitenkin kaikilla vastanneilla merkkäämättä: jäsenten vähäinen määrä, johdon tai avainhenkilöiden vaihto tai lähtö, motivoinnin alhainen taso sekä jonkun osaamisen puute yhdistyksen toimijoilla. Tämä tulos osoittaa, että ihmisillä on kuitenkin vahva motivaatio yhdistystensä kehittämiseen ja tietämättömyys tai osaamattomuus ei ole esteenä, kun kaiken voi oppia.

Taulukko 11 Yhdistysten toiminnan kehitystä estävät asiat

3 vastausta	Työn suuri määrä, henkilöresurssien puute, taloudellisten resurssien riittämättömyys
2 vastausta	Lakien tuntemus, yhdistyksen byrokratia, toiminnan hallinnollinen puoli, kirjanpidon monimutkaisuus, suomen kielen osaaminen, vapaa-ajan puute, toimitilojen puute,
1 vastaus	Jäsenten passiivisuus, viranomaisten kanssa vaikea asioiminen
0 vastausta	Jäsenten vähäinen määrä, johdon/avainhenkilöiden lähtö, motivoinnin alhainen taso, jonkun muun osaamisen puute yhdistyksen toimijoilla

Kolme suurinta haastetta kolmelle yhdistykselle on työn suuri määrä, henkilöresurssien puute ja taloudellisten resurssien riittämättömyys. Yhdistysten kehittämiseksi täytyy tehdä erittäin paljon työtä ja on vain vähän halukkaita tehdä tätä työtä ilmaiseksi. Myös monelle yhdistykselle toiminnan kehittämiseen tarvitaan taloudellisia resursseja, esimerkiksi tilojen vuokraamiseen, projektin toteuttamiseen tai jonkun laitteen hankintaan. Ne ovat näitä ikuisia ongelmia, joiden kanssa kaikki yhdistykset painivat.

”Rahoituksen ja tilan puute estävät vähän. Vaikeaa löydä tilat. Tilojen puute estää toiminnan kehittämistä.” (H5.)

Pienemmälle joukolle yhdistyksiä (kaksi yhdistystä) ongelmia tuottavat myös lainsäädännön puutteellinen tuntemus, byrokratia, toiminnan hallinnollinen puoli, kirjanpito, suomen kielen osaaminen, vapaa-ajan puute ja toimitilojen puute.

Verkostoituminen ja kumppanuus kentällä. Aineiston perusteella vaikuttaa siltä, että Järjestöhautomon tavoite verkostoida maahanmuuttajien yhdistyksiä on toteutunut hyvin. Yhdistykset tuntevat toisensa ja mielellään käyvät yhteisissä tapaamisissa, jakavat kokemuksia ja ylläpitävät ystävyyssuhteita. Tutkimuksen mukaan Järjestöhautomo ei kuitenkaan ollut jokaisessa tapauksessa avainroolissa yhdistysten suhteiden monipuolistamisessa, järjestöt itse olivat hyvin aktiivisia omien verkostojen laajentamisessa, mutta Järjestöhautomo on kuitenkin vaikuttanut yhdistysten tuntemukseen Tampereella tapahtuvasta järjestötyöstä.

Yhteistyön määrä maahanmuuttajien yhdistysten välillä ei ole kovin suuri, mutta yhteistyöhön pyritään ja yhteisiä intressejä yritetään löytää. Kiinnostusta ja halua tehdä yhteistyötä maahanmuuttajien yhdistyksillä on paljon. Tulevaisuudessa on syytä miettiä, miten voi auttaa maahanmuuttajien yhdistyksiä löytämään näitä yhteyspisteitä, tarvittaessa rohkaista toimijoita yhteistyön tekemiseen ja näin kehittää entistä monipuolisempaa yhteistyötä Tampereella.

Kaksisuuntainen vaikuttaminen. Yleisesti ottaen, yhdistykset ovat oppineet käyttämään sosiaalista mediaa ja melkein jokaisella on omat Internet-sivut. Yhdistysten aika ei kuitenkaan riitä niiden säännölliseen päivittämiseen. Monella säilyy korkea kynnys ottaa yhteyttä lehdistöön ja, syistä tai toisista media myös harvoin julkaisee yhdistysten tiedotteita. Toisaalta on myös positiivisia kokemuksia: yhdistyksen toimijat ilmaisivat halun kehittää taitojansa tiedottamisessa ja ulkoisessa viestinnässä.

Järjestöhautomon tiedonjakaminen yhdistyksille ja sidosryhmille toimii erinomaisesti. Kaikki yhdistykset ovat erittäin tyytyväisiä saamansa tiedon määrään. Myös yhdistysten toimijat pitävät Järjestöhautomoa tärkeänä tiedonvälityskanavana. Sidosryhmien edustajat ovat niin ikään tyytyväisiä Järjestöhautomoon yhdistysten tiedonvälittäjänä, mutta kaipaavat hieman lisää ajankohtaista tietoa aktiivisista yhdistyksistä.

8 YHTEENVETO

8.1 Loppupäätelmät

Suomeen maahanmuuton kasvun myötä yhä tärkeämmäksi tehtäväksi nousee maan uusien asukkaiden auttaminen uuteen ympäristöön sopeutumisessa. Yhdistykset ovat toimintamuodoltaan erinomainen tapa auttaa samaa etnistä taustaa olevien henkilöiden integroitumista ryhmänä suomalaiseen yhteiskuntaan. Maahanmuuttajien yhdistykset ovat tärkeä viranomaisten ja suomalaisen yhteiskunnan sekä etnisten vähemmistöjen välinen tiedonvälityskanava.

Suomi on yhdistysystävällinen valtio: jokaisella yhdistyksellä on paljon mahdollisuuksia kehittää toimintaansa. Tästä huolimatta, kansalaisjärjestöt kohtaavat erilaisia ongelmia ja haasteita toimintansa aikana. Suomen lainsäädännön heikon tuntemuksen ja kieli-

muurin takia maahanmuuttajayhdistysten toimijoiden on erityisen vaikeaa kehittää ja vakiinnuttaa toimintaansa. Maahanmuuttajien yhdistykset jäävät myös usein näkymättömäksi omien kynnystensä ja osaamattomuutensa takia.

Järjestöhautomo oli luotu auttamaan maahanmuuttajien yhdistyksiä kehittämään toimintaansa, nostamaan toimijoiden osaamisia ammattimaiselle tasolle ja täten myös edistämään maahanmuuttajien aktiivista kansalaisasemaa suomalaisessa yhteiskunnassa.

Opinnäytetyöni kautta pyrin selvittämään, miten Järjestöhautomon toiminta on vaikuttanut niihin maahanmuuttajien järjestöihin, jotka osallistuivat sen järjestämiin koulutuksiin, info- ja verkostoitumistilaisuuksiin, tapaamisiin median edustajien kanssa sekä hyödynsivät muita Järjestöhautomon palveluja.

Järjestöhautomon toiminta on ollut hyvin vaikuttava kolmella tavoitealueellaan: koulutukset ja tuki, verkostoituminen ja kaksisuuntainen vaikuttaminen. Ne yhdistykset, joiden toimijat osallistuivat aktiivisesti Järjestöhautomon koulutuksiin ja kysyivät neuvoja järjestökonsultilta, kehittivät merkittävästi alkutasoonsa verrattuna. Yhdistysten toiminta on tullut säännöllisemmäksi ja yhdistysten hallinnollinen puoli selkeytyi. Viidessä yhdistyksessä taloudellinen tilanne on parantunut yhdistysten varainhankinnan ja palvelumyyntin kehittämisen myötä. Jotkut (3) yhdistykset ovat saaneet ainakin kerran toimintaavustusta ja yksi saa sen vuosittain. Järjestöhautomo on onnistunut yhdistysten jäsenten aktivoinnissa (4). Tutkimus on näyttänyt myös, että yhdistysten vapaaehtoistoiminnassa on jäänyt kehittämisen varaa ja Järjestöhautomon tukea tarvitaan edelleen. Markkinoinnista oli kysytty vähemmän ja siihen voisi kiinnittää enemmän huomiota, jotta saataisiin parannettua yhdistysten näkyvyyttä.

Järjestöhautomo on menestynyt myös verkostoitumisen suunnalla. Yhdistysten toimijat käyvät mielellään puheenjohtajatapaamisissa, jakavat kokemuksia ja ajatuksia sekä pohtivat mahdollista tulevaa yhteistyötä. He tuntevat hyvin toisensa ja ylläpitävät ystävyyssuhteita. Heillä ei ole laajasti yhteistyöprojekteja keskenään, mutta he ovat aktiivisesti yhteistyössä viranomaisten ja muiden järjestöjen kanssa.

Kaksisuuntainen vaikuttaminen on osittain haastava alue, koska yhdistyksillä säilyy kynnys viestiä itsestään. Yhdistyksen toimijat eivät kirjoita yhdistysten toiminnasta. Tästä huolimatta, Järjestöhautomon työn hedelmät alkavat näkyä myös tässä asiassa ja positiivinen muutos on alkanut tapahtua, ja jotkut toimijat kirjoittavat vapaaehtoisesti maahanmuuttajien yhdistysten toiminnasta. Sosiaalisen median taidot ovat kehittyneet

erinomaisesti monilla yhdistysten toimijoilla, myös Internet-sivujen käyttö on parantunut. Toimijat kaipaavat kuitenkin lisää opetusta liittyen Internet-sivuihin.

Järjestöhautomo toiminut hyvin myös tiedonvälittäjän roolissaan, jakaen tärkeimpää tietoa yhdistyksille sekä välittäen yhdistyksiltä tulevaa tietoa muille toimijoille. Viranomaiset pitävät Järjestöhautomoa luotettavana ja asiantuntevana yhteistyökumppanina, jolta saa aina ajankohtaisempaa tietoa ja joka pystyy tukemaan ja neuvomaan yhdistyksiä paremmin kuin kaupunki itse. Järjestöhautomo on tärkeä neutraali osapuoli, joka on nimenomaan sillanrakentaja yhdistysten ja viranomaisten välillä.

8.2 Kehittämisideat

Tämän opinnäytetyön toisena tärkeänä tavoitteena on kehittää Järjestöhautomon toimintaa, jotta se pystyisi yhä tehokkaammin saavuttamaan omia tavoitteitaan.

Koulutukset/Tuki

1. Projektinhallinta. Tutkimuksesta kävi ilmi, että suurin osa yhdistyksistä kaipaa opetusta projektinhallinnasta. Monet tarvitsevat myös lisää tukea verkostoitumisessa eri sektoreiden organisaatioiden kanssa. Ehdotan Järjestöhautomon tiimille, että he kehittäisivät projektinhallintaan ja siihen tarvittaviin taitojen kehittämiseen suunnattua koulutuskokonaisuutta (kurssikokonaisuutta), johon kuuluisivat esimerkiksi seuraavat opinnot: opetus hakemusten laatimisesta erilaisille rahoittajille, budjetointi, projektin suunnittelu, toteuttaminen, seuranta ja raportointi sekä tapaamiset rahoitusorganisaatioiden edustajien kanssa.
2. Projektityöpajat (ideointi). Edellisen kehittämisidean jatkoksi ja tukemiseksi, ehdotan, että Järjestöhautomo muutaman kerran toteuttaisi projektityöpajoja, jotka olisivat tyypiltään samanlaisia tilaisuuksia, kuin maahanmuuttajien yhdistysten keskuudessa erittäin suosittu puheenjohtajatapaamiset. Projektityöpajoissa maahanmuuttajien yhdistysten toimijat, esimerkiksi puheenjohtajat tai muut edustajat, voisivat kehittää ideoita yhteisten projektien toteuttamiseksi. Järjestöhautomon järjestökonsultin läsnäolo auttaisi toimijoita löytämään ideoita, jotka vastaisivat heidän yhdistystensä intressejä ja heidän käytössään olevia resursseja eli todellista tilannetta. Pätevän ohjaajan tuki toisi toimijoille varmuutta ja itseluottamusta.
3. Taloudenhoito. Vaikka Järjestöhautomon yhdistyksen talouteen liittyvät koulutukset olivat hyvin tehokkaita, kyselyyn vastaajat ovat ilmoittaneet, että he tarvitsisi-

vat lisää opetusta tai apua talousasioissa. Erityisesti yhdistysten toimijat puhuivat kirjanpito- ja varainhankintakoulutuksista. Tämän lisäksi kysely osoitti, että joissakin yhdistyksissä on edelleen erittäin heikko tilanne ulkoisen rahoituksen suhteen, kun taas muissa yhdistyksissä tilanne on parantunut. Tästä syystä yhdistysten taloutta käsitteleviin koulutuksiin kannattaa kiinnittää enemmän huomiota ja koulutusten määrää voisi lisätä.

4. Opetussuunnitelma. Tutkimus on osoittanut, että Järjestöhautomon tukea tarvitsevat yhdistykset ovat kaikki erilaisia, jokaisen yhdistyksen tilanne on ainutlaatuinen ja niiden toimijoiden osaamiset ja tausta vaihtelevat. Miten koulutuksilla ja tuella voitaisiin vastata jokaisen yhdistyksen tarpeita? Ehdottaisin, että Järjestöhautomo ottaisi käyttöön yhdistyskohtaisia opetussuunnitelmia, jotka perustuisivat jokaisen yhdistyksen alkutason kartoitukseen: mitä osataan hyvin ja mitä heikoimmin, missä asioissa kussakin yhdistyksessä olisi kehittämistarpeita. Alkukartoitukseen tarkoitettu tapaaminen auttaisi Järjestöhautomoa suunnata tiettyjä koulutuksia nimenomaan niitä tarvitseviin yhdistyksiin (asiakaslähtöinen eli kohdennettu markkinointi) sekä itse yhdistysten toimijoita ymmärtämään vahvuuksiaan ja heikkouksiaan. Monet yhdistyksen toimijat eivät ehkä niin selkeästi näe, missä heillä olisi kehittämiskaavaa. Jokaiselle yhdistykselle voidaan myös ehdottaa tehdä omien osaamisten (tai saavutusten) karttaa, jota toimijat itse voisivat päivittää ja saman aikaan seurata omansa ja yhdistyksensä toiminnan kehittämistä. Kartta ja opetussuunnitelma helpottaisivat tulevaisuudessa jokaisen yhdistyksen kehityksen seurantaan Järjestöhautomon vaikutuksen analyysia varten.
5. Rekrytori. Haastatteluista kävi ilmi, että yhdistykset eivät osallistu rekrytoriin, jossa niillä olisi hyvä mahdollisuus saada lisää näkyvyyttä ja nostaa jäsenmäärää. Järjestöhautomo voisi houkutella yhdistyksiä osallistumaan tapahtumaan ja auttaa heitä valmistelemaan esimerkiksi yhteinen osasto. Rekrytori on yksi esimerkki tapahtumasta, johon yhdistykset voivat osallistua yhdessä tai jokainen erikseen. Olisi kuitenkin hyvä, jos yhdistykset osallistuisivat muihinkin vastaaviin tapahtumiin säännöllisemmin.
6. Markkinointimateriaalit (Edellisen ehdotuksen jatkoksi). Yhdistyksillä on jonkin verran näkyvyyttä sosiaalisessa mediassa ja Internetissä. Kuitenkin useat yhdistykset eivät käytä varsinaisia esitteitä toimintansa mainostamiseksi. Yhdistykset voisivat osallistua enemmän messu-tyyppisiin tapahtumiin ja sitä varten ne tarvitsisivat jo-

takin printattua materiaalia. Järjestöhautomo voisi järjestää koulutuksen tai työpaikan, jossa yhdistyksen toimijat voisivat valmistaa rekrytoria varten yhdistysten toiminnasta kertovia esitteitä tai julisteita.

7. Tiedotteen kirjoittamisen koulutus yhdistyksille. Yhdistyksillä on olemassa ongelmia viestimisessä itsestään lehdistölle. Avoin koulutus kehittäisi toimijoiden ymmärrystä siitä, miten tiedotteita kirjoitetaan ja miten saa toimittajia kiinnostumaan omasta tiedotteesta.
8. Internet-sivujen kehittäminen. Vaikka joidenkin yhdistysten osalta Internet-sivuihin liittyvä koulutus on ollut vain vähän hyödyllinen, osa tutkittavista yhdistyksistä ilmaisi, että he tarvitsevat lisää koulutusta Internet-sivujen tekemisestä ja ylläpitämisestä. Järjestöhautomo on järjestänyt aikaisemminkin tällaisia koulutuksia, niitä voisi järjestää myös uudelleen.
9. Yhdistykset itse kouluttamassa. Haastattelussa nousi esille idea, jonka mukaan ne yhdistykset, joilla on jo kokemusta ja osaamista, voisivat kokeilla itse kouluttaa nuoria yhdistyksiä jollakin tavalla tai olla mentorina nuorelle yhdistykselle. Yhdistykset voisivat siis olla tuottamassa sisältöä koulutuksissa. Yksi oppimismetodeista on nimenomaan oppiminen opettamalla, tätä voisi hyödyntää Järjestöhautomon toiminnassa.
10. Seuraavat tutkimukset aiheesta. Jos Järjestöhautomossa toteutetaan joskus tulevaisuudessa vastaavia tutkimuksia, ehdotan ottamaan huomioon tämän opinnäytetyön aikana ilmi käyneitä haasteita. Ensinnäkin, jos aineistonkeruumenetelmänä käytetään kyselylomaketta, se kannattaa tehdä kaksinkielisenä, jotta voisi paremmin tavoittaa vastaajia. Kyselylomakkeeseen saisi myös jäädä enemmän tilaa avoimille vastauksille tai vastausten perässä voisi olla lisää tilaa tarkennuksille. Seuraava kyselytutkimus voitaisiin kohdistaa kaikille Järjestöhautomon toimintaan osallistuville järjestöille, ei vain Tampereella toimiville. Seuraavan tutkimuksen yhteydessä haastateltaviksi kannattaa saada mahdollisimman monta sidosryhmien edustajaa. Viime syksyllä tätä oli todella hankalaa toteuttaa.

Jos tulevaisuudessa tutkitaan vastaavaa aihetta, ehdottaisin ottaa käsittelyyn toisenkin näkökulman – tarkastella asiaa oppimisprosessi- ja oppimistapateorioiden kautta, eli pohtia, mitä vaiheita jokainen oppija käy läpi omassa oppimisprosessissaan, minkälaisia oppijoita maahanmuuttajat ovat, kuinka paljon kuultua tietoa

ihminen pystyy muistamaan ja soveltamaan käytäntöön, mitä muita oppimistapoja voisi käyttää koulutusprosessissa, jotta nostettaisiin ihmisten osaamista.

Verkostoituminen

Yhdistykset toivovat Järjestöhautomolta edelleen apua verkostoitumiseensa ja yhteistyönsä kehittämiseen eri sektoreiden välissä. Monet maahanmuuttajien yhdistykset tekevät paljon yhteistyötä suomenkielisten yhdistysten kanssa. Ehdotan, että tämä otetaan huomioon ja järjestetään verkostoitumistapahtumia, joihin osallistuisi sekä maahanmuuttajayhdistysten toimijoita sekä muiden isompien suomenkielisten yhdistysten edustajia, jotka olisivat kiinnostuneita tekemään yhteistyötä maahanmuuttajien yhdistysten kanssa. Tilaisuuksissa vieraat voivat esittää omien järjestöjensä toimintaa ja mahdollisia yhteistyömuotoja, jakaa kokemuksia. Tämän tapahtumakokonaisuuden puitteissa voisi pohtia myös vierailujen järjestämistä muihin isompiin suomenkielisiin yhdistyksiin ja niiden toimintaan tutustumista paikan päällä.

Kaksisuuntainen vaikuttaminen

Opinnäytetyön tutkimuksen toteuttamisen yhteydessä sidosryhmiltä on tullut muutama idea Järjestöhautomon toiminnan sekä sen ja sidosryhmien välisen yhteistyön kehittämiseksi.

1. Auttaa uusia maahantulijoita järjestäytymään. Tämä on enemmän ajatus pohdittavaksi: miten Järjestöhautomo voisi auttaa uusia kuntalaisia ja niitä, jotka eivät ole kuntalaisia. Onko tarpeellista, että Järjestöhautomo on mukana siinä ja haluatko he ylipäättään järjestäytyä jossain vaiheessa? Miten maahanmuuttajien yhdistykset voisivat auttaa uusia maahanmuuttajia, odotetaanko niiltä jotain erityisiä toimenpiteitä, mitä valmiuksia ja halua niillä on tällaista toimintaa varten. Aihe on ajankohtainen ja koskee koko suomalaista yhteiskuntaa. Jokaisen panostus tilanteeseen voi olla merkittävä ja Järjestöhautomo voisi miettiä, miten se voisi toimintansa puitteissa tähän vaikuttaa.
2. Säännöllisempää yhteistyötä. Tampereen kaupunki näkee tarvetta ja kiinnostusta tehdä säännöllisempää yhteistyötä Järjestöhautomon kanssa, esimerkiksi hyödyntää koulutuskalenteria useammin: tapahtumia, työpajoja, foorumeita, erilaisia kohtaamisia järjestöjen ja Järjestöhautomon kanssa yhdessä. Tämän lisäksi Järjestöhautomo voisi olla itse aktiivisemmin yhteydessä kaupunkiin, kun kaupungin edus-

tajan sanojen mukaan ”se helpottaa kovasti sitten sitä yhteistyön tekemistä” (Lehtinen 2015).

3. Viranomaisten ja maahanmuuttajien yhdistysten dialogi. Tampereen kaupungin edustaja toivoo, että viranomaisten ja yhdistysten välillä käynnistettäisiin vuorokeskustelua. Eli Järjestöhautomoa ja maahanmuuttajien yhdistyksiä voisi tavoittaa useammin ja pohtia ajankohtaisia aiheita, esimerkiksi järjestää keskustelutilaisuuksia, jossa yhdistyksen aktiivit, etnisten vähemmistöjen edustajat voisivat käydä dialogia, sisällöllistä pohdintaa. Viranomaisten mielestä Järjestöhautomolla on selkeä rooli tässä.
4. Kohdennettua infoa. Järjestöhautomo voisi yhteistyössä viranomaisten kanssa järjestää yhdistyksissä tilaisuuksia aiheinaan järjestötoiminta, joissa tietyn kielisille, kulttuuriryhmille tai tietyille toimijoille tuotettaisiin kohdennettua mallia infossa.

8.3 Opinnäytetyön onnistumisen arviointi ja luotettavuus

Tämän opinnäytetyön ensimmäisenä tavoitteena oli selvittää, miten Järjestöhautomon toiminta on vaikuttanut sen asiakkaisiin – maahanmuuttajien perustamiin järjestöihin ja niiden toimijoiden osaamiseen. Toisena tavoitteena oli myös tutkia, miten sidosryhmät näkevät Järjestöhautomon toimintaa ja organisaatioiden välistä yhteistyötä ja miten sitä voisi kehittää. Kolmantena tärkeänä tavoitteena oli saatuja tuloksia hyödyntäen luoda kehittämis- ja toimenpide-ehdotuksia tilaajalle.

Opinnäytetyön tulosten perusteella voin sanoa, että olen onnistunut opinnäytetyön tavoitteiden saavuttamisessa hyvin. Sain selville, miten yhdistykset ovat kehittäneet toimintaansa Järjestöhautomon avulla, missä asioissa ne tarvitsevat vielä tukea ja koulutusta. Tämän lisäksi on selvitetty, mitkä ovat toiminnan kehittämistä estävät syyt. Teemahaastatteluista tilaajan sidosryhmiltä oli poimittu tärkeää tietoa, joka on tärkeä organisaatioiden välisen yhteistyön kannalta. Kahden aineistokeruumenetelmän käytön ansiosta olen saanut paljon analysoitavaa tietoa, jonka pohjalta on syntynyt huomattava määrä kehittämisideoita.

Vaikka opinnäytetyön tavoitteet oli saavutettu hyvin ja olen saanut tilaajalta hyvää palautetta työstäni, olen sitä mieltä, että en suorittanut tutkimuksen aineistonkeruuta täydellisesti: kyselyyn vastaajien määrä jäi vähäiseksi, enkä ole tavoittanut kaikkia haastat-

teluehdokkaita heidän työkiireidensä takia. Luulen, että määrällisessä tutkimuksessa epäonnistuin sen takia, että vaikka olen panostanut paljon kyselylomakkeen suunnitteluun, en ottanut tarpeeksi hyvin huomioon vastaajien valmiuksia vastata vaativampaan kyselyyn ja heidän suomen kielen osaamistaan. Vaikka vastaajien määrä jäi vähäiseksi, saadut tutkimuksen tulokset kuvaavat kuitenkin tilannetta hyvin. Isompi vastaajien määrä toisi enemmän tarkennusta lukuihin.

Työn kehittämissuhteista on tullut positiivista palautetta Järjestöautomon hankejohtajalta: osa niistä on ollut jo suunnitteilla organisaatiossa, joitakin otettiin heti käyttöön, joitakin vielä pohditaan ja otetaan huomioon toiminnan seuraavassa uudistuksessa. Koska tämä työ palvelee ensisijaisesti tilaajan toimintaa ja sen kehittämistä, voin todeta, että siitä tuli hyvin toteutuskelpoinen ja käytännönläheinen, tämän takia opinnäytetyöni on hyvin onnistunut.

8.4 Opinnäytetyön tilaajan palaute

Järjestöautomon opinnäytetyöni tilaajana on hyvin tyytyväinen tähän opinnäytetyöhön. Hankejohtajan sanojen mukaan ”työ on hyödyllinen”: sen tuottamat toimenpideehdotukset ovat jo osittain toteutuksessa, joitakin kehittämissuhteita ei voida toteuttaa resurssipulan takia. Tilaajan mielestä kaikki ideat ovat kuitenkin ”tosin hyviä ja toteutuskelpoisia”. Osa ideoista oli jo Järjestöautomolla työn alla, joten opinnäytetyö on vahvistanut tilaajan käsitystä siitä, että he ovat ”oikealla tiellä”. (Patanen 2016d.)

Hankejohtajan Nina Patasen (2016c) mukaan erityisen antoisaa on ollut lukea tutkimuksessa saatuja tuloksia, koska jotkut niistä vahvistivat hänen käsityksensä toiminnan vaikuttavuudesta ja toiset olivat aivan uusia, esimerkiksi puheenjohtajatapaamisten merkitys järjestöjen toiminnalle.

”Vaikuttavuuden ja muutoksen mittaaminen ei ole vain oman toiminnan kehittämisen työkalu, vaan myös rahoittajalle viesti tulokselliseen toimintaan pyrkimisestä. Työn tuloksia tullaan varmuudella hyödyntämään vaikuttamistoimenpiteitä ja arviointimittareita kehiteltäessä.” (Patanen 2016c.)

Tilaajan näkökulmasta olen käyttänyt teoriapohjana hyvin oleellisia ja tärkeitä lähdemateriaaleja, jotka tuovat maahanmuuttopolitiikan ja siihen liittyvät muut viralliset kannanotot ja linjaukset esiin. Tilaaja on myös tyytyväinen työn maantieteelliseen rajaamiseen,

jota tehtiin työn alkuvaiheessa. Hankejohtajan mielestä haastatteluiden määrä ei kohonnut kovin suureksi, mutta siitäkin huolimatta tutkimus kuvaa hyvin kattavasti Tampereen järjestöjen toiminnan kehittymistä ja niiden tarpeita. (Patanen 2016c.)

Järjestöhautomo toteuttaisi jatkotutkimuksen järjestöille tehdyn työn vaikuttavuudesta. Tilaaajan mukaan erilaisten ja eri taustoista tulleiden oppijoiden ja järjestöedustajien opettamiskäsitysten selvitys ja siihen räätälöity koulutus on myös hyvä idea. (Patanen 2016c.)

”Järjestöhautomon tiimissä keskustellaan ajoittain tästä asiasta ja pyritään räätälöimään materiaalit ja tavat opettaa, konsultoida ja toimia niin että kommunikaatiossa ja viestinnässä otetaan huomioon kohderyhmä (etninen ryhmä, kielitaso, aikuisoppijuus, mahdolliset luki- ym. vaikeudet jne.)” (Patanen 2016c).

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, Anne & Fågel, Stina & Säävälä, Minna 2013. Olemme muuttaneet – ja kotoudumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Väestöliitto ry.

Etnisten suhteiden neuvottelukunta 2008. Järjestöjen rooli hyvien etnisten suhteiden edistämässä sekä kotouttamisen kehittämässä. Järjestöjen kotouttamisen ja etnisen yhdenvertaisuuden politiikka –työryhmän raportti. Viitattu 16.4.2016.
http://www.jarjestohautomo.fi/@Bin/259046/Liite6_jarjestojen_kotouttamisen_ja_etnisen_yhdenvertaisuuden_politiikka_tyoryhman_raportti.pdf

Hirsijärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Jyväskylän yliopisto 2016. Kolmas sektori. Käsite. Kansalaisyhteiskunnan tutkimusportaali. Viitattu 14.3.2016. <http://kans.jyu.fi/sanasto/sanat-kansio/kolmas-sektori>

Järjestöhautomo 2016. Palvelumme. Viitattu 18.4.2016.
<http://www.jarjestohautomo.fi/palvelumme/>

Kari, Matti & Markwort, Jari 2004. Kolmas sektori EU:ssa ja eräissä Euroopan maissa. RAY:n avustustoiminnan raportteja 14. Helsinki: Painotalo Miktor.

Koskinen, Katri 2012. Haastattelun haasteet. Tutkimuskohteena haastattelijoiden työmetodit. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Viitattu 17.4.2016.
<https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/39424/haastatt.pdf?sequence=1>

L 9.4.1999/493. Kotouttamislaki

L 30.12.2010/1386. Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvanpaikanhakijoiden vastaanotosta.

L 26.5.1989/503. Yhdistyslaki.

Lautiola, Hannele 2013. Kumppanuutta kotouttamisen kentillä. Esimerkkejä järjestöjen ja viranomaisen yhteistyöstä kotouttamisessa. Kopio Niini. Viitattu 16.4.2016.
http://www.kotouttaminen.fi/files/39026/Kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf

Loimu, Kari 2013. Yhdistyksen ABC. Opas suomalaisen yhdistystoimintaan. Helsinki: Into Kustannus Oy.

Mammon, Reet 2010. Kolmen etnisen ryhmän kotoutumisprosessi Suomessa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 403. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Makkonen, Timo & Koskenniemi, Eero 2013. Muuttoliikkeen ja maahanmuuttajien aseman oikeudellinen sääntely. Teoksessa Tuomas Martikainen & Pasi Saukkonen & Minna Säävälä (toim.) Muuttajat. Kansainvälinen muuttoliike ja suomalainen yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus Oy, 55–80.

Martikainen, Tuomas 2011. Suomi remix. Keuruu: Into Kustannus Oy.

Mäkisalo-Ropponen, Merja 2012. Tavoitteena kotoutuminen – valtion kotouttamisohjelman 2012–2015 painopistealueita. Teoksessa Saara Hiltunen (toim.) Maahanmuuttajan matka suomalaiseen yhteiskuntaan. Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun julkaisu B:42. Joensuu: Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu.

Oikeusministeriö 2010. Yhdistyslakiopas. Tiedote. Viitattu 16.4.2016
http://www.oikeusministerio.fi/material/attachments/om/tiedotteet/fi/2010/6AEW4XzwU/Yhdistyslakiopas10092010_m.pdf

Pakolaisapu ry 2014. Tuloksellisuus- ja vaikutus selvitysraportti RAY:lle.

Patanen, Nina 2015. Järjestöhautomon hankejohtaja, suullinen tiedonanto 11.3.2015. Helsinki.

Patanen, Nina 2016. Järjestöhautomon toiminnasta. Email
veronika.perttunen@humak.edu 23.3.2016.

Patanen, Nina 2016. Maahanmuuttajien yhdistyksistä. Email
veronika.perttunen@humak.edu 23.3.2016.

Patanen, Nina 2016. Palaute opinnäytetyön tilaajalta. Email
veronika.perttunen@humak.edu 19.4.2016

Patanen, Nina 2016. Järjestöhautomon hankejohtaja, suullinen tiedonanto 21.4.2016.

Patentti- ja rekisterihallitus 2016. Yhdistysrekisteri. Viitattu 18.4.2016.
<https://www.prh.fi/fi/yhdistysrekisteri.html>

Pihlaja, Ritva 2010. Kolmas sektori maaseutukunnissa. Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti. Julkaisu 19. Viitattu 16.4.2016.
<http://www.helsinki.fi/ruralia/julkaisut/pdf/Julkaisuja19.pdf>

Pyykkönen, Miikka 2007. Järjestäytyvät diasporat. Etnisyys, kansalaisuus, integraatio ja hallinta maahanmuuttajien yhdistystoiminnassa. Jyväskylän yliopisto. Jyväskylä studies in education, psychology and social research 306. Jyväskylä: Jyväskylä University Printing House.

Pyykkönen, Miikka 2007, Maahanmuuttajayhdistykset ja niiden toimintamahdollisuudet. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 29–36.

Raha-automaattiyhdistys 2007. Maahanmuuttajatyön ja maahanmuuttajajärjestöjen avustaminen – RAY:n kokemuksia ja näkemyksiä. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 37–41.

Rapo, Markus 2011. Kuka on maahanmuuttaja? Tieto ja Trendit 1/2011. Tilastokeskus. Artikkel. Viitattu 29.3.2016. http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-02-15_003.html?s=0

- Rastas, Anna 2005. Kulttuurit ja erot haastattelutilanteessa. Teoksessa Johanna Ruusuvoori & Liisa Tiittula (toim.) Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino, 78–102.
- Remitz, Kim 2007. Lukijalle. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 7–8.
- Rinne, Tuomas 2016. Tampereen maahanmuuttajien yhdistyksistä ja Järjestöhautomon yhteistyökumppaneista. Email veronika.perttunen@humak.edu 8.4.2016.
- Rissanen, Pekka & Partanen, Leila & Pitkänen, Sari & Teppo, Teresa & Salmela, Tuula 2004. Sillanrakentajat. Nuorisotyöttömyyteen ja maahanmuuttajien kotoutumiseen kohdistuneiden projektien arviointi suurilla kaupunkiseuduilla. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Saksela, Sanna 2007. Maahanmuuttajajärjestöt sillanrakentajina maahanmuuttajien ja valtaväestön välillä. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 23–28.
- Saksela-Bergholm, Sanna 2014. Blogi Järjestöhautomon nettisivuilla. Viitattu 1.2.2016. <http://www.jarjestohautomo.fi/blogi/#.VIXp4fnhChc>
- Saukkonen, Pasi 2013. Erilaisuuksien Suomi. Vähemmistö- ja kotouttamispolitiikan vaihtoehdot. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Saukkonen, Pasi 2010. Kotouttaminen ja kulttuuripolitiikka. Tutkimus maahanmuutosta ja monikulttuurisuudesta suomalaisella taiteen ja kulttuurin kentällä. Cuporen julkaisu- ja 19. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Seppo, Maija 2013. Kansalaisyhteiskunta nyt. Selvitys suomalaisen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytyksistä, tilasta ja asemasta. Kepan taustaselvitykset 38, 2012. Viitattu 16.4.2016. <http://www.kepa.fi/tiedostot/julkaisut/kansalaisyhteiskunta-nyt-final.pdf>
- Seppänen, Katri 2010. Selvitys Keski-Suomen maahanmuuttaja-yhdistyksistä. Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Viitattu 16.4.2016. <http://www.jarjestohautomo.fi/@Bin/417989/Selvitys+maahanmuuttajayhdistyksist%C3%A4+Keski-Suomessa+internetsivuilla.pdf>
- Sisäasiainministeriö 2011. Uusi kotoutumislaki: Suomeen muuton alkuvaiheen ohjausta parannetaan. Taustatiedote. Viitattu 16.4.2016. <http://www.kunnat.net/fi/asiantuntijapalvelut/eu-kv/maahanmuutto/kotouttaminen/Documents/Uusi%20kotoutumislaki%20voimaan%20syyskuussa%202011.pdf>
- Sisäministeriö 2010. ETNO:N kannanotto hallituksen ohjelmaan vuosille 2011–2015. Uutiset 16.12.2010 Viitattu 8.4.2016.

https://www.intermin.fi/fi/ajankohtaista/uutiset/uutisarkisto/1/0/etno_n_kannanotto_hallituksen_ohjelmaan_vuosille_2011-2015_29074

Sisäministeriö 2013. Valtioneuvoston periaatepäätös Maahanmuuton tulevaisuus 2020 –strategiasta. Viitattu 16.4.2016.

http://www.intermin.fi/download/51686_Maahanmuuton_tulevaisuus_2020_LOW-res_FINNISH.pdf?5d7d3b9fd601d188

Sisäministeriö 2015. Maahanmuuton ja kotouttamisen suunta 2011–2014. Sisäministeriön julkaisu 2/2015.

Sisäministeriö 2016. Kotoutuminen. Viitattu 14.3.2016.

<https://www.intermin.fi/fi/maahanmuutto/kotoutuminen>

Tampereen kaupunki 2014. Tampereen kaupungin kotouttamisohjelma 2014–2025. Yhteinen Tampere – näköalojen kaupunki. Viitattu 16.4.2016.

http://www.tampere.fi/liitteet/k/unnamed_6421/kotouttamisohjelma1425.pdf

Tampereen kaupunki 2015. Tampereen kaupungin toiminta-avustusten hakeminen vuodelle 2016. Viitattu 16.4.2016

http://www.tampere.fi/tiedostot/a/5ue6NZSpw/avustusinfot_2016_hausta.pdf

Tampereen kaupunki 2015. Maahanmuuttajayhdistysten toiminta-avustukset 2015. Viitattu 16.4.2016.

http://www.tampere.fi/liitteet/a/lzXmzLLo/mamu_avustuspaatoksen_liite2015.pdf

Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Tuunainen, Minna 2007. Järjestöhautomo – ajatuksista toteutukseen. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 43–68.

Tuunainen, Minna 2007. Yhdistysmaailman hoito. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 12–14.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2012. Valtion kotouttamisohjelma. Hallituksen painopisteet vuosille 2012–2015. Viitattu 16.4.2016.

https://www.tem.fi/files/33350/Valtion_kotouttamisohjelma_vuosille_2012-2015_1.6.2012_2.pdf

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Kotoutumisen kaksisuuntaisuus. Viitattu 16.4.2016.

http://www.kotouttaminen.fi/kotouttaminen/kotouttaminen/kotouttamistyon_taustaa/kotouttamistyon_periaatteet/kotoutumisen_kaksisuuntaisuus

Työ- ja elinkeinoministeriö 2016. Valtion kotouttamisohjelma vuosille 2016–2019. Luonnos 12.1.2016. Viitattu 16.4.2016.

http://www.hel.fi/static/public/hela/Kaupunginhallitus/Suomi/Esitys/2016/Kanslia_2016-02-08_Khs_5_EI/10EEEEAAD-A866-4808-AF7C-B1D8773F70BC/Liite.pdf

Törrönen, Anneliina 2007. Toimiva yhdistys on oppiva yhdistys. Teoksessa Mohsen Zakeri & Minna Tuunainen (toim.) Osaamisen Poluilla – maahanmuuttajien yhdistystoiminnan problematiikkaa. Helsinki: Suomen Pakolaisapu ry / Järjestöhautomo-projekti, 16–22.

Valli, Raine 2001. Kyselylomaketutkimus. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin. 1, Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalla tutkijalla. Jyväskylä: PS-Kustannus, 100–111.

Vapaan sivistystyön yhteisjärjestö 2016. Yksityinen, julkinen, kolmas ja neljäs sektori. Kansalaisopinnot. Kouluttajan tukiaineisto. Viitattu 14.3.2016
<http://www.sivistystyo.fi/opinto/kansalaisopinnot/index.php?k=970>

HAASTATTELUT

(Kaikki haastattelut on tehnyt Veronika Redin)

Antonina, Elena 2015. Venäjän kulttuurin keskus ry:n puheenjohtaja, 2.11.2015. Haastattelu Skype-ohjelman kautta.

Cenan-Niemi, Raluca 2015. Kielten mosaiikki ry:n hallituksen jäsen ja yhteyshenkilö, 15.9.2015. Tampere.

Hokkanen, Jyri & Savolainen, Valentina 2015. Yrittäjyyden ja kotouttamisen edistämiskeskus ry:n puheenjohtaja ja jäsen, 21.9.2015. Tampere.

Jamac, Nasir 2015. Pirkanmaan somaliyhdistys ry:n puheenjohtaja, 10.10.2015. Tampere.

Laukkanen, Sanna 2015. Järjestöhautomon Tampereen toimipisteen entinen järjestökonsultti, 16.10.2015. Helsinki.

Lehtinen, Outi 2015. Tampereen kaupungin tilaajaryhmän suunnittelupäällikkö, 16.10.2015. Tampere.

Nyrhinen, Marja 2015. Tampereen kaupungin maahanmuuttajatyön pääkoordinaattori, esittelijä maahanmuuttajaneuvostossa, 30.11.2015. Tampere.

Pasanen, Anneli 2015. Nokian monikulttuurinen yhdistys ry:n puheenjohtaja, 19.10.2015. Tampere.

Teiss, Kristiina 2015. Tampereen kaupungin maahanmuuttajatyön koordinaattori, Mainio-maahanmuuttajainfopisteestä vastaava, maahanmuuttajaneuvoston asiantuntijajäsen, 30.11.2015. Tampere.

LIITTEET

LIITE 1: Yhdistysten haastattelukysymyksiä

Alkuselvitys:

1. Mihin Järjestöhautomon järjestämiin koulutuksiin/ valmennuksiin/ verkostointitapahtumiin organisaationne osallistuu/ on osallistunut?
2. Kuinka kauan osallistuminen kestää/kesti sen aloittamisesta tähän hetken saakka?
3. Osallistuitteko te (tai yhdistyksenne) samalla aikavälillä jonkun toisen organisaation järjestämiin koulutuksiin, joiden tehtävänä oli lisätä osaamistanne yhdistyksen toiminnan ylläpitämisessä, varainhankinnassa, viestinnässä jne.?

Yhdistyksen lähtötilanne:

4. Voitteko kertoa lyhyesti, miten omat taitonne ovat kehittyneet koulutusten kautta, eli ennen Järjestöhautomon koulutuksiin osallistumisen aloittamista?
  - a. yleinen perehdytys yhdistyksellisiin asioihin, tietämys;
  - b. kirjanpito, talous, varainhankinta varat;
  - c. hallinto = organisaatio;
  - d. toiminnan selkeys, läpinäkyvyys, strukturointi ja suunnitelmallisuus;
  - e. vapaaehtoiset, jäsenet, niiden aktiivisuus ja osallistuminen toimintaan jne.)
5. Mikä koulutusaste on suurimmalla osalla yhdistyksenne jäseniä?
6. Onko yhdistyksenne jäsenillä aikaisempaa kokemusta yhdistystyöstä kotimaasta?
7. Mitkä olivat yhdistyksenne suurimmat ongelmat, joihin tarvitsitte apua/ammattillista apua / valmennusta?
  - a. Tunsitteko vaikeuksia organisaationne perustamisen yhteydessä?
  - b. Tunsitteko vaikeuksia organisaationne toiminnan ylläpitämisessä?
  - c. Havaitsiteko selkeitä ongelmia organisaation toiminnan pyörittämisessä?
  - d. Oliko ongelmallisia tilanteita, joiden kanssa teidän oli vaikea pärjätä ilman ammatillista apua (esim. konsultointipalvelut)?
  - e. Tunsitteko jonkun tärkeän tiedon puutetta työskennellessä yhdistyksessä?
  - f. Kaipasitteko te apua jonkun tiedon hankinnassa organisaationne toimintaan liittyen? (esim. kirjanpito, laki, markkinointi, viestintä jne.)

Yhdistyksen nykyinen tilanne:

8. Huomasitteko te ihan yleisesti katsoen yhdistyksenne/organisaationne toiminnan laadun parantamista sen alkutilanteeseen verrattuna? Vai huononnusta?
9. Voitteko te sanoa, että Järjestöhautomo on vaikuttanut yhdistyksenne toimintaan merkittävästi? Vai jossain tietyissä kysymyksissä? Missä?

10. Onko osaamisenne yhdistyksen oikeudellisissa kysymyksissä kasvanut koulutukseen osallistumisen jälkeen?
11. Osaatteko te nyt hoitaa yhdistyksenne taloudellisia asioita paremmin?
12. Miten toimii tällä hetkellä yhdistyksessänne varainhankinta? Tuoko sen huomattavan osuuden yhdistyksen budjettiin? Toisin sanoen kuinka paljon yhdistyksessänne nykyinen varainhankinta vaikuttaa sen taloudelliseen tilanteeseen?
13. Onko yhdistyksenne taloudellinen tilanne parantunut? Jos on vaikeuksia, niin minkälaisia? Mitä luulette, missä kohdissa, asioissa yhdistyksellä on puutteita?
14. Ovatko yhdistyksenne jäseniä aktiivisempia sen toiminnan ylläpitämisessä ja pyörittämisessä? Onko teille nyt helpompi aktivoida jäseniä vapaaehtoistoimintaan tai mikä tahansa yhdistyksen toimintaan?
15. Onko yhdistyksellänne uusia ystävyysorganisaatioita? Sponsoreita tai tukijoita? Jos on, niin tuoko tämä ystävyys/yhteistyö minkälaista hyötyä organisaatiollenne?
16. Teettekö jotain yhteistyötä paikallisten toimijoiden, kantaväestön tai muiden yhdistysten kanssa? Onko teidän välinen yhteistyö tiiviimpi kuin oli ennen? Tuntuuko vaikealta/helpommalta työskennellä muiden yhdistysten/organisaatioiden kanssa?
17. Voitteko te sanoa, että teidän (yhdistyksenne) omat verkostot ovat tällä hetkellä laajemmat kuin ne olivat ennen osallistumistanne verkostoitumistapaamisiin?
18. Miten näette tällä hetkellä omia valmiuksia kohdata esim. viranomaisia, median edustajia tai muita toimijoita? Onko teillä tarpeeksi tietoa ja osaamista lakisääteisissä velvoitteissa ja muissa kysymyksissä?
19. Miten yhdistyksenne viestintä tällä hetkellä tapahtuu?
  - a. Sosiaalinen media, nettisivut jne? Tiedotteet?
  - b. Kuinka usein tieto yhdistyksestänne ilmestyy mediassa? Kuinka usein teette tiedotteen yhdistyksestänne?
  - c. Haluaisitteko enemmän kuuluisuutta/mainiota yhdistyksellenne?
  - d. Tunnetteko kaikki mahdolliset mediakanavat, joiden kautta voi tiedottaa yhdistyksessänne?
20. Onko osaamisenne viestinnässä tai esim. markkinoinnissa kehittynyt koulutukseen osallistumisen myötä?

Lopuksi:

21. Miten voitte yleisesti kuvata Järjestöhautomon toiminnan vaikutusta teidän yhdistykseenne? Tuliko teille siitä paljon/vähän hyötyä, hyvää tietoa? Kuinka iso Järjes-

töhautomon toiminnan panostus oli yhdistyksenne toiminnan ja sen toimijoiden osaamisen kehittämiseen?

22. Aiotteko te jatkaa osallistumistanne Järjestöhautomon järjestämiin koulutuksiin/tilaisuuksiin tulevaisuudessakin?

23. Oletteko te kiinnostuneet enemmän minkälaisista koulutuksista tulevaisuudessa?
Missä asioissa tarvitsette lisää tietoa, osaamista?

LIITE 2: Sidosryhmien haastattelukysymykset

1. Missä toiminnassa olitte mukana Järjestöhautomossa?
2. Mikä on teidän varsinainen työnimike, työtehtävä on? Mistä toiminnasta, kysymyksistä vastaatte?
3. Kuinka hyvin tunnette Järjestöhautomon toimintaa ja sen tavoitteita?
4. Saitteko riittävästi tietoa Järjestöhautomon toiminnasta?
5. Onko teidän mielestä Järjestöhautomon toiminta tarpeellista alueellanne?
6. Näyttäytyykö Järjestöhautomon järjestön toiminta selkeänä?
7. Onko teillä lisääntynyt tietoja maahanmuuttajayhdistyksistä?
8. Vaikuttaako Järjestöhautomon toiminta teidän organisaationne työhön? Näettekö omassa työssänne Järjestöhautomon toiminnan tuloksia/vaikutuksia?
9. Mitä hyötyä näette Järjestöhautomon toiminnasta olevan kohderyhmälle?
10. Miten näette tällä hetkellä omassa työssä maahanmuuttajayhdistysten toiminnan laatua ja niiden toimijoiden valmiuksia ja osaamisia ylipäätään?
11. Menestyykö teidän mielestä Järjestöhautomo omien tavoitteiden saavuttamisessa?
12. Toimiiko hyvin yhteistyönne Järjestöhautomon kanssa?
13. Miten teidän organisaationne ja Järjestöhautomon välistä yhteistyötä voisi kehittää?
14. Muita terveisiä Järjestöhautomolle.

LIITE 3: Kyselylomake maahanmuuttajien yhdistysten toimijoille

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

Järjestöhautoimo yhdistyksenne kehittäjänä

Perustiedot

Roolinne/tehtävänne yhdistyksessä

Mikä on asemanne yhdistyksessä tällä hetkellä? Voitte valita useita vastausvaihtoehtoja, jos vastaatte kyselyyn ryhmänä.

- Puheenjohtaja
- Varapuheenjohtaja
- Sihteeri
- Hallituksen jäsen
- Varsinainen jäsen
- Muu, mikä?

Yhdistyksenne tarkoitus (profiili)

- Oman kulttuurin säilyttäminen ja ylläpitäminen
- Monikulttuurisuus ja kulttuurien välisten suhteiden kehittäminen
- Kotouttamistoiminta
- Uskonto
- Naisten yhdistys
- Nuorten yhdistys
- Koalitioryhdistys (kattojärjestö)
- Muu, mikä?

Oliko Teillä (tai muilla yhdistyksen toimijoilla) aikaisempaa kokemusta yhdistystyöstä ja kuinka monta vuotta?

Kokemuksella tarkoitetaan tässä hallituksen jäsenenä toimimista tai aktiivista toimimista yhdistyksen varsinaisena jäsenenä. Jos kokemusta on enemmän kuin yhdellä jäsenellä, laskekaa kaikkien henkilöiden kokemukset yhteen (esim. 2v. + 2v. = 4 v. tai 3v. + 1v. = 4 v.)

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Yhdistyksenne aktiivisten / maksavien jäsenten määrä (varsinaiset jäsenet, perheet, tukijäsenet yms.)

- 3-20
- 21-49
- 50-99
- 100 -
- Ei ole jäseniä enää
- En osaa sanoa

Yhdistyksenne toiminnan kesto perustamisesta asti

- alle 1 vuosi
- 1 vuosi
- 2 vuotta
- 3 vuotta
- 4 vuotta
- muu

Onko yhdistyksenne jonkun kattojärjestön (koalitioryhdistyksen) jäsen?

- Kyllä, minkä
- Ei ole
- En osaa sanoa

Järjestöhautomon palveluiden hyödyntäminen

Mihin seuraavista Järjestöhautomon järjestämistä tapahtumista osallistuitte tai mitä sen tarjoamia palveluja käytitte?

Valitkaa ne vaihtoehdot, joista tiedätte varmasti yhdistyksenne osallistuneen niihin.

- Avoimet koulutukset
- ABC-koulutuskokonaisuus
- Puheenjohtajatapaamiset
- Neuvontapalvelut
- Mentorointi
- Infotilaisuudet
- muu, mikä?

Mitä aiheita koskivat koulutukset?

Johtaminen

- Yhdistyksen johtaminen
- Roolien jako
- Yhdistyksen toiminnan suunnittelu
- Yhdistyksen strategian suunnittelu

Talous

- Varainhankinta

- Palvelun suunnitteleminen
- Tapahtumien tuottaminen
- Kirjanpito
- Budjetointi
- Avustusten hakeminen

Yhteistyö

- Projektien suunnittelu
- Verkostoituminen
- Vapaaehtoistoiminta
- Vertaistoiminta (puheenjohtajat neuvovat ja tukevat toisiaan)

Viestintä ja markkinointi

- Sisäinen viestintä (jäsenistölle viestiminen)
- Ulkoinen viestintä (esim. tiedottaminen)
- Markkinointi (esim. sosiaalinen media, nettisivut)
- Yhdistyksen tietotekniikka

Muu

- Muu, mikä?

Mistä asioista kysytte?

Esim. neuvonnan yhteydessä puhelimitse tai Järjestöhautomon toimistossa paikan päällä? (Erillisiä yhteydenottoja, sähköpostiviestejä, koulutuspäiviä jne.)

Johtaminen

- Yhdistyksen johtaminen
- Roolien jako
- Yhdistyksen toiminnan suunnittelu
- Yhdistyksen strategian suunnittelu

Talous

- Varainhankinta
- Palvelun suunnitteleminen
- Tapahtumien tuottaminen
- Kirjanpito
- Budjetointi
- Apurahojen hakeminen
- Avustusten hakeminen

Yhteistyö

- Projektien suunnittelu
- Verkostoituminen
- Vapaaehtoistoiminta
- Vertaistoiminta (puheenjohtajat neuvovat ja tukevat toisiaan)

Viestintä ja markkinointi

- Sisäinen viestintä (jäsenistölle viestiminen)

Keinot ja toimenpiteet *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan säännöllisyys *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Toiminnan valtakunnallistaminen/laajentaminen *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Taloudellinen puoli

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Kirjanpito *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Budjetointi *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkoinen rahoitus (Toiminta-avustukset, projektirahoitus jne.) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sisäinen rahoitus (Jäsenmaksut) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varainhankinta (palvelut, myynti jne.) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Markkinointi

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Nettisivut *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Näkyvyys mediassa (lehdet, Tv, radio, netti) netti) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vapaaehtoistoiminta

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Jäsenten aktiivisuus *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminnan suunnitelmallisuus *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminnan aktivoiminen *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistojen löytäminen/motivoiminen..? *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Toimintakenttä

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Ystävyysorganisaatiot (verkosto, suhteet) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöprojektit *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailu (esim. jäsenistä, avustuksista) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä? <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Onko yhdistyksenne voimassa oleva? (Onko toimintaa vai ei ole ?) *

Varainhankinta (palvelut, myynti jne.) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Markkinointi

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Nettisivut *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sosiaalinen media *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Näkyvyys mediassa (lehdet, Tv, radio, netti) netti) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Vapaaehtoistoiminta

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Jäsenten aktiivisuus *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminnan suunnitelmallisuus *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoiminnan aktivoiminen *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Vapaaehtoistoimijoiden löytäminen/motivoiminen..? *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Toimintakenttä

	Erittäin huono	Melko huono	Ei kovin huono	Ei hyvä eikä huono	Ei kovin hyvä	Melko hyvä	Erittäin hyvä	EOS
Ystävyysorganisaatiot (verkosto, suhteet) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yhteistyöprojektit *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kilpailu (esim. jäsenistä, avustuksista) *	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muu, mikä?	<input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Minkä organisaatioiden kanssa yhdistyksenne tekee yhteistyötä?

- Viranomaiset
 Kantaväestö
 Paikalliset yhdistykset/järjestöt
 Yritykset
 Ei tee mitään yhteistyötä
 Muu, mikä?

Mitkä seuraavista asioista vaikeuttavat (estävät) yhdistyksenne toiminnan kehittämistä?

- Lakien tuntemuksenne
 Viranomaisten kanssa vaikea asioiminen
 Yhdistyksenne byrokratia (raportit, pöytäkirjat, muut paperit)
 Toiminnan hallinnollinen puoli (toteuttaminen, ylläpitäminen)
 Kirjanpidon monimutkaisuus
 Työn suuri määrä

- Henkilöresurssien puute
- Jäsenten passiivisuus
- Jäsenten vähäinen määrä
- Suomen kielen osaaminen
- Taloudellisten resurssien riittämättömyys/puute
- Johdon/avainhenkilöiden vaihto, lähtö
- Motivoinnin alhainen taso
- Vapaa-ajan puute
- Toimitilojen puute
- Jonkun muun osaamisen/pätevyyden puute yhdistyksen toimijoilla
- Muu, mikä

Mitkä seuraavista ovat syyt, jotka estävät teitä tekemään yhteistyötä muiden organisaatioiden kanssa?

- Organisaatioiden omien tavoitteiden erilaisuus
- Erilaiset kansallisuuksien periaatteet (mentaliteetti)
- Uskonnolliset syyt
- Ihmisrotu
- Kielimuuri
- Kilpailu
- Yhteyspisteiden puute
- Vaikeudet rahoituksen saamisen kanssa
- Aikaresurssien riittämättömyys
- Hyvän idean puute
- Vahvan johtajuuden puute (ei ole avainhenkilöä)
- Erimielisyykset, jotka ilmestyvät työskentelyn aikana
- Muu, mikä?

Mitkä ovat syyt, miksi yhdistyksenne toiminta on loppunut ja/tai yhdistys on lakkautettu? Lakkauttamisella tarkoitetaan sitä, että lopettamispäätös on lähetetty patentti- ja rekisterihallitukseen.

- Taloudelliset syyt
- Toiminnalle ei ole enää tarvetta
- Toimintaa oli vaikeaa järjestää ja ylläpitää
- Hallinnolliset ongelmat
- Ei ole tarpeeksi vapaa-aika toiminnan ylläpitämiseksi
- Ei ole jäsenten kiinnostusta osallistua yhdistyksen toimintaan
- Ei ole toimitilaa
- Ulkopuolisen rahoituksen puute
- Muu, mikä?

Jos yhdistyksenne on vielä voimassa oleva, mutta siinä ei ole mitään toimintaa, haluaisitteko kuitenkin elvyttää yhdistyksenne toimintaa tulevaisuudessa? *

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Lopuksi

Mitkä seuraavista on tapahtunut yhdistyksessänne nimenomaan Järjestöautomon ansiosta?

- Yhdistyksen rahoitus tilanne on parantunut (esim. on myönnetty projekтираha tai toiminta-avustus)
- Taloudenhoito on kehittynyt (kirjanpito, taseet, budjetointi jne)
- Yhdistys myy palveluitaan (tai saa muuta tuloa)
- Yhdistyksen toiminta on kehittynyt (laajentunut tai vakiintunut)
- Yhdistyksellä on omat toimitilat
- Hallituksen työ on kehittynyt (esim. kokousten määrä, roolien jako)
- On pystytty työllistämään yhtä (tai enemmän) työntekijää yhdistykseen joksi ajaksi.
- Jäsenet ovat aktiivisempia
- Jäsenmäärä on kasvanut huomattavasti
- On helpompi aktivoida jäseniä vapaaehtoistoimintaan
- Yhdistyksellä on yhteistyökumppaneita (eli yhdistys on hyvin verkostoitunut ja rakentanut ystävyys-suhteita muihin järjestöihin)
- Yhdistys on toteuttanut projektin tai tapahtuman yhteistyössä jonkun toisen organisaation kanssa
- Kilpailu yhdistysten kesken on vähentynyt tai loppunut kokonaan
- Yhdistyksellä on näkyvyys mediassa (esim. on ollut juttu tai tietode yhdistyksestä ainakin kerran jossain lehdessä)
- Yhdistyksen ulkoinen markkinointi on parantunut (esim. nettisivut on tehty tai on luotu profiilit sosiaalisessa mediassa)
- Yhdistyksen sisäinen markkinointi ja viestintä on kehittynyt (esim. tiedottaminen omille jäsenille, vuosikertomukset)
- Muu, mikä?

Missä asioissa tarvitsette vielä apua/kehitystä/koulutusta?

- Suomen kieli
- Suomen lainsäädäntö
- Projektihallinta (suunnittelu, toteutus, apurahojen hakeminen)
- Talousasiat (esim. kirjanpito, budjetointi)
- Varainhankinta
- Yhdistyksen hallinnollinen työ (hallitus, byrokraatia, johtaminen)
- Vapaaehtoistyö
- Yhteistyö ja verkostoituminen (esim. viranomaisten, yritysten tai järjestöjen kanssa)
- Markkinointi
- Viestintä
- Mediassa näkyvyys (yhdistyksen kuuluisuus, mainio)
- Muu, mikä?

Kuinka vaikeaa/helppoa Teille oli soveltaa Järjestöautomolta saamia tietoja ja taitoja käytännössä?

- Erittäin vaikeaa   melko vaikeaa   ei kovin vaikeaa   ei vaikeaa eikä helppoa   ei kovin helppoa   melko helppoa   erittäin helppoa   en osaa sanoa

Mikä rooli on Järjestöautomolla yhdistyksenne suhteen? Valitkaa mielestänne 3 tärkeintä vaihtoehtoa.

- Tiedonvälittäjä (tapahtumat, infot)
- Kouluttaja
- Avustaja arjen asioissa

Sillanrakentaja eri sektoreiden välissä välissä

Kenttä verkostoitumiselle

Motivoija

Muu, mikä?

Muita terveisiä, toivomuksia, palauteita Järjestöautomolle

0% valmiina (Sivu 0 / 6)

